

A BUK KAI RA PROPET ESEKIEL

A ninana kai ra propet ure ra minamar i God

¹ Ta ra kilala a utul a vinun, ta ra bung a ilima ta ra gai a ivat, ba iau ga ki varurung ma ra umana vilavilau ta ra tava alir Kebar, a bakut i ga tapre, ma iau ga gire God ta ra umana ninana. ² Ta ra vailimana bung ta ra gai, ta ra vailimana kilala ta ra kini na vilavilau kai Ieoiakin ra king, ³ a tinata kai ra Luluai i ga tadav ra tena tinabar Esekiel, natu i Busi, ta ra gunan kai ra tarai Kaldea ta ra tava alir Kebar; ma ra lima i ra Luluai i ga ki tana abara.

⁴ Ma ba iau ga gigira, a ngala na vuvu i ga dekdek maro ra matana labur, a ngala na bakut nina a iap i birabirao tana, ma ra raro da ra vat amber i ki kikil ia ma i irairop tana. ⁵ Ma ra malalar i ra ivat na launa vavaki i ga ki tana. Ma dia ga vardada ma go: dia varogop ma ra tarai; ⁶ tikatikai a ivat na matana ma a ivat na bebeana, ⁷ ma ra umana kak i diat dia takodo, ma ra pal a kau i diat i da ra pal a kau i ra nat na bulumakau, ma dia raro da ra palariam gobol i bagabagele; ⁸ na vavai ta ra bebea i diat, ta ra ivat na paparai diat a umana lapar a lima i ra tarai dia ga ki; ma ra ivat na pal a mata i diat ma ra ivat na bebea i diat dia ga dari: ⁹ a umana bebea i diat dia ga vavatukai vargil ta diat, ma ra mata i diat pa dia ga pupukuai ba dia ga takari, ma tikatikai ba i ga

takari i ga tia vana takodo ko. ¹⁰ Ma ure ra ivat na pal a mata i diat, aro na lua a mata i ra tutana, ma ta ra papar a lima tuna a mata i ra leon, ma ta ra papar a maira a mata i ra bulumakau, ma ra mata i ra minigulai aro namur. ¹¹ A mata i diat i ga damana. Di ga pala ra bebea i diat arama liu; tikatikai a ura bebeana pi di ga vavatukai vargil, ma ta ra ura bebeana tikatikai pi di pulu ra pal a pakana ma dir. ¹² Tikatikai i ga vana takodo, ma ta ra pakana ra tulungen i ga rap pa diat i tana, ta nam iat ra pakana dia ga takari, ma ba dia ga takari pa dia ga pupukai.

¹³ Ma livuan ta ra umana magit na vavaki tika na magit i guguran, i da ra lapap na iap i bagabagele, da ra umana biro na ul; a iap i raro ma i kulamene. ¹⁴ Ma ra umana launa vavaki dia ga vutvut vurvurbit da ra meme i pala ia.

¹⁵ Ma ba iau ga bobobe ra umana launa vavaki, iau ga gire ra vil i ga ki ta ra pia, maravai ta ra ivat na launa vavaki, tikatika na vil ure diat tikatikai. ¹⁶ Ma ure ra umana vil, dia ga da ra vat krisolit, a ivat dia ga varogop, ma dia ga ki da tikai i ki livuan tai ta ra tikai. ¹⁷ Ba dia ga vana dia ga vana tadav ra ivat na matana vuvu; ma pa dia ga pupukuai ba dia ga vanavana. ¹⁸ Ma ure ra ivat na vil, a umana uru i diat tana, ma ra ivat na vil ma ra uru i diat dia ga buka ma ra umana kiau na mata. ¹⁹ Ba ra umana launa vavaki dia ga vana, ra umana vil dia ga vana bula ma diat; ma ba ra umana launa vavaki dia ga tut kan ra pia, ra umana vil dia ga tut varurung ma diat. ²⁰ Ta ra pakana ra tulungen i ga rap pa diat i tana, ta nam iat ra pakana dia ga vana, ma ra umana vil dia

ga vana varurung ma diat; tago ra tulungea i ra umana launa vavaki i ga ki ta ra umana vil. ²¹ Ba nam dia vana, go bula dia vana; ma ba nam dia tur, go bula dia tur; ma ba nam dia tut kan ra pia, ra umana vil bula dia ga tut varurung ma diat; tago ra tulungea i ra umana launa vavaki i ga ki ta ra umana Vil. ²² Ma arama liu taun ra ulu i ra umana launa vavaki a magit da ra maup i ki, ma i da ra kristal, arama liu ta ra ulu i diat. ²³ Ma ta ra vavai ra maup a umana bebea i diat dia ga takodo, nina di ga vavatukai vargil; ma ra umana launa vavaki dia ga pulu ra paka i diat tikitikai ma ta ra ura bebea i diat. ²⁴ Ma ba dia ga vanavana iau ga valongore ra bebea i diat i da ra rurunga na tava, da ra pangpagur kai ra Dekdek Muka, a varvareo da ra varvareo kai ra kor na tarai; ba dia ga tur a bebea i diat dia ga bura. ²⁵ Ma ra nilai tikai i ga pot marama ra maup nina i ki liu ta ra ulu i diat; ba dia ga tur a bebea i diat dia ga bura.

²⁶ Arama liu ta ra maup nina ba i ki taun ra ulu i diat, ta magit da ra ngala na kiki na king, da ra sapir, i ga ki; ma. ta nam ra magit da ra kiki na king, ta tikai i ga ki, da ra paka i ra tutana. ²⁷ A ngungu tana, a livuana tuk ta ra uluna, iau ga gire ra magit i raro da ra amber, da ra iap kikil ia; ta ra ngungu tana, ra livuana tuk ta ra kauna, iau ga gire ra magit da ra iap, ma ra kapa i pupua kikil ia. ²⁸ A kapa kikil ia i da ra gogol ta ra bakut ba i par ra bata. I damana nam ra ninana ure ra minamar i ra Luluai. Ma ba iau ga gire, iau ga bura palar, ma iau ga valongore ra nilai tikai i tata.

2

A nioro pire Israel

¹ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una tut ma ina tata piram. ² Ba i ga tata piragu a Tulungen i ga ruk tagu, ma i ga vatut pa iau; ma iau ga valongore ba i tatata piragu. ³ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, go iau tulue u tadav ra tarai Israel, tadav ra tarai na varpam, nina dia ga tut na varpam ure iau; diat ma ra umana tama i diat dia ga pait ra varpam tadav iau tuk ta ra bung gori. ⁴ Iau tulue u pire diat; pa dia nunure ra variru, a umana karduk diat; ma una ve diat: A Luluai God i biti dari. ⁵ Ma ba diat a torom, ba diat a ole, (tago a umana tena varpam diat), diat a nunure ba ra propet i tar ki livuan ta diat. ⁶ Ma u, natu i ra tutana, koko una burutue diat ba ure kadia lavur tinata, ba ra kait ma ra kama na magu dir ki piram ma u ki taun ra umana kuka na pal a galip; koko una burutue kadia tinata, ma koko una ururian ta ra mata i diat, tago a umana tena varpam diat. ⁷ Una ve diat ure kaugu tinata, ba diat a torom ba diat a ole; tago a umana tena varpam diat.

⁸ Ma u, natu i ra tutana, una valongore kaugu tinata; koko una tena varpam da go ra umana tena varpam; una papa ra ngiem, ma una en ra magit iau tabar u me. ⁹ Ma ba iau ga gire, ea, di ga tulue ra lima tadav iau, i vature ra pinpin na buk a tutumu tana; ¹⁰ ba i tar pala ia ta ra luaina matagu, i ga buka ma ra tutumu, a palina ma ra balana bula, a umana tinata ure ra tinangi ma ra tinabun ma ra kinadik.

3

¹ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una en ra magit di tul tar ia tam; una en go ra pinpin na buk, ma namur una vana ma una varvai pire ra tarai Israel. ² Ma iau ga papa ra ngiegu, ma i ga tabar iau ma ra pinpin na buk. ³ Ma i ga ve iau: Natu i ra tutana, una konom go ra pinpin na buk iau tabar u me, ma una vabuka ra balam me. Ba iau ga tar en ia, i ga kalami ta ra ngiegu da ra polo na bulit na livur.

⁴ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una vana tadav ra tarai Israel, ma una varvai ma kaugu tinata pire diat. ⁵ Pa di tulue u pire ra umana vaira, ba pire diat i dekdek kadia tinata, di tulue u tadav uka ra tarai Israel; ⁶ pa di tulue u tadav ra umana Tematana, nina ba kadia tinata pa u nunure. A dovotina, ona iau tulue u pire diat, diat a valongore u. ⁷ Ma ra tarai Israel pa diat a valongore u, tago pa dia valongore iau; tago ra tarai Israel par a umana tena varpam ma ra umana tena varongongoi diat. ⁸ Ma ina vaki u pi una tena varpam tadav diat, ma upi una tena varongongoi pire diat. ⁹ Ina vadekdek kaum mamainga upi na da ra vat i dekdek, upi na dekdek ta ra leo na vat; koko una burutue diat, ma koko una ururian ta ra mata i diat, tago a umana tena varpam diat.

¹⁰ Ma i ga biti bula tagu: Natu i ra tutana, a lavur tinata ina ve u tana una kapupi diat ta ra balam, ma una valongore diat ma ra talingam. ¹¹ Ma una vana tadav ra umana vilavilau, tadav kaum vuna tarai, ma una ve diat dari: A Luluai God i biti dari: ba dia valongore u, ba pata.

¹² Ma ra Tulungen i ga puak pa iau, ma iau ga valongore namur tagu ra rurunga ba ra minamar i ra Luluai i vana rikai kan ra pakana i ki tana; ¹³ ia ra rurunga i ra bebea i ra umana launa vavaki ba dia vartadav, ma ra rurunga i ra umana vil dia vana varurung ma diat. da ra ngala na kanunur. ¹⁴ Ma ra Tulungen i ga puak pa iau, ma i ga kap vue iau; iau ga vana ma i ga malamalapang ra balagu ma ra kulot, tago ra lima i ra Luluai i ga ki vartataun tagu. ¹⁵ Ma iau ga tadav ra umana vilavilau dia ki Tel-Abib marave ra tava alir Kebar; ma iau ga ki varurung ma diat a lavurua na bung, ma i ga tabun ra balagu.

*A monamono tadav ra tarai Israel
(Esek 33:1-9)*

¹⁶ Ba ra lavurua na bung dia ga par, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, dari: ¹⁷ Natu i ra tutana, iau tibe u pi u ra monamono tadav ra tarai Israel; vatikai ba u valongore ta tinata tagu, una vatumarang diat. ¹⁸ Ba iau ve ra tena varpiam: Una mat; tumu pa u vatumarang ia, tumu pa u vatumarang ia ure kana kaina nga, upi na laun, io, nam ra kaina tutana na mat ure kana kaina mangamangana, ma ina takun u ure ra gapuna. ¹⁹ Ba tumu u vatumarang ra tena varpiam, ma pa i vana kan kana kaina mangamangana ma ra kaina nga i mur ia, na mat ure kana kaina mangamangana, ma u, u ga valaun pa u. ²⁰ Ma go bula, ona ta takodo na tutana i vue kana bo na mangamangana upi na pait ra kaina, ba iau tul tar ra varilam pirana na mat; tago pa u ga vatumarang ia, na mat ure kana varpiam, ma pa da nuk pa ia ure nam ra umana bo na papalum

i ga pait ia; ia kaka, ina takun u ure ra gapuna.
²¹ Ba ona una vatumarang ra takodo na tutana pi koko na pait ra kaina mangamangana, ma pa i pait ra kaina, na laun, tago i valongore ra varvatumarang; ma u, u ga valaun pa u.

A propet i bombom

²² Ma ra lima i ra Luluai i ga ki taun iau abara; ma i ga biti tagu: Una tut, una vana ta ra male, ma ina tata piram abara. ²³ Ma iau ga tut, ma iau ga vana tadav ra male; ma ra minamar i ra Luluai i ga tur abara, da nam ra minamar iau ga tar gire maravai ta ra tava alir Kebar; ma iau ga bura palar. ²⁴ Ma ra Tulungen i ga ruk tagu ma i ga vatur iau ta ra ura kaugu; ma i ga tata ma i ga biti tagu: Una vana, una ruk ra kubam, ma una banu bat ia.

²⁵ Ma u, natu i ra tutana, da vi u, da vi u ma ra vinau, ma pa da pala vairop vue u tana; ²⁶ ma ina vung vapetep ra karameam ta ra ul a ngiem, upi pa una tata pit diat; tago a umana tena varpiam diat. ²⁷ Ma ba ina tata piram, ina papa ra ngiem, ma una biti ta diat: A Luluai God i biti dari; nina ba na valongore, na valongore; ma nina ba na ole, na ole; tago a umana tena varpiam diat.

4

A malalar ba di vartakalat bat Ierusalem

¹ Ma u, natu i ra tutana, una tak pa ta vat na pia, ma una vung ia ta ra luaina matam, ma una tumu ra malalar i ra pia na pal tana, a pia na pal Ierusalem iat; ² ma una vartakalat bat ia, ma una kal ta umana tung, ma una pait ra ngala na pip

pi a bobokon ure; una varurue ra umana tena vinarubu maravai tana, ma una vatur ra umana tututumak kikel ia. ³ Ma una tak pa ta pakana palar na palariam, ma una vatur ia da ra liplip na palariam i tur livuan ta mumur ma ra pia na pal; ma una pukue ra matam tadav ia, upi na da di vartakalat bat ia, ma una vartakalat bat ia. Go ia ra vakilang ure ra tarai Israel.

⁴ Namur una va ta ra papar a mairam; ma ina vo pa u pi una puak ra balbali kai ra tarai Israel; una puak pa ia ta nam ra umana bung u va ta ra paparaim. ⁵ Iau tul tar ia tam tika na bung ure tika na kilala ta kadia umana kilala na balbali. a utul a mar ma lavuvat na vinun diat; damana una puak pa ra balbali kai ra tarai Israel. ⁶ Ma ba u tar vapar vue go, una va ta ra papar a limam tuna. ma una puak pa ra balbali kai ra tarai Iuda; a ivat na vinun na bung, tika na bung ure tika na kilala iau tul tar ia tam. ⁷ Ma ure ra varvatakalat kai Ierusalem, una pukue ra matam tadav ia, ma una pala vue ra mal na limam; ma una tata na propet ure. ⁸ Ma ea, ina vi u ma ra umana vivi pi koko una pupukuai kan tika na papar tar tai ta ra tikai, tuk i ot ra umana bung ure kaum varvatakalat.

⁹ Ma u, una tak pa ra vit ma ra barli, a bin ma ra lentil, a millet ma ra rais, ma una vung diat ta ra kopono la, ma una pait ra gem ma diat. Ta nam ra umana bung u va ta ra paparaim, a utul a mar ma lavuvat na vinun na bung, una ian tana. ¹⁰ Ma una valar ra am nian ta ra bungbung, a ngungu gem ure tika na bung, ma una ian ta ra pakana bung na nian iat. ¹¹ Ma una valar ra am tava na nimomo, una mome tika na lita (a ura paint) ika

ta ra pakana bung di ga kure value tana. ¹² Ma una en ia da ra gem di pait ia ma ra barli, ma una tun ia ta ra luaina mata i diat ta ra iap di pait ia ma ra taka i ra tarai. ¹³ Ma ra Luluai i ga biti: Damana bula ra tarai Israel diat a en ra nian ba pa i gomgom livuan ta ra umana Tematana aina ina korot varbaiane vue diat ie. ¹⁴ Ma iau ga biti: Ea, Luluai God! Tuk go pa iau ga vadur iau; papa iau ga bul pa iau ga en ta magit i ga mat vakuku ba di ga ubu kadakadal ia, ma ra viruana pa i ga ruk ta ra ngiegu. ¹⁵ Ma i ga biti tagu: Io, ina mulaot ba una tun vaninare am gem ma ra taka i ra bulumakau ma vakir ma ra taka i ra tarai. ¹⁶ Ma i ga biti bula tagu: Natu i ra tutana, ina bubur ra bukabuka na nian ta ra bala i Ierusalem. diat a valar ra adia nian ma diat a en ia ma ra nginarao; ma diat a valar ra adia tava ma diat a mome ma ra bilua na ninunuk. ¹⁷ Ina pait go upi diat a iba upi ra gem ma ra tava, ma na bilua ra nuknuk i diat par, ma diat a palaur vanavana ta ra adia balbali.

5

¹ Ma u, natu i ra tutana, una tak pa ra pakat i mangi da ra varvarkaka kai ra tena varkaka, ma una varkaka me, una ka ra ulum ma ra kabem; ma una tak pa ra valavalar ma una tibe varbaiane ra tagal a ip. ² A vautuluna tana una tun ia ta ra iap i birao ta ra bala na pia na pal, ba i par ra varvatakalat; ma ta ra vautuluna tana una kutu ia ma ra, pakat kikil ra pia na pal; ma ta ra vautuluna bula tana una imire tar ia ta ra vuvu, ma ina ele pa ra pakat namur ta diat. ³ Ia kaka a paupau tagal a ip una pulu diat ta ra pinpin ta

kaum kolot; ⁴ ma ta go diat una tak pa ta umana, ma una vue tarie diat, ma una tun diat ta ra iap; ma ra iap na vana rikai tana tadav ra tarai Israel par.

⁵ A Luluai God i biti dari: Go Ierusalem iau ga vaki ia pi na ki livuan ta ra umana Tematana, ma ra umana gunagunan par kikil ia; ⁶ ma i ga piam vue kaugu umana tinata na varkurai ma kaugu lavur togotogo, ma kana varpiam i ngala ta nam kai ra umana Tematana ma ra umana gunagunan dia tur kikil ia, tago kana tarai dia ga vana irai kan kaugu umana togotogo ma pa dia ga torom ta kaugu lavur vartuluai.

⁷ Damana ra Luluai God i biti: Tago kaum varuturut i ngala ta nam kai ra lavur Tematana dia tur kikil u, ma tago pa u ga torom ta kaugu lavur vartuluai ma ra umana togotogo, ma u ga tia mur uka ra lavur mangamangana kai ra umana Tematana dia tur kikil u, ⁸ damana ra Luluai God i biti: Ea. iau iat iau tur bat u; ma ina pait ra balbali piram ta ra luaina mata i ra umana Tematana. ⁹ Ma ina pait ra magit tam ba pa iau ga ti pait ia boko, a magit ba pa ina pait mule, i vuna ta kaum kaina mangana papalum. ¹⁰ A umana tutana diat a en ra natu i diat, ma ra umana bul tutana diat a en ra tama i diat livuan ta vavat. Ina pait ra balbali pire vavat, ma ina imire diat dia laun valili tadav ra lavur vuvu. ¹¹ A Luluai God i vavalima dari: A dovotina, tago u ga vadur vakaina kaugu pal i gomgom ma kaum dur ma kaum bilak na mangamangana, ina ubu avat; a varmari ma ra ginigira ung pa dir a ki tagu. ¹² Tika na vautuluna ta kaum tarai diat a

virua ta kaum bala na liplip ma ra kaina minait ma ra mulmulum; ma kikil kaum liplip tika na vautuluna na virua ma ra pakat na vinarubu; ma tika na vautuluna ina imire tar ia tadav ra lavur vuvu, ma ina ele pa ra pakat namur ta diat. ¹³ Damana kaugu kankan na tadav diat, ma kaugu karangap na ngo, ma na langalanga ra nuknukigu; ma diat a nunure ba iau ra Luluai iau ga tata ta kaugu niongor, ba kaugu kankan i ga tadav diat. ¹⁴ Ma ina vaenana pa u pi una kapakapana ka, a magit na varkulumai pire ra umana Tematana dia tur kikil u, ma ta ra mata i diat dia pakit u. ¹⁵ Ma diat a kulume u ma diat a milikuane u, upi u a varpit ma ra magit na kinaian tadav ra umana Tematana dia tur kikil u, ba iau pait ra balbali piram ma ra kankan ma ra karangap ma kaugu dekdek na varpit; iau ra Luluai, iau ga tatike; ¹⁶ ba iau al tar kaugu umana pu na mulmulum ma kaugu umana pu na vinirua upi diat a nila vue u, ma ba iau vangala ra mulmulum tadav u, ma iau bubur kaum buka na nian. ¹⁷ Ina tulue ra mulmulum ma ra umana leing tadav u, ma diat a ra vue ra umana natum; a ngala na minait ma ra gap na alir taun u, ma ina tulue ra pakat pi na ub u; iau ra Luluai. iau ga tatike.

6

A tinata na propet ure ra umana luana Israel

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, dari:
² Natu i ra tutana, una pukue ra matam tadav ra umana lualuana ta ra langun Israel, ma una tata na propet pire diat, ³ dari: Avat ra umana

lualuana ta ra langun Israel, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai God; ra Luluai God i biti dari ta ra umana lualuana, ma ta ra umana buabuana, ma ta ra umana ngala na male ma ra umana ikilik bula: Ea, ina kap ra pakat tadav u, ma ina nila vue ra umana pakana pia u lolotu ta diat. ⁴ Kaum umana uguugu na vartabar da kamare vue diat, ma kaum umana tabalar na keake da pelegi diat; ma ina vue kaum umana minat ta ra luaina mata i kaum umana tabataba. ⁵ Ma ina vadiop ra umana minat i ra tarai Israel ta ra luaina mata i kadia umana tabataba; ma ina imire ra umana uru i vavat kikil kavava umana uguugu na vartabar. ⁶ Ta nam ra umana pakana a tarai dia ki tana, da nila vue ra umana gunan tana, ma ra umana pakana pia dia lolotu tana diat a ti kaina kakit; upi kavava umana uguugu na vartabar diat a kaina ma diat a kapakapana ka, ma upi da pamar gigi kavava umana tabalar, ma upi da mut vue kavava umana pagapaga na keake, ma ra lavur magit par nina ava ga pait mal diat da vapanie vapar vue diat. ⁷ A tarai nina di ga doko diat, diat a bura livuan ta vavat, ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

⁸ Ia kaka ina nur vue ta umana ta vavat upi diat a laun. Ba ta umana ta vavat dia lop kan ra pakat na vinarubu, ma dia ki vurvurbit ta ra umana gunan na vaira, ⁹ nam diat ta vavat dia ga lop diat a nuk pa iau livuan ta ra umana Tematana ba dia ki na vilavilau tana, ba iau ga vatagiliman ra bala i diat dia piam vue iau, ma iau ga vapula ra mata i diat dia anan upi ra umana tabataba; diat a pidimuane vargiliane diat ure ra kaina dia ga pait ia, ma ure bula kadia kaina mangamangana.

¹⁰ Ma diat a matoto ba iau ra Luluai: pa iau ga tata vakuku ba iau ga biti ba ina tulue ra kaina tadav diat.

¹¹ A Luluai God i biti dari: Una papar, ma una inabut ma ra kaum, ma una biti, Ioi! ure ra lavur kaina magit Israel i pait ia; tago diat a bura ta ra pakat na vinarubu, ma ra mulmulum, ma ra kaina minait. ¹² Nam i ki aro vailik na mat ma ra kaina minait, ma nam i ki maravai na bura ta ra pakat na vinarubu, ma nam di pait kikil ia na mat ta ra mulmulum; damana ina pait ot pa kaugu kankan pire diat. ¹³ Ma avat a nunure ba iau ra Luluai, ba ra umana minat i diat dia va livuan ta kadia umana tabataba ma kikil kadia umana uguugu na vartabar, ma ta ra lavur ul a buana, ma ta ra lavur ul a luana, ma ra pia ta ra umana launa davai ma ra umana davai na kaia, ma ta ra lavur pakana ba lua dia ga vartabar tana tadav kadia umana tabataba ma ra mi na lotu. ¹⁴ Ina tulue ra limagu taun diat, ma ina nila vue nam ra umana pakana dia bang boko tana, ma ina vakapakapana pa ia papa ra bil ma tuk tar Ribla; ma diat a nunure ba iau iat ra Luluai.

7

A pakana bung i tar ot

¹ Go bula ra tinata kai ra Luluai i ga pot piragu:
² Ma u, natu i ra tutana, a Luluai God i biti dari tadav ra gunan Israel: I tar ot, ra pakana bung i tar ot ure ra ivat na ngu na gunan. ³ Ra pakana bung i tar ot ure u, ina ub u ma kaugu kankan, ma ina kure u ure kaum mangamangana; ma ina bali u ure kaum kaina papalum. ⁴ Pa ina nunure

ra varmari, ma pa ina gire ung u; ina bali u ure kaum mangamangana ba kaum kaina papalum i tur ta ra luaina matam; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

⁵ A Luluai God i biti dari: A kaina na ki vartataun ta ra kaina! Ea, i maravai ka. ⁶ Ra pakana bung i tar ot, ra pakana bung i tar ot; i tavangun tadav u. Ea, i tar pot. ⁷ Ea u, u ki ta ra gunan, kaum pakana bung i maravai vanavana; a bung i maravai, a bung ba di purpuruan tana, ma pa ta kunukula na gugu ta ra umana buabuana. ⁸ A ik boko ma ina lingire kaugu ngala na kankan taun u, ma ina vaot pa kaugu kankan piram, ma ina kure u ure kaum mangamangana ma ina bali kaum kaina papalum piram. ⁹ Pa ina nunure ra varmari, ma pa ina gire ung u; ina tulue kaum mangamangana taun ra ulum, ma kaum kaina papalum na tur ta ra luaina matam; ma avat a nunure ba iau ra Luluai nina iau kita avat.

¹⁰ Go iat ra bung! I tar pot! A balbali piram i tar arikai; kaum kaina mangamangana i tar vuai, ma kaum mangamangana kolakolo i tar ibul. ¹¹ A kaina mangamangana i tar tavua ma i da ra ram na varvabilak; pa ta tikai ta diat na ki valili, ma kadia tabarikik bula pata, ma kadia mani bula pata; ma pa ta tikai na luluai pire diat. ¹² Ra pakana bung i tar ot, ra bung i maravai vanavana; koko ra tena kunukul na gugu, ma ra tena niivura koko na tabun ra balana; tago ra kulot i bura taun ra pia na pal parika. ¹³ Tago ra tena niivura pa na lilikun tadav nam ra magit i ga ivure, na damana tuk ta ra mutuai kana nilaun; tago ra ninana ure ra pia na pal parika ma pa na lilikun; ma pa ta

tikai na vadekdek kana nilaun ure kana varpiam. ¹⁴ Di tar vu ra tavur, ma di tar vaninare ra umana magit par; ma pa ta tikai i vana pi na varubu, tago kaugu ngala na kankan i ki taun ra pia na pal parika.

¹⁵ A pakat na vinarubu i ki kikil ra pia na pal, ma ta ra bala na pia na pal a kaina minait ma ra mulmulum. Nina i ki ta ra bil na bura ta ra pakat na vinarubu, ma nina i ki ta ra bala na gunan na panie ta ra mulmulum ma ra kaina minait. ¹⁶ Ma tumu ta umana dia laun ma dia lop, diat par diat a parau ta ra umana buabuana da ra umana uka na male, ma na tabun ra bala i diat tikatikai ure kadia lavur mangamangana. ¹⁷ A umana lima i diat diat a pagolgol ma ra umana malmalikun na kau i diat pa diat a dekdek, diat a da ra tava ka. ¹⁸ Diat a varauve tar ra mal na tabun ta ra livua i diat, ma ra bunurut na ki taun diat; a mata i diat par na vavirvir, ma ra ulu i diat par na kulkul. ¹⁹ Diat a imimire kadia silva ta ra umana nga, ma kadia goled diat a milmilikuane ke; tago ta nam ra bung ba ra kankan kai ra Luluai i pot, pa ta silva ma pa ta goled na valaun valar pa diat, ba na vamaur kadia mamainga; a mani i ga vuna ta ra kaina mangamangana pire diat, ma i ga vakaina ka diat. ²⁰ Dia ga manane kadia lavur ngatngat na magit, ma dia ga pait ra lavur bilak na tabataba me, a magit na varmilikuanai; damana ina pukue upi na da ra magit i dur pire diat. ²¹ Ma ina tul tar ia ta ra umana vaira upi diat a vakaina, ma ta ra umana tena varpiam upi diat a loalong tana; ma diat a vadur ia. ²² Ina ligan irai kan diat, ba dia vakaina kaugu ngatngat na pakana; a umana

tena nilong diat a ruk tana, diat a vadur ia ²³ ma diat a vakaina.

I peal ra umana virua ta ra gunagunan, ma ra pia na pal i buka ma ra lavur bilak na mangamangana. ²⁴ Damana ina ben pa diat dia manga kaina ta ra umana Tematana, upi diat a kale pa ra umana palpal; ina vamtue bula ra kolakolo na nuknuk i ra umana rangrangina; ma da vadur kadia umana gomgom na pakana. ²⁵ Ba ra nila i vut, diat a tikan upi ra malmal, ma pata. ²⁶ A kaina magit na pot taun ra kaina magit, ma ra varvai nina di kap vanavana ka taun ra varvai di kap vanavana ka; ma diat a tadav ra propet upi ta ninana; a tinata na varkurai na panie kan ra tena tinabar, ma ra tinata na varvateten kan ra umana. patuana. ²⁷ Ra king na tabun, ma natuna na mal ma ra mal na tabun, ma ra lima i ra tarai ta ra gunagunan diat a dadadar ma ra bunurut. Ina kure diat da i topa diat, ma ina vakaina diat da kadia mangamangana; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

8

A ninana kai ra propet ure ra umana bilak na magit aro Ierusalem

¹ Ta ra kilala laptikai, ta ra vailimana bung ta ra gai laptikai, ba iau ga ki ta ra kubagu ma ra umana patuana Iuda dia ga ki ta ra luaina matagu, a lima i ra Luluai God i ga bura taun iau.

² Ma ea, iau ga gire ta tikai da ra tutana; papa ra livuana ura ba i da ra iap, ma papa ra livuana urama tutua i rarao, ma i mong da ra vat amber.

³ Ma i ga tuelve ra magit da ra lima, ma i ga

vatur vake ra pepe na ulugu; ma ra Tulungen i ga puak vatutua iau urama livuan ta ra rakarakan a gunagunan ma ra bala na bakut, ma tai ta ninana kai God i ga ben iau ubara Ierusalem tadav ra banbanu ai ra matakilalat ta ra matana labur, ma tuk ara iat ta ra bala na gunan, tadav ra pakana a tabataba i tur tana, nina ba God i kankan tana. ⁴ Ma ea, a minamar i ra God kai Israel i rarao abara da iau ga gire aro ta ra male. ⁵ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una lingan uro ta ra matana labur. Ma iau ga lingan uro ta ra matana labur, ma ta ra papar a labur ta ra mataniolo, ta ra pakana i vatale ra uguugu na vartabar, nam ra tabataba nina God i kankan tana i ga tur. ⁶ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, u gire laka nam dia pait ia? U gire nam ra umana bilak na magit nina ba ra tarai Israel dia pait ia ati, ma nina ba di korot vue iau me kan kaugu pal i gomgom? Ia kaka una gire boko ta magit i kaina ta go.

⁷ Ma i ga kap iau tadav ra banbanu ai ra bala na gunan. Ba iau ga bobo, iau ga gire ra mata ta ra liplip na vat. ⁸ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una rada ra liplip na vat; ma ba iau ga rada ia, iau ga gire ra banbanu. ⁹ Ma i ga biti tagu: Una olo, ma una gire ra umana bilak na magit dia pait ia ati. ¹⁰ Damana iau ga olo ma iau ga bobo, ma ea, di ga tumu ra umana malalar i ra umana magit dia kakakao ra pia ma ra malalar i ra umana leing dia milmilikan, ma ra malalar i ra umana tabalar kai ra tarai Israel. ¹¹ Ma lavurua na vinun na patuana Israel dia ga tur ta ra luaina mata i diat, ma Iasania natu i Sapan i ga tur livuan ta diat, ma diat par tikatikai dia ga vatur ra la ure

ra mi; ma ra mi i ang na katkat i ga tubang tutua urama. ¹² Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, u gire laka nam ra umana patuana Israel dia pait ive, tikatikai ta kana pal na malalar? Tago dia biti, a Luluai pa i gire dat; ra Luluai i ga vana balakane ra gunagunan. ¹³ Ma i ga biti bula tagu: Una gire boko ta magit i kaina ta go nina dia pait ia.

¹⁴ Ma i ga ben iau tadav ra banbanu ai ra mataniolo na kuba i ra Luluai nina ba i tur ta ra matana labur; ma ea, ra vaden dia tangi abara ure ra god Tamus. ¹⁵ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, u tar gire laka nam? Una gire boko ta kaina tana.

¹⁶ Ma i ga ben vatalil iau tadav ra bala na gunan ta ra kuba i ra Luluai, ma iau ga gire a ura vinun ma a ilima na tutana bar abara ta ra mataniolo ai ra pal i gomgom kai ra Luluai, ma dia vue tamur tar ta ra pal i gomgom kai ra Luluai, ma i mata i diat uro ra matana taur, ma dia lotu tadav ra keake i tur ta ra matana taur. ¹⁷ Ma i ga biti tagu: U gire laka go, natu i ra tutana? Pa i mamat bar ta ra kuba i Iuda ba dia pait go ra umana bilak na magit ati, upi diat a vakaina muka ra gunagunan, ma upi ina kulot vartataun tana? Dia vung ra ingar i ra davai ta ra bilau i diat. ¹⁸ Damana ina kure diat ta kaugu kankan; a matagu pa na nur vue diat, ma pa ina mari bula diat; gala dia kukula mat ta ra talingagu, gala pa ina valongore diat.

9

A vinirua kal ra umana tena varpiam

¹ Ma i ga oraoro ta ra talingagu ma ra ngala na nilaina, ma i biti: Avat a umana tena vardodoko ai ra pia na pal, avat a mai, ma avat par avat a vature kavava pakat na vardodoko tikatikai ta ra lima i vavat. ² Ma a laptikai na tutana dia ga vanavana ta ra nga nina i arikai ta ra mataniolo ta ra matana labur, ma tikatikai i vature kana pakat na vardodoko ta ra limana; ma tika na tutana, nina i mal ma ra mal kumau, ma ra vuvuvung na polo na tutumu i taba ta ra paparaina, i ki livuan ta diat. Ma dia ga ruk, ma dia ga tur ta ra paparai ra uguugu na vartabar nina di pait ia ma ra palariam gobol. ³ Ma ra minamar i ra God kai Israel nina i ga ki taun ra angelo, i ga takari tar ta ra kalakalat ai ra pal; ma i ga oro ra tutana i mal ma ra mal kumau, ma ra vuvuvung na polo na tutumu i taba ta ra paparaina. ⁴ Ma ra Luluai i ga biti tana: Una vana alalu ta ra pia na pal Ierusalem, ma una tumu ta vakilang ta ra pal a mata i diat dia ririri ma dia tangtangi ure ra umana bilak na magit di pait ia tana. ⁵ Ma iau ga valongore ba i ga biti tai ra umana enana: Avat a mur ia vanavana ta ra pia na pal, ma avat a varubu; koko ra mata i vavat na nur vue ta tikai, ma koko avat a varmari; ⁶ avat a kamare vue ra umana patuana, ma ra umana barmana, ma ra umana gara na vavina, ma ra umana bul ma ra vaden; ia kaka koko avat a bili ta tikai nina ba ra vakilang i ki tana; ma avat a tur pa ia ta kaugu pal i gomgom. Ma dia ga tur pa ia ma ra umana patuana nina dia tur ta ra mata na pal. ⁷ Ma i ga biti ta diat: Avat a vabilak ra pal, avat a vabuka ra umana taman tana ma ra umana virua; avat a

irop. Ma dia ga irop, ma dia ga ubu ra pia na pal.

⁸ Ma ba dia ga varubu vanavana, ma iau ga ki varkolono, iau ga bura palar ma iau ga biti: Ea, Luluai God, dave una kamare vue diat par dia ki valili ta ra tarai Israel ba u lingire kaum kankan taun Ierusalem? ⁹ Ma i ga biti tagu: A varpiam kai Israel ma Iuda i manga ngala kakit, a gunan i kaina ma ra gap, ma ra pia na pal i buka ma ra magit ba pa i takodo; tago dia biti, a Luluai i ga vana balakane ra gunagunan, ma ra Luluai pa i gire. ¹⁰ Damana ra matagu pa na nur vue diat, ma pa ina mari diat; ina bali diat ure kadia mangamangana. ¹¹ Ma ra tutana nina i mal ma ra mal kumau ma i kap ra vuvuvung na polo na tutumu i ga varvai, ma i biti: Iau tar pait nam u ga ve iau tana.

10

A minamar i God A takari kan ra pal na vartabar

¹ Ma iau ga gire ra magit da ra vat sapir, ma i da ra kiki na king, ma i ki ta ra maup arama liu ta ra ulu i ra umana angelo. ² Ma i ga biti tai ra tutana i mal ma ra mal kumau: Una vana livuan ta ra umana vil dia vuvuruai, na vavai ta ra angelo, ma una vabuka ra ura limam ma ra umana lakit na iap dia raro mat nina dia ki livuan ta ra umana angelo, ma una imire diat taun ra pia na pal. Ma iau ga gire ba i ga ruk.

³ Ba i ga ruk, ra umana angelo dia ga tur ta ra papar a pal ta ra matana taubar; ma ra gobol a bakut i ki ta ra bala na gunan. ⁴ Ma ra minamar i ra Luluai i ga takari kan ra angelo tar ta ra

kalakalat ai ra pal; ma ra pal i ga buka ma ra gobol a bakut, ma ra bala na gunan i ga buka ma ra raro ai ra minamar i ra Luluai. ⁵ Ma di ga valongore ra rurunga i ra bebea i ra umana angelo ta ra bala na gunan maro, ma i ngala da ra nilai ra God Dekdek Muka ba i tata.

⁶ Ma ba i ga ve ra tutana i mal ma ra mal kumau ba na tak pa ra iap i ki livuan ta ra umana vil dia vuvuvuruai ma ra umana angelo, ra tutana i vana ma i tur marave ra Vil. ⁷ Ma tika na angelo i ga tulue ra limana tadav ra iap livuan ta ra umana angelo, ma i ga tatak pa tana, ma i ga vung ia ta ra lima i nina i mal ma ra mal kumau, ma i ga tak pa ia, ma i ga irop. ⁸ A umana angelo dia vung ra magit da ra lima i ra tarai ta ra vavai ra bebea i diat. ⁹ Ma ba iau ga bobo iau ga gire ra ivat na vil maravai ta ra umana angelo, tika na vil tikatikai; ma ra vamong ai ra ivat na vil i da ra vamong ai ra vat topas. ¹⁰ Nam ra ivat na vil parika dia varvarogop, ma di ga vung mal diat dari tika na vil i ki ta ra bala i ta ra tikai. ¹¹ Ba dia ga vana dia ga vanavana tar ta ra ivat na papar par; pa di ga valilie diat ari dia ga vanavana, ma dia ga murmur uka ra lavur papar nina ba ra mata i diat i ga vatale. ¹² Kadia umana vil ma ra umana uru i diat dia ga buka ma ra umana kiau na mata. ¹³ Ma iau ga valongore ba di ga vaiang nam ra umana vil ba ra umana vil dia vuvuruai. ¹⁴ Ma diat tikatikai a ivaivat na pal a mata tana: a luaina pal a mata a mata i ra angelo, ma ra vauruana a mata i ra tutana, ma ra vautuluna a mata i ra leon, ma ra vaivatina a mata i ra minigulai. ¹⁵ Ma ra umana angelo dia ga tut papa ta ra pia; go iat

ra launa vavaki nina iau ga gire maravai ta ra tava alir Kebar. ¹⁶ Ba ra umana angelo dia ga kakari, ra umana vil dia ga kakari bula ma diat; ba ra umana angelo dia ga pala ra bebea i diat upi diat a tut papa aro ra pia, ra umana vil dia ga ki petep ta diat. ¹⁷ Ba ra umana angelo dia ga tur uka, damana bula ra umana vil; ma ba dia ga tut papa aro ra pia, diat bula dia ga tut papa aro ra pia varurung ma diat; tago a launa tulungen i ga ki ta ra umana vil.

¹⁸ Ma ra minamar i ra Luluai i ga kakari kan ra kalakalat ai ra pal, ma i ga ki taun ra umana angelo. ¹⁹ Ma iau ga gire ra umana angelo dia ga pala ra bebea i diat ma dia ga tut papa aro ra pia ba dia ga vana, ma ra ivat na vil ta ra paparai diat; ma dia ga tur ta ra banbanu ta ra mataniolo i ra kuba i ra Luluai, i vatale uina ra matana taur; ma ra minamar i ra God kai Israel i ga ki taun diat. ²⁰ Go iat ra umana launa vavaki nina iau ga gire maravai ra tava alir Kebar ba ra God kai Israel i ga ki taun iau; ma iau ga nai.lam diat ba ra umana angelo. ²¹ Diat par tikatikai dia ga vatur vake ra ivaivat na pal a mata i diat ma ra ivaivat na bebea i diat; ma ra lapar a lima da ra lapar a lima i ra tutana i ga ki ta ra vavai na bebea i diat. ²² Ma ra umana pal a mata i diat dia ga vardada ma nam ra umana pal a mata nina iau ga gire maravai ra tava alir Kebar; tikatikai i ga vana takodo.

11

A varpit pire ra umana kaina luluai

¹ Ma ra Tulungen i ga puak iau urama, ma i ga kap iau uro ta ra mataniolo i ra kuba i ra Luluai,

nina i vatale uina ra matana taur; ma abara ta ra banbanu ai ra mataniolo iau ga gire ra ura vinun ma a ilima na tutana; ma iau ga gire Iasania natu i Asur, ma Pelatia natu i Benaia, livuan ta diat, dir a ura luluai kai ra tarai. ² Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, go ra umana tutana nina dia nuk upi ra kaina, ma dia tul tar ra kaina tinata na varvateten ta ra pia na pal; ³ dia biti: Pa i ot ra e ba da pait pal tana; go ra pia na pal ia ra ngala na kabala, ma dat ra viono tana. ⁴ Damana una varvai na propet takun diat, una varvai na propet, natu i ra tutana. ⁵ Ma ra Tulungea i ra Luluai i ga bura taun iau, ma i ga biti tagu: Una vaarike go ra tinata kai ra Luluai: Ea, Israel, u ga biti ba i dari ka; ma iau nunure nam i arikai ta ra nuknuk i vavat. ⁶ Ava ga vapealane ra umana virua ta go ra pia na pal, ma ava ga vabuka ra umana nga tana ma ra umana minat i diat. ⁷ Damana ra Luluai God i biti dari: Kavava umana virua nina ava ga tar doko diat a viono ko, ma go ra pia na pal ia nam ra kabala; ma avat iat, da ben vairop vue avat kan ra balana. ⁸ Ava tar burutue ra pakat na vinarubu; io, ina kap ra pakat na vinarubu taun avat, damana ra Luluai God i biti. ⁹ Ina ben vairop vue avat kan ra bala na pia na pal, ma ina tul tar avat ta ra lima i ra umana vaira, ma diat a kure avat. ¹⁰ Avat a virua ma ra pakat na vinarubu; ina kure avat ta ra langun kai Israel, ma avat a nunure ba iau ra Luluai. ¹¹ Go ra pia na pal pa na da kavava kabala, ma avat, pa avat a viono tana; ina kure avat ta ra langun kai Israel; ¹² ma avat a nunure ba iau ra Luluai; tago pa ava ga vanavana ta kaugu umana tinata na varkurai, ma pa ava ga

torom ta kaugu lavur vartuluai, ava ga mur uka ra mangamangana kai ra umana Tematana nina dia ki kikil avat.

¹³ Ma ba iau ga tata na propet dari, Pelatia natu i Benaia i ga mat. Ma iau ga bura palar, ma iau ga oro ma ra ngala na nilaigu, ma iau ga biti: Ea, Luluai God, dave una kamare vue ra ibaiba tai Israel?

A vavalima kai ra Luluai ba na tul tar mule ra gunan Israel pire ra tarai ma na vakalamane diat

¹⁴ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga pot piragu, dari: ¹⁵ Natu i ra tutana, diat dia ki Ierusalem dia ga biti dari ure ra umana turam, nina ava ki na vilavilau varurung ma diat, a tarai Israel par: Dia ki na vaira kakit kan ra Luluai; ma di ga tul tar go ra gunan upi kadat. ¹⁶ Io, una ve diat ba ra Luluai God i biti dari: A dovotina iau ga tar kap vaire vue diat tadav ra umana Tematana, ma iau ga imire vue diat ta ra umana gunan na vaira, ia kaka, ina balaure bat diat ure ta paupau kilala ta ra umana gunan ba dia vana tana. ¹⁷ Ma una tata dari: A Luluai God i biti: Ina varurue avat mamaro ta ra umana gunagunan ma kan ra umana Tematana nina di ga imire vue avat tar tana, ma ina tul tar mule ra gunan Israel pire vavat. ¹⁸ Diat a talil tar mulai ta go ra gunan, ma diat a kamare vue ra lavur bilak na magit ma ra lavur magit na milmilikan tana. ¹⁹ Ma ina vakopono ko ra nuknuk i diat, ma ina varuk ra kalamana tulungen ta diat, ma ina kia vue ra leo na bala i diat ma ra madu na bala, ²⁰ upi diat a mur kaugu lavur varkurai, ma upi diat a torom ta kaugu lavur vartuluai ma diat a pait ot pa diat;

ma diat kaugu tarai, ma iau kadia God. ²¹ Ma ure diat nina ra bala i diat i anan upi kadia lavur bilak na mangamangana ma ra lavur magit na milmilikuan, ina kure ba diat a kap ra balbali tana, a Luluai God i biti.

²² Ma ra umana angelo dia ga pala ra bebea i diat, ma ra umana vil dia tur marave diat; ma ra minamar i ra God kai Israel i ga ki taun diat par.

²³ Ma ra minamar i ra Luluai i ga kakari kan ra bala na pia na pal, ma i ga ki taun ra luana nina i ki ta ra papar a taur ta ra pia na pal.

²⁴ Ma ra Tulungen i ga puak iau urama, ma i ga ben vatalil iau ta ra ninana ta ra Tulungea i God tadav ra umana vilavilau aro Kaldea. Ma ra ninana nina iau ga gire i ga panie kan iau.

²⁵ Ma iau ga ve diat dia ga ki na vilavilau ure nam parika nina ra Luluai i ga vagira iau me.

12

Esekiel i ve vakapa ra tarai ba da ben vavilavilau diat

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, u ki livuan ta ra tarai na varpam, nina ba a mata i diat, ma pa dia gigira me, ma ra talinga i diat, ma pa dia valavalongor me; tago ra umana tena varpam diat. ³ Natu i ra tutana, una vaninare pa kaum tabarikik nina ba na topa ia ba una mareng me, ma una mareng ta ra bung na keake ta ra luaina mata i diat; una vana kan ra kubam da ra vilavilau tar ta ra enana pakana ta ra luaina mata i diat. A dovotina a umana tena varpam diat, ma kan bar diat a matoto tana. ⁴ Una vairop vue kaum tabarikik ta

ra keake ta ra luaina mata i diat, a tabarikik nina i topa ra nimareng; ma na ravian una vana ba dia giragire u boko, ma una vana da ra tarai di ben diat ta ra gunan na vilavilau. ⁵ Una rada ra liplip na gunan ta ra luaina mata i diat, ma una irop ta ra mata tana. ⁶ Boina ba diat a gire u ba u puak vairop vue kaum tabarikik ta ra ul a varam ba i bobotoi; una tuba ra matam upi koko una gire ra pia; tago iau ga tibe u pi una da ra vakilang pire ra tarai Israel.

⁷ Iau ga pait nam di ga ve iau tana: iau ga puak vairop vue kaugu tabarikik ba i keake boko, a tabarikik nina i topa ra vinavana vailik, ma ta ra ravian iau ga rada ra liplip ma ra limagu; ma ta ra marum iau ga puak kaugu tabarikik ta ra ul a varagu, ma iau ga vana me ta ra luaina mata i diat.

⁸ Ma ta ra malana ra tinata kai ra Luluai i ga pot piragu, ma i dari: ⁹ Natu i ra tutana, nam ra tarai na varpam Israel pa dia ga tir u vang ure nam u ga pait ia? ¹⁰ Una biti dari pire diat: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Go ia ra mamat na tinata ure ra king Ierusalem, ma ra tarai Israel par nina dia ki abara. ¹¹ Una biti: Iau da ra vakilang ure avat; da iau ga pait ia, damana bula da pait ia ta diat; diat a vana ta ra gunan na vaira, ma diat a ki na vilavilau tana. ¹² Ma ra king nina i ki livuan ta diat na puak pa kana tabarikik ta ra ul a varana ba i bobotoi, ma na vana; na rada ra liplip ma na irop ta ra mata tana; na tuba ra matana upi koko na gire ra pia ma ra kiau na matana. ¹³ Ina pala kaugu ubene, ma ina kinim ia me; na ina ben pa ia uro Babilon, ta ra langun Kaldea,

ma na mat abara, ia kaka pa na gire nam ra gunan. ¹⁴ Ma ure kana umana tultul ma diat dia varagur me, ma kana umana tena varbalaurai, ina imire vue diat ta ra lavur matana vuvu; ma ina ele pa ra pakat na vinarubu namur ta diat. ¹⁵ Ma ba ina korot vurvurbingitane diat pire ra umana Tematana, ma ba ina imire vue diat ta ra umana gunan na vaira, diat a kapa ba iau ra Luluai. ¹⁶ A paupau ka diat ina valaun valili diat kan ra pakat na vinarubu, kan ra mulmulum ma kan ra kaina minait; upi diat a varvai kapa pire ra tarai dia ki na vaira pire diat ure ra lavur bilak na mangamangana dia ga pait ia; damana diat a nunure ba iau iat ra Luluai.

¹⁷ Ma go bula ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹⁸ Natu i ra tutana, una dadadar ba u en ra am gem, ma una ururian ma una ngarao ba u mome ra am tava; ¹⁹ ma una ve ra tarai ta ra gunan ba ra Luluai God i tata dari ure diat dia ki Ierusalem ta ra langun Israel: Diat a ngarangarao ba dia en ra adia gem, ma diat a kaian ba dia mome ra adia tava, tago kadia gunan na uliran ure ra kaina nina ra tarai tana dia ga pait ia. ²⁰ Ma ra umana pia na pal nina a tarai dia ki ta diat, diat a lingling ika, ma ra gunan na uliran kakit; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

²¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ²² Natu i ra tutana, ava vang go ra tinata valavalar nina i ki ta ra gunan Israel, A umana bungbung dia parpar vanavana, ma ra lavur ninana pa dia vaarike ta magit?

²³ Damana una ve diat ba ra Luluai God i biti dari: Ina vamutue go ra tinata valavalar, ma pa

da vatang mule aro Israel. Una biti ta diat: A e i maravai nina ba da pait ot pa ra lavur ninana tana.

²⁴ Pa da gire mule ta ninana vakuku, ba da valongore ta kalami na tinata na propet aro Israel. ²⁵ Tago iau iat ra Luluai; ina tata, ma na ot kaugu tinata; pa na vavuan, tago ta kavava kilala na nilaun, avat a tarai na varpiam, ina tata ma ina pait ot pa kaugu tinata, a Luluai God i biti.

²⁶ Ma go ra tinata bula kai ra Luluai i ga tadav iau: ²⁷ Natu i ra tutana, a tarai Israel dia biti: Ra ninana nina i gire, a ninana ure ta umana kilala dia tur na lua boko, i varvai ure ta e akono iat boko na lua. ²⁸ Damana una biti ta diat: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Pa ta tikai ta kaugu lavur tinata na vavuan, nam nina iau tatike da pait ot pa ia, a Luluai God i biti.

13

Di kure vakaina ra umana propet vavaongo

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una tata na propet bat diat ra umana propet dia ki Israel, ma una biti ta diat dia tata na propet ika ta ra bala i diat: Avat a valongore ra tinata kai ra Luluai; ³ ra Luluai God i biti dari: Na kaina ta diat ra umana lunga na propet, nina dia mur uka ra nuknuk i diat, ma pa dia ga gire ta ninana! ⁴ Ea, Israel, kaum umana propet dia da ra umana leing na pap dia bang ta ra umana pakana dia lingling.

⁵ Pa ava ga vana tadav ra umana pakana dia tarada, ma pa ava ga mal mule ra liplip ure ra kuba i Israel, upi diat a tur padikat ta ra vinarubu

ta ra bung kai ra Luluai. ⁶ Dia tar gire ra umana vaongo na ninana, ma dia tar tata na propet vavaongo; dia tatike ba, A Luluai i biti, ma ra Luluai pa i ga tulue diat, ma dia ki na ninunuk ung ba na pait ot pa kadia tinata. ⁷ Pa ava. ga gire vang ta ninana vakuku, ma pa ava ga tata na propet vavaongo laka, ba ava tatike, A Luluai i biti, ma pa iau ga tata?

⁸ Damana ra Luluai God i biti: Tago ava tar tata vakuku, ma tago ava ga gire ra umana ninana vavaongo, damana iau tur bat avat, ra Luluai God i biti. ⁹ A limagu na ongor bat ra umana propet nina dia gire ra umana ninana vakuku, ma dia tata na propet vavaongo; pa diat a ki maravut ta ra kivung kai kaugu tarai, pa da tumu vake diat ta ra buk na tutumu kai Israel, ma pa diat a olo ta ra gunan Israel; ma avat a kapa tana ba iau ra Luluai God. ¹⁰ Tago dia ben varara kaugu tarai ba dia biti, A malmal; ma pa ta malmal; ma tago ba di pait ra liplip, dia ku ia ma ra kabang; ¹¹ una ve diat dia ku ia ma ra kabang ba na bura; a ngala na bata ma ra bata na vatvat na bura, ma ra ngala na vuvu na tut ma na rada ia. ¹² Ma ba ra liplip i tarip, dave pa diat a biti laka ta vavat: Akave vang ra kabang nina ava ga ku ia me? ¹³ Damana ra Luluai God i biti: Ina kankan ma ina rada ia ma ra karangap na vuvu; ina kulot ma ra ngala na bata na bura, ma ra umana ngalangala na bata na vatvat diat a en vue. ¹⁴ Damana ina rada ra liplip nina ava ga ku ia ma ra kabang, ma na tarip, ma da gire ra bit a liplip; ra liplip na bura ma na bereng avat; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

¹⁵ Damana ina pait ot pa kaugu kankan ure ra

liplip, ma ure bula diat dia ga ku ia ma ra kabang, ma ina biti ta vavat: Ra liplip i panie, ma damana bula diat dia ga ku ia, ¹⁶ nina ra umana propet kai Israel, nina dia varvai na propet ure Ierusalem, ma dia gire ra umana ninana na malmal ure, ma pa ta malmal i ki, ra Luluai God i biti.

¹⁷ Ma u, natu i ra tutana, una tur bat ra vaden ta kaum gunan, nina dia tata na propet ta ra bala i diat; ma una tata na propet bat diat, ¹⁸ ma una biti: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Na kaina pire ra vaden nina dia kaman tar ra umana babat ta ra lima i ra tarai par, ma dia ingit tar ra umana mal na tubatuba ure ra pal a mata i ra tarai par, upi diat a kun vake ra tulungea i diat! Avat a kun vake laka ra tulungea i kaugu tarai, ma avat a valaun ta umana vang upi avat a uviana tana? ¹⁹ Ava ga vakaina iau livuan ta kaugu tarai ure ta ginagu na barli ma ta ik a gem, ma ta kavava tinata vavaongo ta ra talinga i kaugu tarai ava doko diat dia takodo, ma ava valaun diat dia kaina.

²⁰ Io, ra Luluai God i biti: Ina tur bat kavava umana babat, nina ava kun vake ra tulungea i ra tarai me, ma ina kutu vue diat kan ra lima i vavat, ma ina pala vue ra tulungea i diat nina ava ga kun vake diat, upi diat a langalanga. ²¹ Ma ina rada vue kavava umana mal na tubatuba ure ra pal a mata i vavat, ma ina valangalanga kaugu tarai kan ra lima i vavat upi koko avat a kun vake mule diat; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

²² Tago ava ga valigur ra bala i ra umana tena takodo, nina ba pa iau ga valigur diat, ma kavava umana tinata vavaongo; ma tago ava ga

vadekdek ra lima i ra tena varpian, upi koko na lingan irai kan kana varpian, ma na laun tana; ²³ damana da vamutue kavava umana ninana vakuku, ma kavava umana tinata na tabaran; ma ina valaun pa kaugu tarai kan ra lima i vavat; ma avat a nunure ba iau iat ra Luluai.

14

A varkurai pire diat dia lotu tadav ra tabataba ma dia vana tadav ra propet

¹ Ma ba ta umana patuana Israel dia ga pot ma dia ga ki ta ra luaina matagu, ² go ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau: ³ Natu i ra tutana, go ra umana tutana dia ga vung vapetep kadia umana tabataba ta ra bala i diat, ma dia mur vatikene ra kaina mangamangana nina dia tutukai tana; ma dave, ina valongore kadia umana tinir? ⁴ Una tata pire diat, ma una biti ta diat: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Ba ta tutana Israel nina i vung vapetep kana lavur tabataba ta ra balana ma i mur vatikene ra kaina mangamangana nina i tutukai tana, i vana pi na matoto tai ta propet; iau ra Luluai ina bali ia ma ra balbali i mamat da ra mamat i kana peal tabataba; ⁵ upi ina vakaina Israel ma ra magit ra bala i diat i anan upi ia, tago dia ga kia vue iau ma kadia umana tabataba. ⁶ Io, una biti tai Israel: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Avat a nukpuku, ma avat a vana balakane kavava lavur tabataba; ma avat a lingan irai kan kavava umana bilak na mangamangana. ⁷ Tago ba ta tikai ta ra kuba i Israel, ba ta vaira nina i ki abara, i vana balakane iau, ma i vung vapetep kana umana tabataba ta ra balana, ma i mur

vatikene ra kaina mangamangana nina i tutukai tana, ma i vana tadav ta propet upi ra propet na matoto tagu ure, iau iat ra Luluai ina bali ia; ⁸ ina tur bat ia ma ra matagu, ma ina vamutue kan kaugu tarai, ma na tur da ra vakilang ma ra tinata valavalar; ma avat a nunure ba iau ra Luluai. ⁹ Ona di tuam pa ta propet, ma i tata na propet, iau iat ra Luluai iau ga tuam pa ia, ma ina bili ia, ma ina vamutue kan kaugu tarai Israel. ¹⁰ Da kure dir par, a varvapagumanene ure ra propet na varogop ma ra varvapagumanene ure ra tutana i ga matoto pirana; ¹¹ upi koko Israel na vana irai mulai kan iau, ba na vabilak diat iat mulai ma kadia lavur varpiam; ma diat boko kaugu tarai, ma iau boko kadia God, ra Luluai God i biti.

A varkurai kai God pire Ierusalem i dovot

¹² Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau dari: ¹³ Natu i ra tutana, ba ta gunan i piam vue iau ba i tut na varpiam, Ta iau bili ia, ma iau bubur kana buka na nian. ma iau tulue ra mulmulum tadav ia upi da vamut varurungane vue ra tarai ma ra lavur vavaguai tana; ¹⁴ ma gala go ra utul a tutana, Noa, Daniel ma Iob, dital ki tana, dital a valaun uka dital iat ma kadital bo na mangamangana, a Luluai God i biti. ¹⁵ Gala ina tulue ra umana leing vurvurbit ta ra gunagunan, tuk ra gunagunan i kaina ma i lingling, ma pa ta tikai na vana alalu tago i tup ia ra umana leing; ¹⁶ gala go ra utul a tutana dital ki tana, pa dital a valaun ta bul tutana ba ta bul vavina, da valaun uka dital, ma ra gunan iat na ti lingling, a Luluai God i biti. ¹⁷ Gala ina tulue ra pakat na vinarubu

taun nam ra gunagunan, ma ina biti: U a pakat na vinarubu, una vana alalu ta ra gunagunan; ma gala ina vamutue ra tarai ma ra umana vavaguai; ¹⁸ io, gala go ra utul a tutana dital ki tana, pa dital a valaun ra umana natu i diat, a umana bul tutana ma ra umana bul vavina, da valaun uka dital, a Luluai God i biti. ¹⁹ Gala ina tulue ra kaina minait tadav nam ra gunagunan, ma iau lingire kaugu kulot ma ra gap taun ia; ma gala ina vamutue ra tarai ma ra umana vavaguai; ²⁰ gala Noa, Daniel ma Iob, dital ki tana, gala pa dital a valaun ra umana natu i diat, ra umana bul tutana ma ra umana bul vavina, dital a valaun uka dital ta kadital takodo na mangamangana, a Luluai God i biti.

²¹ Ma pa na ga ngala muka laka, a Luluai God i biti, ba ina tulue kaugu ivat na kaina varkurai taun Ierusalem, a pakat na vinarubu, a mulmulum, ra umana kaina leing, ma ra kaina minait, upi da vamutue ra tarai ma ra umana vavaguai?

²² Gala ta umana diat a ki valili, ta bul tutana ba ta bul vavina, ma diat a lop, ma diat a vana tadav avat, ba ava gire kadia mangamangana, avat a ki na varmaram ure ra kaina nina iau ga vakaina Ierusalem me, ma ra lavur magit iau ga pait ia tana. ²³ Maia, ba ava gire kadia kini ma kadia mangamangana, avat a ki na varmaram tana; ma avat a kapa ba pa iau ga vakaina vakuku diat ma ba pa ta vuna, a Luluai God i biti.

15

Ierusalem i da ra davai na vain vakuku

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, a davai na vain i boina dave ta ra lavur mangana davai ara ra lokor? ³ Di pait laka ta magit me? Di mut laka ta vavavakaitai tana pi da vakaite ta la tana? ⁴ Io, di vue tarie ta ra iap upi da vaulung ra iap me; ra iap i en ra ura nguna tana, ma namur ra livuana i birao; dave, i topa laka ta magit? ⁵ Ba i ga boina boko, pa i ga topa ta magit; ma na topa mule ra ava ba ra iap i tar rang ia? ⁶ Damana ra Luluai God i biti dari: Da ta ra lavur mangana davai ta ra lokor di vue ra davai na vain ta ra iap upi da vaulung ra iap me, damana ina vue ra tarai Ierusalem. ⁷ Ina tur bat diat ma ra matagu; ba dia lop kan ra iap, ra iap na vaimur vue diat; ma avat a nunure ba iau ra Luluai, ba iau tur bat diat ma ra matagu. ⁸ Ma ina kamare vue kadia gunan ure kadia varpiam tadav iau, a Luluai God i biti.

16

Ierusalem pa i dovot

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una vakapa Ierusalem ure kana lavur bilak na mangamangana, ³ ma una biti tana: A Luluai God i tata dari pire Ierusalem: U ga vana rikai ma di ga kava u ta ra gunan Kanaan; tamam a te Amor, ma tinam a vavina Ket. ⁴ Ma ure kaum bung na kinakava, ta ra bung ba di ga kava u tana, pa di ga kutu ra bitom, ma pa di ga puk u ma ra tava, pa di ga vung bula ra solt ta ra pakam, ma pa ta na i ga pulu u ma ra mal na kuramana. ⁵ Pa ta na i ga ngarao

up u, pi na pait go ra umana magit piram, ba pi na mari u; di ga vue ke u ta ra taman, tago di ga milikuane u ta ra bung di ga kava u tana.

⁶ Ma ba iau ga bolo iau ga gire u ba u ga va ta ra gapum, ma iau ga biti tam: Una laun. ⁷ Iau ga balaure u, ma iau ga vapealane vanavana u da ra bo na davai; u ga tavua ma u ga ongor; u ga gara na vavina ma i ga tur ra um, ma i ga lolovina ra pepe na ulum; ia kaka pa kaum ta mal upi una mal me. ⁸ Ma ba iau ga bolo u, iau ga gire ba u topa ra varmari; ma iau ga ule kaugu olovoi tam upi da tuba ra pakam me; ma iau ga vavalima tam, ma iau ga pait ra kunubu ure u, a Luluai God i biti, ma iau ga vatur vake u ba kaugu. ⁹ Iau ga puk u ma ra tava; maia, iau ga dalu vue ra gap ta ra pakam, ma iau ga tap u ma ra dangi. ¹⁰ Iau ga vamong u ma ra mal di ga ingit tar ra purpur tana, ma iau ga ule tar ra pal a kau di ga pait ia ma ra pal a bulumakau tam; iau ga vamong u ma ra mal kumau, ma iau ga tuba u ma ra bo na mal. ¹¹ Iau ga vamong u ma ra umana magit na marmar, ma iau ga ule tar ra mul ta ra limam, ma ra kurkurua ta ra inoam, ¹² a mamar bibilau ta ra bilaum, a mamar talinga ta ra ura talingam, ma ra bo na kere ta ra ulum. ¹³ Damana di ga vamong u ma ra goled ma ra silva: ma di ga vamaal u ma ra mal kumau, ma ra bo na mal, ma ra mal di ga ingit tar ra purpur tana; ma u ga en ra bo na plaua, a polo na livur, ma ra dangi; ma u ga potar kakit ma kaum kini i ga da ra kini na tadar na vavina. ¹⁴ Ma ra minamarim i ga rararang ta ra lavur gunagunan; tago u ga ko kakit ure ra minamarigu nina ba iau ga mar u me, a Luluai

God i biti.

¹⁵ Ma u ga nurnur ta ra minamarim, ma tago ra iangim i ga rararang, u ga ki na igoro na vavina ma diat par dia ga bolabolo. ¹⁶ U ga tak pa kaum umana mal, ma u ga pait ra umana pal na mal me, a bo na matatar tana, ma u ga ki na igoro na vavina pire diat; pa di ga gire ra dari lua, ma pa da gire mule namur. ¹⁷ Ma u ga tak pa bula nam ra umana magit na marmar nina iau ga tabar u me, a umana magit na goled ma ra silva, ma u ga pait ra umana tabataba na tutana me, ma u ga ki na igoro ma diat; ¹⁸ u ga tuba go ra umana tabataba ma kaugu umana mal nina di ingit tar ra purpur tana, ma u ga vung kaugu dangi ma ra tinabar na mi ta ra luaina mata i diat. ¹⁹ Kaugu nian, nina iau ga tabar u me, a bo na plaua, ma ra dangi, ma ra polo na livur, u ga tuntun tar ia ta ra mata i diat upi ra magit i ang na katkat, a Luluai God i biti.

²⁰ Ma u ga tak pa nam ra umana natum, a umana tutana ma ra umana vavina, nina ba u ga vangala diat upi kaugu, ma u ga tun diat ure ra tinabar pire diat. Dave, kaum kini na igoro na vavina pa i kaina kakit laka, ²¹ upi una doko ra umana natugu, ma una tun tar diat ure ra tinabar tadav kaum umana bilak na tabataba? ²² Ma ta kaum lavur bilak na mangamangana ma kaum lavur nipo, pa u ga nuk pa kaum kilala na bul ba u ga tavaturia, ma ba u ga va ta ra gapum.

²³ Ma go u ga pait vartataurane kaum lavur bilak na mangamangana (na kaina tam, na kaina tam, a Luluai God i biti), ²⁴ ma u ga vatut kaum ta pal na igoro, ma ta ra lavur nga par u ga vatur kaum ta pakana; ²⁵ ma ta ra lavur nga

varkuvo u ga vatur kaum ta pakana, ma u ga vabilak ra minamarim ma ra nipo ma nina i bolabolo, ma kaum lavur nipo i ga tup ia. ²⁶ U ga da ra igoro na vavina ma ra tarai Aigipto, nina ba amur varlangunai me, ma kaum lavur nipo i ga tup ia, upi ina tut ma ra kankan ure u. ²⁷ Damana iau ga tulue ra limagu tadav u, ma iau ga vaikilik ra am nian, ma iau ga nur tar u ta ra mamainga kai kaum umana ebar, a vaden Pilistia, nina ba dia ga vavirvir ure kaum lavur bilak na mangamangana. ²⁸ U ga po ma Asiria, tago di mama vamaur ra pal a pakam; maia, u ga da ra igoro na vavina pire diat, ma pa u ga maur tana. ²⁹ Kaum lavur nipo ta ra gunan Kanaan i ga tup ia, ma i tuk uro Kaldea; ma pa u ga maur tana.

³⁰ I malamalapang tuna ra balam, ta Luluai God i biti, u da ra igoro na vavina; ³¹ u vatut kaum ta pal na igoro ta ra lavur nga varkuvo, ma kaum ta pakana ta ra lavur nga. Ma vakir u a igoro na vavina, tago pa u ga mainge ta varkul. ³² U a paiga na tulai, u ki ma ra umana vaira ma vakir ma kaum tutana! ³³ Di tul tar ra umana vartabar pire ra umana paiga na vavina, ma u iat u ga tul tar ra vartabar pire diat dia mari u, ma u ga kul diat upi diat a tadav u ure kaum lavur nipo. ³⁴ U ga enana varbaiai ma ra umana paiga na vavina; pa ta tutana i ga anan up u; u ga tul tar ra varkul ma vakir di ga tul tar ra varkul piram; kari u ga ti enana varbaiai ma ra umana paiga na vavina.

³⁵ Ea, u ra paiga na vavina, una valongore ra tinata kai ra Luluai; ³⁶ a Luluai God i biti dari: Tago di ga kapa ure kaum bilak na mangaman-

gana ma di ga pala vue kaum umana mal ba u ga po ma ra umana talaim, ma ure kaum lavur dur na tabataba, ma ure ra gapu i ra umana natum nina u ga tabar ra umana tabataba me, ³⁷ damana ina oro varurue ra umana talaim nina ba ava ga po ma diat, diat par nina ba u ga mari diat, ma diat bula nina ba pa u ga mari diat; ina vaki diat kikil u, ma ina pala vue kaum umana mal ta ra luaina mata i diat upi diat a gire ra pakam tuna. ³⁸ Ma ina kure u da di kure ta kuabar na vavina nina ba i vardodoko, ma ra karangap i kaugu kankan ma kaugu varpin na ki taun u. ³⁹ Ina nur tar u pire ra umana talaim, ma diat a re vue kaum pal na igoro, ma kaum lavur pakana liu bula; diat a pala vue kaum lavur mal, ma diat a tak vue kaum umana magit na marmar, ma una ki ka damana. ⁴⁰ Diat a ben pa ra ngala na kor, ma diat a tupar u ma ra umana vat, ma diat a go u ma kadia umana pakat na vinarubu. ⁴¹ Diat a kure u, ma diat a tun vue kaum lavur palpal ma ra iap ta ra luaina mata i ra vaden; damana ina tur bat kaum lavur nipo, ma ra lavur varkul u ga kul diat me. ⁴² Kaugu kankan piram na ngo, ma kaugu varpin na panie kan u, ma ina ki mut, ma pa ina kankan mulai. ⁴³ Ea, ina bali kaum mangamangana piram, tago pa u ga nuk pa kaum kilala na bul, ma u ga vakankan iau ma go ra lavur magit, a Lului God i biti. Na ga boina gala pa u ga tia pait ra magit na vavirvir taun kaum lavur bilak na mangamangana.

⁴⁴ Tikatikai nina i vatang ra umana tinata valavalar na vatang bula go ra tinata valavalar ure u: A vavina i kap lap tinana. ⁴⁵ U a vavina,

u kap lap tinam, nina i milikuane kana tutana ma ra umana natuna; ma ava tana vavina ma diat dia ga milikuane kadia umana tutana ma ra umana natu i diat; tinam a vavina Ket, ma tamam a tutana Amor. ⁴⁶ Tana vavim, a luaina, i ki varurung ma ra umana natuna, a umana vavina, aro Samaria ta ra matana labur; tana vavim, a muruna, i ki varurung ma ra umana natuna, a umana vavina, aro Sodom ta ra matana taubar. ⁴⁷ Ia kaka, pa u ga mur kadia lavur mangamangana, ma pa u ga pait ra lavur magit i bilak ba dia pait ia; pa i ga mamat piram ba kaum mangamangana i ga manga bilak ta kadia mangamangana. ⁴⁸ Da iau laun, a Luluai God i biti, Sodom nina tana vavim, ma ra umana natuna, a umana vavina, pa dia ga manga kaina ta vavat ma ra umana natum, a umana vavina. ⁴⁹ Ea, go iat ra varpiam kai Sodom, nina ba diat ma ra umana natuna i ga kolakolo ra nuknuk i diat, ma dia ga ki vakuku ta kadia kini na uviana, ma pa i ga maravut ra umana luveana ma diat dia ki na niiba. ⁵⁰ Dia ga malamala ngala, ma dia ga pait ra bilak na mangamangana ta ra luaina matagu; ma ba iau ga vakilang go, iau ga tak vue diat. ⁵¹ Ma Samaria bula, pa i ga pait ta ngungu ka ta kaum lavur kaina mangamangana; u ga manga vapealane kaum lavur bilak na mangamangana, ma diat pata; damana tago u ga vapeal kaum kaina mangamangana, u ga vaikilik bula nam kai ra ura tana vavim.

⁵² Da tul tar ra vavirvir tam, tago u ga vaikilik ra balbali ure ra kaina mangamangana kai ra ura tana vavim; ba u ga vangala kaum bilak

na mangamangana, ta kaum mangamangana u vaarike ba diat dia boina tam; una vavirvir, ma una kap ra niruva, tago ra ura tana vavim dir boina tam.

⁵³ Ma ina pukue ra kini na vilavilau kai Sodom ma ra umana natuna, a umana vavina, ma ra kini na vilavilau kai Samaria ma ra umana natuna, a umana vavina, ma ina pukue kaum kini na vilavilau varurung ma diat, ⁵⁴ upi una kap kaum niruva iat, ma upi una vavirvir ure nam parika u ga pait ia, ba u vamaram dir. ⁵⁵ Ma ra ura tana vavim, Sodom ma Samaria, ma ra umana natu i dir, a umana vavina, diat a kap pa mule ra kini nina dia ga ki tana lua, ma avat ma ra umana natum, a umana vavina, avat a kap pa mule ra kini ava ga ki tana lua. ⁵⁶ Vakir Sodom, nina tana vavim, a tinata na varkulumai ta ta ngiem laka, ta ra bung ba i ga kolakolo ra nuknukim, ⁵⁷ ma ba pa di ga kap vaarike tar boko kaum bilak na mangamangana? Ma go ra umana vavina Edom, ma diat dia maravai pirana, ma ra umana vavina Pilstia, dia kulume u da di ga kulume Sodom, diat par dia pidimuane u. ⁵⁸ Gori u kap ra balbali ure kaum bilak na mangamangana ma ra lavur kaina magit u ga pait ia, ra Luluai i biti.

⁵⁹ Ra Luluai God i biti dari: Ina bali ia piram da u ga pait ia, ba u ga nuk vaikilik pa ra vavalima ba u ga vakaina ra kunubu. ⁶⁰ Ia kaka ina nuk pa kador kunubu ta kaum kilala na bul, ma ina pait ta kunubu piram nina ba na tur tukum. ⁶¹ Ma una nuk pa kaum mangamangana, ma una vavirvir tana, ba ina tul tar ra ura tana vavim tam, a luaina ma ra muruna, pi dir a ura natum; go pa

na arikai ta kaum kunubu piragu; ⁶² iau iat ina pait kaugu kunubu piram; ma una nunure ba iau ra Luluai, ⁶³ ma una nuk pa ia, ma una vavirvir, ma pa una papa mule ra ngiem ure kaum niruva, papa nam ra bung ba ina re vue nam parika u ga pait ia, ra Luluai God i biti.

17

A tinata valavalar ure ra umana minigulai ma ra davai na vain

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga pot piragu, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una vatang ra varva-padailam, ma una tata ma ra tinata valavalar pire Israel; ³ una biti: I dari ra tinata kai ra Luluai God: A ngala na minigulai, i palapalatabu ra ivuna, a ura bebeana dir lolovina ma dir tababa ma a peal ivuna ta dir, i ga pururung uro Lebanon, ma i ga kap vue ra tur a tagatagal; ⁴ i ga bubur vue ra tur a golina, ma i ga kap vue uro ta ra gunan kai ra umana tena kunukul, ma i ga vaume ta ra pia na pal kai ra umana tena kunukul. ⁵ I ga kap bula ta umana patina kan ra gunan, ma i ga vaume ta ra bo na pia; ma i ga vaume marave ra umana tava. I ga vaume bulu ia, ⁶ ma i ga tavua, i ga tavua a davai na vain nina ba ra umana ingaingarina dia ga palpalil ika ma dia ga lul vanavana tar tana, ma ra umana okorina dia ga ki ta ra vavaina; ma ia ra davai na vain, ma i ga vung ra umana ingaingarina, ma i ga ibul. ⁷ Ma tika na minigulai bula, a ngala, ma a ura bebeana dir ngala, ma a peal ivuna ta dir; ma ra umana okor i go ra davai na vain ma ra umana ingarina bala dia ga

lul vanavana tar tana papa ta nam ra pakana di ga vaume tana, upi ia iat na vabilim ia. ⁸ Di ga vaume ta ra bo na pia maravai ta ra umana tava upi na vung ra umana ingarina, ma upi na vuai ta vuaina, ma upi na tavua ta bo na vain tuna. ⁹ Una biti: Ra Luluai God i biti dari: Dave, na tavua laka? Pa na rubat vue laka ra umana okorina, ma pa na kutu vue ra vuaina tana, upi na maranga? Dave, na mainge vang ta ngala na niongor ma ta mangoro na lima pi da rubat vue? ¹⁰ Di ga vaume, ma dave, na tavua laka? Pa na makuk ba ra vuvu maro ra matana taur i ub ia, ta ra pakana iat di ga vaume tana?

¹¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga pot bula piragu, ma i biti: ¹² Una tatike tai go ra tarai na varpiam: Pa u kapa laka ure ra kukurai go ra umana magit? Una ve diat: Ea, ra king Babilon i ga vana urama Ierusalem, ma i ga kap vue ra king ma ra umana luluai, ma i ga ben vavilavilau diat uro Babilon. ¹³ I ga oro pa tika na natu i ra king, ma i ga vatur kana kunubu pirana; natu i ra king i ga vavalima pirana, ma i ga tak vue ra umana luluai, ¹⁴ upi ra gunan na toratorom, ma upi koko na anan upi na ngala mulai, na torom uka ta kana kunubu upi na ki boina tana. ¹⁵ Ma go natu i ra king i ga tut na varpiam ure ba i ga tulue kana umana tultul uro Aigipto, pi diat a tulue mangoro na os ma ra peal tarai na vinarubu. Dave, na tavua laka? Ta tutana damana na ki langalanga? Nina ba i vakaina ra kunubu na ki langalanga? ¹⁶ Da iau laun, ra Luluai God i biti, na mat, na mat ta ra gunan kai nam ra king nina i ga tibe pi na king, ma nina ba i ga pidimuane kana kunubu na mat

varurung me ta ra gunan Babilon. ¹⁷ Ma Parao ma kana ngala na kor na tarai na vinarubu ma kana peal tarai diat a mama maravut ia ta ra vinarubu, ba dia pait ra umana bobokon na pia ure ma ra umana pal na minakila upi da vamutue ra kor na tarai. ¹⁸ I ga pidimuane ra vavalima ba i ga vakaina ra kunubu; ea, i ga tul tar ra limana, ma i ga pait go ra umana magit; pa na pila.

¹⁹ Damana ra Luluai God i biti: Da iau laun, ina kure ure kaugu vavalima nina i ga pidimuane, ma ure kaugu kunubu nina i ga vakaina. ²⁰ Ma ina pala kaugu ubene taun ia, ma ina al pa ia ma kaugu kun, ma ina ben pa ia uro Babilon, ma ina kure abara ure kana varpam nina i ga pait ia piragu. ²¹ Kana tarai na vinarubu ta ra umana loko diat a virua ma ra pakat na vinarubu, ma ra umana takatakap ta diat da imire vue diat ta ra lavur matana vuvu; ma avat a nunure ba iau ra Luluai iau ga tatike.

²² A Luluai God i biti dari: Iau bula, ina tak pa ta tur a tagatagal ma ina vaume; ina bubur vue ra tur a golina, nina a boina, ma ina vaume ta ra ul a luana i manga tuluai; ²³ ina vaume ta ra luana i tuluai kai Israel; na vung ra umana ingarina ma na vuai, ma na tavua a bo na tagatagal; ma ra lavur mangana beo par diat a rakan tana, ta ra malur na ingarina. ²⁴ Ma ra lavur mangana davai ta ra pui diat a nunure ba iau vatutukana ra davai i lolovina, ma iau valolovina ra davai i tutukana; iau vamakuk ra davai i lubalubang, ma iau valubalubang ra davai i makuk; iau ra Luluai iau ga tatike, ma ina pait ia.

18

Nina i varpiam, a tulungeana na virua

¹ A tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau dari:
² Ta ra ava ava vatang go ra tinata valavalar ure ra gunan Israel, A umana tutana dia ga en ra umana vuai na vain dia manmanin, ma ra ngie i ra umana natu i diat dia manmanin? ³ Da iau laun, ra Luluai God i biti, koko avat a vatang mule nam ra tinata valavalar aro Israel. ⁴ Kaugu ra tulungea i ra tarai par, a tulungea i ra tutana ma ra tulungea i natuna bula; ma nina i varpiam, a tulungeana na virua.

⁵ Gala ta tutana i boina, ma i pait nam nina i takodo ma i dovot; ⁶ gala pa i ga ian ta ra lualuana, ma pa i ga lotu tadav ra umana tabataba kai Israel, gala pa i ga po ma ra vavina kai talaina, ma pa i ga tadav ta vavina ba i kap ra gai, ⁷ gala pa i ga kap varara ta magit kai ta tikai, ma i ga valilikun ra vuvung varirap kai nina i ga kail pa ra mani pirana, ma pa i ga vakadik ta tikai, ma i ga tabar diat dia mulmulum ma ra ana gem, ma i ga vamal diat ba pa kadia ta mal, ⁸ gala pa i ga tak pa ta vavatur tai nina i ga kail ta mani pirana, gala pa i ga pait ta mangamangana gegagege, ma i ga varkurai takodo pire ra tarai, ⁹ gala i ga mur kaugu lavur varkurai, ma i ga torom ta kaugu lavur vartuluai; ia ra takodo na tutana, ma a dovotina na laun, ra Luluai God i biti.

¹⁰ Gala i vangala ta bul tutana, nina a tena nilong ma ra tena vardodoko, ma nina ba i pait go ra umana magit, ¹¹ ma pa i pait kana lavur tiniba, nina i ian ta ra lualuana, ma nina i po ma ra

vavina kai talaina, ¹² ma nina i ki taun ra umana luveana ma diat dia ki na niiba, ma i long, ma pa i valilikun ra vuvung varirap, ma nina i lotu tadav ra umana tabataba, ma i pait ra umana bilak na mangana, ¹³ ma nina i tak pa ra vavatur ta nina i kail pa ra mani pirana; dave, na laun? Pa na laun; i ga pait go ra umana bilak na magit, ma a dovotina da doka; ia iat i vuna ta kana vinirua.

¹⁴ Ma go bula, gala i vangala ta bul tutana, ma ra bul i gire ra varpam kai tamana, ma i burut, ma pa i mur diat, ¹⁵ gala pa i ian ta ra lualuana, ma pa i lotu tadav ra umana tabataba kai Israel, gala pa i po ma ra vavina kai talaina, ¹⁶ ma pa i vakadik ta tikai, ma pa i kap ta vuvung varirap, ma pa i ra pa ta magit, ma i tabar diat dia mulmulum ma ra ana gem, ma i vama diat nina pa kadia ta mal, ¹⁷ gala i tak vue ra limana kan ra umana luveana, ma pa i tak pa ta vavatur, gala i pait ot pa kaugu umana varkurai ma i ga mur kaugu lavur vartuluai; pa da doka ure ra varpam ka i tamana, a dovotina ia iat na laun. ¹⁸ Tamana iat na virua, tago i ga varvakadik, ma i ga vakaina turana, ma i ga pait nam ba pa i boina livuan ta kana tarai, na virua ure kana varpam. ¹⁹ Ava biti: Ta ra ava ra bul pa i kap ra balbali ure ra varpam kai tamana? Ba ra bul i pait nam i takodo ma i dovot, ma i mur kaugu lavur varkurai, ma i pait diat, a dovotina na laun. ²⁰ Nina i varpam, ia iat na virua; ra bul pa na kap ra balbali ure ra varpam kai tamana, ma ra tutana pa na kap ra balbali ure ra varpam kai natuna; ra mangamangana takodo kai ra tena takodo na ki taun ia, ma ra varpam kai ra tena varpam na ki taun ia.

*A nga kai God i takodo
(Esek 33:10-20)*

²¹ Ma ona ta kaina tutana i nukpuku ure ra varpam nina i ga pait ia, ma i torom ta kaugu lavur varkurai, ma i pait nam i takodo ma i dovot, a dovotina na laun ma pa na virua. ²² Nam parika kana umana varpam nina i ga pait ia, pa da nuk pa mule diat ure; na laun ta ra mangamangana takodo nina i pait ia. ²³ Dave, iau mainge laka ba ra tena varpam na virua? ra Luluai God i biti. Pa iau mainge laka ba na nukpuku pi na laun?

²⁴ Ma ona ra takodo na tutana i vung vue kana takodo na mangamangana ma i varpam, ma i mur ra lavur bilak na mangamangana nina ra tena varpam i pait ia, dave na laun? Pa da nuk pa ta tikai ta diat kana lavur bo na papalum; na virua ure kana varpam ma kana kaina mangamangana nina i pait ia. ²⁵ Ava biti: A Luluai pa i takodo ta kana mangamangana. Ea, avat ta ra kuba i Israel, avat a valongore: Kaugu mangamangana i takodo; vakir laka kavava mangamangana pa i takodo? ²⁶ Ba ra takodo na tutana i vung vue kana mangamangana takodo, ma i varpam, na mat i tana; na virua ure ra varpam i ga pait ia. ²⁷ Ma ona ra kaina tutana i nukpuku ure ra varpam i ga pait ia, ma i pait nam i takodo ma i dovot, ia iat na valaun mule. ²⁸ A dovotina na laun, ma pa na mat, tago i ga nukpuku ure kana lavur varpam nina i ga pait ia. ²⁹ Ma Israel i biti: A mangamangana kai ra Luluai pa i takodo. Ea, Israel, kaugu mangamangana i takodo! Vakir laka kavava mangamangana pa i takodo? ³⁰ Ea, Israel, ina kure avat da kavava mangamangana

tikatikai, ra Luluai God i biti. Avat a nukpuku, avat a vana kan kavava lavur varpian, upi koko ra kaina mangamangana na vakaina avat. ³¹ Avat a vung vakakit vue kavava lavur varpian nina ava ga pait diat; ma avat a pait vakalamane ra bala i vavat ma ra tulungea i vavat; ea, Israel, ta ra ava avat a virua? ³² Pa iau mainge ba ta tikai na virua, ra Luluai God i biti; damana avat a nukpuku ma avat a laun.

19

A kakailai na niligur ure ra umana luluai Israel

¹ Una vatang go ra kakailai na niligur ure ra umana luluai Israel, ² ma una biti: Tinam i da ra leon, a tana, livuan ta diat ra umana leon! I ga ki livuan ta ra umana nat na leon ba i ga vamum ra umana natina. ³ Tika na natina i ga balaure, i ga tavua a kubuluna, ma i ga vartovo ta ra nirovoi; ma i ga en ra tarai. ⁴ Ra umana vuna tarai dia ga valongore ure, ma i ga virua ta kadia tung; ma dia ga al ia ma ra umana kono uro Aigipto. ⁵ Ma ba i ga gire ba di ga al vue kan ia, i ga panie kana ninunuk ung; ma i ga kap pa ta enana natina ma i ga tavua a kubuluna. ⁶ Ma i ga varagur ma ra umana ngala na leon; ma i ga tavua a kubuluna, ma i ga vartovo ta ra nirovoi, ma i ga en ra tarai. ⁷ I ga vakaina kadia umana ngatngat na pal, ma i ga kamare vue kadia umana pia na pal; ma ra gunagunan ma diat par dia ki tana dia ga dadadar ba i kukukula. ⁸ Ra umana vuna tarai dia ga ki kikil ia dia ga tut ure, ma dia ga pala kadia umana ubene ure, ma i ga virua ta kadia tung.

⁹ Dia ga liplip bat ia ma dia ga al ia ma ra umana kono tadav ra king Babilon; di ga banu bat ia upi koko da valongore mule ra nilaina ta ra umana lualuana Israel.

¹⁰ Tinam i da ra davai na vain ta ra uma na vain, nina di ga vaume ta ra papar a tava; i ga vuai ra ngala na vuaina ma i ga vung mangoro na ingarina ma i ga vuna ta ra umana tava. ¹¹ Tika na dekdek na ingarina i ga tavua a buka na varkurai; i ga manga tuluai urama tuk ra bakut, ma di gire maro vailik ma ra peal ingaingarina. ¹² Ma di ga rubat vue ta ra kankan, ma di ga vue ke ra pia; ra vuvu maro ra matana taur i ga vamolo ra vuaina; ma di ga bubur vue ra ingarina i dekdek, ma i ga makuk, ma ra iap i ga vaimur vue. ¹³ Ma gori di vaume ta ra bil, ta ra pia i ge ma pa ta tava tana. ¹⁴ A iap i ga kakao vanavana tar ta ra umana ingarina, ma ra iap i ga en vue ra vuaina, ma gori pa ta dekdek na ingarina, pa ta buka na varkurai. A kakailai na niligur go, ma na ki da ra kakailai na niligur.

20

A papalum kal God pire Israel

¹ Ta ra kilala lavurua, ta ra bung a vinun ta ra gai a ilima, ta umana patuana Israel dia ga pot upi diat a matoto tai ra Luluai, ma dia ga ki ta ra luaina matagu. ² Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ³ Natu i ra tutana, una tata pire ra umana patuana Israel, ma una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Ava pot vang upi avat a matoto tagu? Da iau laun, ra Luluai God i biti, pa avat a matoto tagu. ⁴ Dave, pa una

kure diat, natu i ra tutana, pa una kure diat? Una vakapa diat ure ra lavur bilak na mangamangana kai ra umana tama i diat, ⁵ ma una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Ta ra bung nina ba iau ga pilak pa Israel tana, ma iau ga vavalima ure ra umana bul mur tai Iakob, ma iau ga vaarike iau iat ta diat ta ra gunan Aigipto, ma iau ga vavalima pire diat ma iau ga biti, Iau ra Luluai kavava God, ⁶ ta nam ra bung iau ga vavalima pire diat ba ina agure vairop vue diat kan ra gunan Aigipto tadav ra gunan nina iau ga pilak pa ia ure diat, a gunan ba na alir rikai ra polo na u tana, ma ra polo na livur, a gunan i manga vakak; ⁷ ma iau ga biti ta diat: Avat par tikatikai avat a vung vue ra lavur bilak na magit nina ava ga manane, ma koko avat a vabilak avat ma ra umana tabataba kai Aigipto; iau ra Luluai kavava God. ⁸ Ma dia ga tut na varpam ure iau, ma pa dia ga valongore iau; a tarai pa dia ga vung vue ra lavur bilak na magit nina dia ga manane, ma pa dia ga vana kan ra umana tabataba kai Aigipto. Damana iau ga biti ba ina lingire kaugu kankan taun diat, upi ina pait ot pa kaugu kankan tadav diat livuan ta ra gunan Aigipto. ⁹ Ia kaka, ba iau ga kure diat iau ga nuknuk ure ra iangigu, upi koko na kaina ta ra mata i ra umana Tematana, nina ba dia ga ki livuan ta diat, ra umana Tematana nina ba ra iangigu i ga rararang pire diat, ba iau ga agure vairop vue kaugu tarai kan ra gunan Aigipto. ¹⁰ Damana iau ga agure vairop vue diat kan ra gunan Aigipto, ma iau ga ben diat tadav ra bil. ¹¹ Iau ga tul tar kaugu umana tinata na varkurai pire diat, ma iau ga vateten diat ure kaugu lavur

vartuluai, nina ba ona ta tutana i torom ta diat na laun ta diat. ¹² Iau ga tul tar bula kaugu Bung Sabat pire diat, upi ra vakilang livuan ta vevet, upi diat a nunure ba iau ra Luluai, nina iau pilak vaire pa diat. ¹³ Ma Israel i ga tut na varpam ure iau aro ta ra bil; pa dia ga mur kaugu lavur tinata na varkurai, ma dia ga pue kaugu lavur vartuluai, nina ba ona ta tutana i torom ta diat na laun ta diat; ma dia ga vakaina kaugu umana Bung Sabat; ma iau ga biti ba ina lolonge kaugu kankan taun diat ta ra bil, upi da vapanie vue diat. ¹⁴ Ia kaka, ba iau ga kure diat iau ga nuknuk ure ra iangigu, upi koko na kaina ta ra mata i ra umana Tematana, nina dia ga gire ba iau ga agure vairop vue diat. ¹⁵ Ma iau ga vavalima pire diat aro ta ra bil, ba pa ina ben diat tadav ra gunan nina iau ga pilak pa ia ure diat, a gunan ba na alir rikai tana ra polo na u, ma ra polo na livur, a gunan nina i manga vakak, ¹⁶ tago dia ga pue kaugu lavur vartuluai, ma pa dia ga mur kaugu lavur tinata na varkuruai, ma dia ga vakaina kaugu umana Bung Sabat, ma tago ra bala i diat i ga anan upi kadia umana tabataba. ¹⁷ Ma ra kiau na matagu i ga mari diat, ma pa iau ga vakaina diat, ma pa iau ga kamare vue diat aro ta ra bil.

¹⁸ Ma iau ga biti ta ra umana natu i diat aro ta ra bil: Koko avat a mur ra lavur vartuluai kai ra umana tama i vavat, ma koko avat a kodakodop mur kadia lavur varkurai, ma koko avat a vabilak avat ma kadia umana tabataba; ¹⁹ iau ra Luluai kavava God; avat a mur kaugu lavur vartuluai, ma avat a torom ta kaugu lavur varkurai; ²⁰ ma avat a ru kaugu umana Bung Sabat, ma diat a

tur a vakilang livuan pire dat, upi avat a nunure ba iau ra Luluai kavava God. ²¹ Ma ra umana natu i diat dia ga tut na varpian ure iau; ma pa dia ga mur kaugu lavur vartuluai, ma pa dia ga kodop murmur kaugu lavur varkurai, nina ba ona ta tutana i torom ta diat na laun ta diat; dia ga vakaina kaugu umana Bung Sabat; ma iau ga biti ba ina lolonge kaugu kankan taun diat, upi ina pait ot pa kaugu kulot tadav diat aro ta ra bil. ²² Ia kaka, iau ga tak vue ra limagu, tago iau ga ngarao ure ra iangigu, upi koko na kaina ta ra mata i ra umana Tematana nina dia ga gire ba iau ga agure vairop vue diat. ²³ Ma iau ga vavalima pire diat aro ta ra bil ba ina imire vue diat livuan ta ra umana Tematana, ma ina tibe varbaiane vue diat ta ra umana gunan, ²⁴ tago pa dia ga pait kaugu umana varkurai, ma dia ga pue vue kaugu lavur vartuluai, ma dia ga vakaina kaugu umana Bung Sabat, ma ra kiau na mata i diat i ga anan upi ra umana tabataba kai ra umana tama i diat. ²⁵ Ma iau ga tul tar ta umana vartuluai pire diat nina ba pa dia ga boina, ma ra umana varkurai nina ba pa diat a laun ta diat; ²⁶ ma iau ga vadur diat ta kadia lavur tinabar ba dia ga tun ra umana luaina natu i diat ta ra iap, upi ina nila vue diat; damana diat a nunure ba iau ra Luluai.

²⁷ Damana, natu i ra tutana, una tata pire ra tarai Israel, ma una biti ta diat: A Luluai God i biti dari: Ta go bula ra umana tama i vavat dia ga vul iau, ba dia ga pait ra varpian tadav iau. ²⁸ Tago ba iau ga ben diat tadav ra gunan nina ba iau ga vavalima ba ina tul tar ia ta diat, ba dia ga gire ta ngala na buana, ba ta davai i pungpung,

dia ga vartabar abara, ma dia ga vatalanguane iau ma kadia umana tinabar, ma ra tinabar na mi i ang na katkat, ma ra tinabar na nimomo nina dia ga lolonge. ²⁹ Ma iau ga tir diat: Ava ra kukurai go ra buana ava vana tana? Ma tuk tar ta go ra bung di vatang ia ba Bama. ³⁰ Damana una biti tai Israel: Ra Luluai God i biti dari: Avat a vabilak avat laka da ra mangamangana kai ra umana tama i vavat, ma avat a anan upi kadia lavur magit i bilak? ³¹ Ma ava vadur avat ba ava pait kavava umana tinabar, ba ava tun kavava umana bul tutana ta ra iap upi ra tinabar tadav kavava umana tabataba, ma i tuk tar go ieri. Ma dave, Israel, avat a matoto vang tagu? Da iau laun, ra Luluai God i biti, pa avat a matoto piragu. ³² Koko avat a nuk ia ba avat a vardada ma ra umana Tematana ma ra tarai ta ra umana gunagunan, upi avat a lotu tadav ta davai ba ta vat. ³³ Da iau laun, ra Luluai God i biti, ina king ure avat ba iau tulue ra dekdek na limagu ma iau lolonge kaugu kankan taun avat; ³⁴ ina ben vairop vue avat kan ra umana Tematana, ma ina varurue avat kan ra umana gunagunan nina di ga imire tar avat i tana, ba iau tulue ra dekdek na limagu ma iau lolonge kaugu kankan; ³⁵ ma ina kap avat ta ra bil kai ra umana Tematana, ma ina kure avat abara. ³⁶ Da iau ga kure ra umana tama i vavat ta ra bil ta ra gunan Aigipto, damana ina kure bula avat, ra Luluai God i biti. ³⁷ Ma ina luk avat tikatikai, ma ina varuk avat ta ra kunubu; ³⁸ ma ina pilak vue ra umana tena varpiam kan avat, ma diat dia tut ure iau, ma ina kap vue diat kan ra gunan ba dia bang tana, ia

kaka pa diat a olo ta ra langun Israel; ma avat a nunure ba iau iat ra Luluai. ³⁹ Ma ure avat, a kuba i Israel, ra Luluai God i biti dari: Avat a vana, avat a torom ta kavava umana tabataba tikatikai; namur boko avat a valongore iau, ma pa avat a vakaina mule ra gomgom na iangigu ma kavava umana tinabar ma kavava umana tabataba. ⁴⁰ Ta kaugu luana i gomgom, ta ra luana i tuluai aro Israel, diat par ta ra kuba i Israel diat a lotu tadav iau, ra Luluai God i biti; ina valongore diat abara, ma ina mainge kavava umana tinabar, ma ra umana ngatngat na vartabar, ma ra umana magit nina ava ga vagomgom diat. ⁴¹ Ari ina kap varurue avat kan ra umana Tematana, ma kan ra umana gunagunan nina di ga imire tar avat i tana, ina kapupi avat da ra magit i ang na katkat, ma ra iangigu na rararang ta ra luaina mata i ra umana Tematana. ⁴² Ma avat a nunure ba iau ra Luluai, ari ina agure avat tadav ra gunan Israel, tadav ra gunan nina iau ga vavalima ba ina tul tar ia pire ra umana tama i vavat. ⁴³ Ma avat a nuk pa kavava mangamangana abara, ma ra lavur magit ava ga pait ia, ra lavur magit nina ba ava ga vabilak avat me; ma avat a tibuna pidimuane mule avat ure kavava lavur bilak na mangamangana ava ga pait ia. ⁴⁴ Ea Israel, avat a nunure ba iau ra Luluai, ari ina kure avat ure ke ra iangigu, ma vakir bea na topa kavava varpiam ma ra lavur kaina magit ava ga pait ia, ra Luluai God i biti.

A tinata na varvabilak ure ra papar a taubar

⁴⁵ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau ma i biti: ⁴⁶ Natu i ra tutana, una lingan uro ra matana

taubar, ma una takun ra matana taubar, ma una varvai na propet tadav ra lokor aro Negeb; ⁴⁷ ma una biti ta ra lokor aro Negeb: Una valongore ra tinata kai ra Luluai; ra Luluai God i biti dari: Ea, ina vautunge ra iap livuan tam, ma na vaimur vue ra umana launa davai par tam, ma ra umana maranga na davai par; pa da pun ra birao tana, ma ra lavur pal a mata par papa ra matana taubar ma tuk uro ta ra matana labur diat a dodo. ⁴⁸ Ma ra lavur tarai diat a gire ba iau ra Luluai iau ga vautunge; ma pa da pun ia. ⁴⁹ Ma iau ga biti: Ea, Luluai God, dia biti ure iau, Vakir go laka nina i vavaarike ke ra umana tinata valavalar?

21

A Luluai i ele pa kana pakat na varkurai

¹ Ma go ra tinata kai ra Luluai i ea tadav iau:
² Natu i ra tutana, una lingan uro Ierusalem, ma una varvai na vartakun ure ra umana gomgom na pia, ma una tata na propet ure ra gunan Israel;
³ ma una biti tai ra gunan Israel: A Luluai i biti dari: Ea, iau ki na ebar ma u, ma ina ele pa kaugu pakat na vinarubu kan ra popopoi, ma ina kutu vue ra umana tena takodo ma ra umana tena varpian nina dia ki livuan tam. ⁴ Ma tago ina kamare vue ra umana tena takodo ma ra umana tena varpian nina dia ki livuan tam, kaugu pakat na vinarubu na ki taun ra lavur tarai par papa ra matana taubar ma na tuk uro ra matana labur;
⁵ ma ra lavur tarai par diat a nunure ba iau ra Luluai iau tar ele pa kaugu pakat na vinarubu kan ra popopoi, ma pa da poe mule.

⁶ Damana una riri mat, natu i ra tutana, una riri mat ma ra tinabun ma ra niligur ta ra luaina mata i diat. ⁷ Ma ba dia biti tam, Ta ra ava u riri? Una biti ta diat, Ure ra varvai, i to na pot; a bala i ra tarai par na dadadar, ma ra lima i diat pa na ongor, ma ra tulunguea i diat na bilua, ma ra buk na kau i diat na gumaguma; ea, i to na pot, ma da pait ot pa ia, ra Luluai God i biti.

⁸ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ⁹ Natu i ra tutana, una tata na propet, ma una biti: A Luluai i biti dari: A pakat na vinarubu, a pakat na vinarubu, i mangi ma i bagabagele, ¹⁰ i mangi pi da vardodoko me; i bagabagele upi na da ra palapalaia; dave, dat a gugu laka? Ra ibul kai natugu i vakaina ra lavur davai par. ¹¹ Damana di tul tar ra pakat na vinarubu upi da gea, upi da vatur ia; di vamangi ia ma di gea upi ra tena vardodoko na vature. ¹² Una kukula, natu i ra tutana, una kukula mat; tago di ga vatur ia ure kaugu tarai, ure ra umana luluai Israel; diat ma kaugu tarai di ga nur tar diat ta ra pakat na vinarubu; damana una par ra vo na kaum. ¹³ Tago a valavalar i tur; ma na dave ona ra ibul nina i vakavakaina i panie? ra Luluai God i biti. ¹⁴ Damana u, natu i ra tutana, una tata na propet, una par ra limam; una loe ra pakat na vinarubu a ura pakana, maia, una loe a utul a pakana, ra pakat na vinarubu nina i ubu vakinkin ra tarai ma dia ti matmat tana; ia ra ngala na pakat na vinarubu nina i ubu vakinkin ra tarai ma dia ti matmat tana, nina i ki taun diat. ¹⁵ Iau ga vung ra pakat na vinarubu ta kadia lavur mataniolo upi ra bala i diat na dadadar, ma upi diat a pa

burabura; io! i bagabagele da ra palapalaia, di ga vaninare upi ra vardodoko. ¹⁶ Una papakatai ta ra papar a lima tuna ma ta ra papar a maira, ma ta ra lavur papar par. ¹⁷ Ma ina par ra limagu, ma kaugu kankan na ngo tana; iau ra Luluai iau tar tatike.

¹⁸ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ¹⁹ U, natu i ra tutana, una pait go bula, una vakilang ta ura nga nina ba ra pakat na vinarubu kai ra king Babilon na mur dir; dir a irop papa tai ta kopono gunan ika; una tumu ta lapar a lima pi na to tar ra nga tadav ta pia na pal. ²⁰ Una vakilang ra nga upi ra pakat na vinarubu na mur ia tadav Raba, ra pia na pal kai ra tarai Amon, ma tadav Ierusalem ta ra langun Iuda. ²¹ Tago ra king Babilon i tur ta ra nga varkuvo, ta ra pakana dir vana varbaiai tana, upi ra papait; i loe ra umana pu, i matoto ta ra umana tabalar, ma i gire vakilang ra kat. ²² Ta ra limana tuna i vatur ra varpadailam ure Ierusalem, upi da vatut ra umana tututumak pi da papa ra umana mataniolo me, da kukula mat, da pait ra umana ngala na pip bokon tana, ma da pait ra umana dekdek na pal na minakila. ²³ Ma Ierusalem i nuk ia ba ia ra papait vakuku, tago dia ga pait ra umana vavalima; ia kaka go i vanuk tar kadia varpiam, upi da ben vavilavilau diat ure.

²⁴ Damana ra Luluai God i biti: Tago ava tar vanuk tar kavava kaina mangamangana ma kavava lavur varpiam nina di na tadav diat, ma di gire vakilang diat ta kavava lavur papalum, ma tago ava ga tibuna vanuk tar mule avat, da kap vavilavilau vue avat. ²⁵ Ma u, a kaina tutana nina

u kure Israel, u to na virua, tago i ot kaum bung na nilaun, ta ra bung na balbali ure ra varpiam. ²⁶ Ra Luluai God i biti dari: Da tak vue ra mal na rarau, ma da paike vue ra vipuar; da vaenana pa ra umana magit; da vangala nina i ikilik, ma da varuva nina i ngala. ²⁷ Ina kamare vue, kamare vue, kamare vue; ma go pa na tur mulai tuk tar nina ba kana na pot, ma ina tabar ia me.

A varkurai ure ra tarai Amon

²⁸ Ma u, natu i ra tutana, una tata na propet, ma una biti: Ra Luluai God i biti dari ure ra tarai Amon ma kadia varvul; una biti: A pakat na vinarubu, di ele ra pakat na vinarubu upi ra vardodoko, di ga gea pi na bagabagele da ra palapalaia. ²⁹ Ta ra ninana i rara ma ta ra varpadaillam vavaongo di ga ve u ba una loe ta ra inoa i ra bilak na tarai, nina ba diat a virua ta ra bung na balbali ure ra kaina mangamangana. ³⁰ Una valonge ta ra popopoi. Ina kure u ta kaum gunan iat, ta ra gunan di ga kava u tana. ³¹ Ma ina lolonge kaugu kankan taun u; ina vu taun u ma ra birao ai kaugu kulot, ma ina nur tar u ta ra lima i ra kaina tarai, nina ra umana tena vardodoko. ³² Una da ra davai ure ra iap; ra gapum da lolonge livuan ta ra gunan, ma da nuk vue u, tago iau ra Luluai iau ga biti damana.

22

A kaina mangamangana kai Ierusalem

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Ma u, natu i ra tutana, dave, una vartakun, una vartakun ta ra gunan na gap?

Ona damana, una vakapa ure kana lavur bilak na mangamangana. ³ Ma una biti: Ra Luluai God i biti dari: Ea, ra pia na pal nina i lingire ra gap livuan tana iat, upi na ot kana bung, ma i paít kana umana tabataba upi na kaina tana! ⁴ U tar kaina ure ra gap nina u ga lingire, ma u tar bilak ta kaum umana tabataba nina u ga paít diat; u tar vatutukana kaum umana bung, ma i to na par kaum lavur kilala; damana iau vaki u pi u a magit na varkulumai pire ra umana Tematana, ma ra magit na ninongon ta ra gunagunan. ⁵ Diat dia ki maravai piram, ma diat bula dia ki vailik, diat a kulume u, u a duruna ma u buka ma ra lavur purpuruan. ⁶ Ea, ra umana luluai Israel dia ga lingire ra gap, tikatikai da ra dekdekina iat. ⁷ Dia ga kulume ra umana tama i diat ma ra umana na i diat livuan tam; dia ga ki taun ra umana vaira; dia ga vakaiana ra umana nat na ling ma ra umana ua na vavina. ⁸ U ga pidimuane ra magit di ga vagongom ia ure iau, ma u ga vakaina kaugu umana Bung Sabat. ⁹ A umana tutana, nina dia ga varvai vavaongo upi da vardodoko, dia ki livuan tam; dia ga ian ta ra umana lualuana, ma dia ga po livuan tam. ¹⁰ A umana tutana dia ga kap pa ra vavina kai tama i diat livuan tam, dia tadav ra vavina ba i kap ra gai. ¹¹ Ta tikai i ga po ma ra vavina kai talaina; ta tikai i ga po ma kakuna; ma ta ra tikai i ga varuva taina, natu i tamana. ¹² Dia ga tak pa ra kul varbat ure ra vardodoko livuan tam; u ga tak pa ra kubika ma ra varvaur, u ga ki taun talaim upi una uviana tana, ma u ga nuk vue iau, ra Luluai God i biti.

¹³ Ea, ina par ra limagu ure kaum varvaur, ma

ure ra gap nina i ga ki livuan tam. ¹⁴ Dave, ra balam na leo ma ra limam na dekdek ta nam ra umana bung ba ina kure u tana? Iau ra Luluai iau tar tatike. ma ina pait ia.

¹⁵ Ma ina imire u livuan ta ra umana Tematana, ma ina vue imire vurvurbingitane u ta ra lavur gunagunan, ma ina tun vue ra durum nina i ki tam. ¹⁶ Ma una vavirvir ta ra luaina mata i ra umana Tematana, ma una nunure ba iau iat ra Luluai.

¹⁷ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga pot tadav iau, ma i biti: ¹⁸ Natu i ra tutana, ra tarai Israel dia da ra puputa piragu; a palariam gobol, ma ra kapa, ma ra palariam tuna, ma ra bol, ta ra bala na iap, diat a puputa ka ta ra silva tuna. ¹⁹ Damana ra Luluai God i biti: Tago avat par a puputa ka, damana ina kap varurue avat urama Ierusalem, ma avat a ki livuan tana. ²⁰ Da di vung varurue ra silva ma ra palariam gobol ma ia palariam tuna ma ra bol ma ra kapa ta ra bala na iap, ma di vu ra iap upi da vapolo diat, damana ina varurue avat ta kaugu kankan ma ta kaugu kulot, ma ina vung avat abara, ma ina vapolo avat. ²¹ Maia, ina varurue avat, ma ina vu taun avat ma ra iap ai kaugu kankan, ma da vapolo avat livuan tana. ²² Da di vapolo ra silva ta ra bala na iap, damana da vapolo avat livuan tana, ma avat a nunure ba iau ra Luluai iau ga lolonge kaugu kankan taun avat.

²³ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ²⁴ Natu i ra tutana, una biti tana: Ta ra bung iau kulot tana, u ra gunan i dur, ma nina ba pa ta bata i ga bura tana. ²⁵ A umana propet dia varvarpit papa tana, dia da ra leon i

kukukula mat ba i en ra ana kirip; dia konom vue ra nilaun kai ra tarai; dia ra pa ra mani ma ra umana ngatngat na magit, ma ta kadia mangamangana mangoro na vavina dia ua tana. ²⁶ Kana umana tena tinabar dia ga vakaina kaugu tinata na varkurai, ma dia ga vabilak kaugu umana gomgom na magit; pa dia tibe varbaiane ra magit i gomgom kan ra magit vakuku, ma pa dia ga vateten ra tarai pi diat a gire ilam varbaiane ra duruna kan ra gomgomuna, dia ga ive ra mata i diat kan kaugu umana Bung Sabat, ma di vabilak iau livuan ta diat. ²⁷ Kana umana luluai dia da ra umana leing na pap ba dia en ra adia kirip; dia lingire ra gap, ma dia doko ra tarai, upi diat a uviana ta ra magit ba pa i takodo. ²⁸ Kana umana propet dia ga varku ure diat ma ra kabang; dia nana vakuku ma dia tata na propet vavaongo pire diat, ma dia biti, Ra Luluai God i biti dari, ma ra Luluai pa i ga tata. ²⁹ A tarai na gunan dia ga ongor ta ra arung varbat, ma dia ga long; ma dia ga pait ra magit i rara ta ra umana luveana ina diat dia ki na niiba, ma dia ga arung bat varara ra vaira. ³⁰ Ma iau ga tikan upi ta tutana livuan ta diat, upi na pait mule ra liplip, ma na tur ta ra pakana i tarada upi na balaure bat ra gunan, upi koko ina kamare vue; ia kaka pa iau ga na tadav ta tikai. ³¹ Damana iau ga lolonge kaugu kankan taun diat; iau ga vaimur vue diat ma ra iap ta kaugu kulot; dia kap ra balbali tagu ure kadia mangamangana, ra Luluai God i biti.

A ura bartana vavina

¹ A tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, a ura bartana vavina, a kopono na i dir, ³ ma dir ga paiga na vavina ba dir ga gara na vavina boko aro Aigipto; di ga bing ra u i dir, ma di ga bili ra mata na u i dir ta kadir kini na inip. ⁴ Ma a iang i dir, a luaina Ola, ma ra muruna Oliba; ma iau ga ben dir, ma dir ga kava ra umana bul tutana ma ra umana bul vavina. Ma ure ra iang i dir, Ola nam ba Samaria, ma Oliba nam ba Ierusalem. ⁵ Ma Ola i ga paiga na vavina ba i ga ki boko piragu; ma i ga manga nuk upi ra umana talaina, ra umana tena vinarubu Asiria, ⁶ nina dia ga mal ma ra mal i blu, ra umana luluai na gunan ma ra umana luluai, a umana bobo na barmana par diat, ma dia ga ki ra umana os. ⁷ Ma i ga anan upi ra umana boina livuan ta ra tarai Asiria, ma i ga vabilak kana mangamangana ma kadia umana tabataba. ⁸ Ma a dovotina pa i ga vung vue kana bilak na mangamangana papa aro Aigipto; tago ba i ga gara na vavina boko a tarai dia ga po me ma dia ga bili ra mata na una ta kana kini na inip ma dia ga pait ra kaina me.

⁹ Damana iau ga nur tar ia ta ra lima i ra umana talaina, ta ra lima i ra tarai Asiria nina i ga anan upi diat. ¹⁰ Go diat dia ga gire tuna ra pakana; dia ga ben vavilavilau ra umana natuna, ra umana tutana ma ra umana vavina, ma ia iat dia ga doka ma ra pakat na vinarubu; damana dia ga kure vakaina, ma i ga tur da ra tinata valavalar pire ra vaden.

¹¹ Ma tana vavina, Oliba, i ga gire go, ia kaka i ga manga kaina kana mangamangana ta dir ma tana

vavina, ma ra magit i ga bilak tana i ga manga bilak ta dir ma ra magit tana vavina i ga bilak tana. ¹² I ga anan upi ra tarai Asiria, ra umana luluai na gunan ma ra umana luluai nina dia ga mal ma ra ngatngat na mal, ra umana bobo na barmana par diat nina dia ga ki ra umana os. ¹³ Ma iau ga gire ba di ga vakaina; dir par dir ga mur ra kopono nga. ¹⁴ Ma i ga vapealane kana bilak na mangamangana; i ga gire ra umana malalar i ra tarai ta ra liplip na vat, a malalar i ra tarai Kaldea di ga tumu diat ma ra vamong i meme., ¹⁵ di ga vi pit ra livua i diat, ma di ga pulu ra ulu i diat ma ra mal na rarau i matatar, ma dia da ra umana natu i ra king, da ra tarai Babilon ta ra gunan Kaldea, ra gunan di ga kava diat i tana. ¹⁶ Ba i ga gire diat, i ga anan upi diat, ma i ga tulue ra umana tultul pire diat aro Kaldea. ¹⁷ Ma ra tarai Babilon dia ga pot pi diat a talaina me, ma dia ga vabilak ia ma kadia bilak na mangamangana, ma i ga kaina tana, ma ra balana i ga milikuane diat. ¹⁸ Damana i ga gire ilam kana umana bilak na mangamangana, ma i ga gire ta kana kini na tavaturia; ma iau ga milikuane da iau ga milikuane tana vavina. ¹⁹ Ma i ga vapealane boko kana bilak na mangamangana, ma i ga nuk pa ia ba i ga gara na vavina boko, ba i ga paiga na vavina aro Aigipto, ²⁰ ma i ga manga talaina ma kadia umana tutana nina dia da ra umana as ma ra umana os, a umana tomotoina. ²¹ Damana u ga nuk pa ra bilak na magit ba u ga gara na vavina boko, ba ra tarai Aigipto dia ga bili ra mata na um ta kaum kini na inip.

²² Ea, Oliba, ra Luluai God i biti dari: Ina

vakarangap ra umana talaim, nina u ga milikuane diat, upi diat a tut ure u, ma diat a tur kikul u; ²³ ra tarai Babilon ma ra tarai Kaldea, diat maro Pekod ma Soa ma Koa, ma ra tarai Asiria par varurung ma diat; ra umana bobo na barmana, ra umana luluai na gunan ma ra umana luluai diat, ra umana natu i ra king ma ra umana rangrang na tutana nina dia ki ra umana os. ²⁴ Ma diat a tut ure u ma ra umana vargal ma ra umana kiki na vinavana ure ra vinarubu, ma ra umana kiki na vinavana ure ra kinakap, ma ra ngala na kor na tarai; diat a tadav u ma ra ongaongoi ma ra ramravit.ma ra kere na vinarubu; ma ina tul tar ra varkurai pire diat, ma diat a kure u varogop ma ra nuknuk i diat. ²⁵ Kaugu niongor na tut ure u, ma diat a pait ra karangap na varkurai piram; diat a kutu vue ra bilaum ma ra ura talingam, ma diat dia laun valili tam diat a virua ma ra pakat na vinarubu; diat a ben vavilavilau ra umana natum, a umana tutana ma ra umana vavina; ma diat dia laun valili tam a iap na vaimur vue diat. ²⁶ Diat a tak vue kaum umana mal ma kaum umana ngatngat na marmar. ²⁷ Damana ina vapanie vue kaum bilak na mangamangana ma ra kaina nina u ga kap pa ia kan ra gunan Aigipto, upi koko una lingan mulai upi diat, ma upi koko una nuknuk pa mule Aigipto. ²⁸ Tago ra Luluai God i biti dari: Ea, ina nur tar u ta ra lima i nina ba u milikuane diat, ta ra lima i nina ba ra balam i vaira ma diat; ²⁹ diat a kure u ma ra karangap na kankan, ma diat a ra pa ra vuai kaum papalum, ma una lingling; ma da gire ilam kaum bilak na mangamangana. ³⁰ Da

pait go ra umana magit piram, tago u ga anan upi ra tarai vakuku, ma tago u ga dur ma kadia umana tabataba. ³¹ U ga mur ra nga kai tana vavim; damana ina tul tar kana la piram. ³² Ra Luluai God i biti dari: Una momo ta ra la kai tana vavim, a la nina i lulur ma i ngala; da kulume u, ma una da ra magit vakuku, tago i buka mat. ³³ Una buka leke ma ra longlong ma ra niligur, ma ra kinaian ma ra kini lingling, ma ra la kai Samaria, tana vavim. ³⁴ Una momo tana, una ti mome vatakerakera, ma una ti nga ra la, ma una karagu ra um; tago iau ga tatike, ra Luluai God i biti. ³⁵ Damana ra Luluai God i biti dari: Tago u ga valubane iau, ma u ga vue tamur tar tagu, damana una puak kaum nipo ma kaum bilak na mangamangana.

³⁶ Ma ra Luluai i ga biti bula tagu: Natu i ra tutana, dave una kure laka Ola ma Oliba? Una vaarike pire dir ure kadir lavur kaina mangamangana. ³⁷ Tago dir ga po, ma ra gap i ki ta ra lima i dir, ma dir ga pait ra kaina ma kadir umana tabataba; ma dir ga pait ra tinabar ma ra umana natu i dir nina dir ga kava diat ure iau, ma ra iap i ga vaimur vue diat. ³⁸ Ma go bula dir ga pait ia tagu: dir ga vakaina kaugu pal i gomgom ma dir ga papait vakuku ta kaugu umana Bung Sabat. ³⁹ Ma dir ga pait go ta nam iat ra bung ba dir ga pait value ra tinabar ma ra umana natu i dir tadav kadia umana tabataba upi dir a vabilak kaugu pal i gomgom; go dir ga pait ia ta ra bala na kubagu.

⁴⁰ Ma amur ga tulue ra tultul uro vailik, ma amur ga vartuluai pa ra umana tutana, ma dia

ga pot; ma u ga gumu na vaninara ure diat, ma u ga vamong ra matam, ma u ga mong ma ra umana marmar, ⁴¹ ma u ga ki ta ra molamolo marave ra vatar, nina u ga vung kaugu magit i ang na vuvuvul tana ma kaugu dangi. ⁴² Ma di ga valongore ra malalongo na gugu; ma di ga vartuluai pa ra umana tutana vakuku, ra umana lup nimomo maro ra bil; ma di ga ule ra mul ta ra lima i dir, ma ra bo na kere ta ra ulu i dir. ⁴³ Ma iau ga biti ure nina i ga la ta ra nipo: Go diat a po me. ⁴⁴ Ma dia ga tadav ia da dia tadav ra paiga na vavina; dia ga tadav Ola ma Oliba nam ra ura dur na vavina. ⁴⁵ Ma ra umana tena takodo diat a kure dir da di kure ra vavina i po, ma ra vavina i vardodoko; tago dir iat a ura tena nipo ma ra gap i ki ta ra lima i dir.

⁴⁶ Damana ra Luluai God i biti: Ina ben pa ra ngala na kor tadav dir, ma ina nur tar dir upi da vakaina dir ma da ra pa dir. ⁴⁷ Ma ra ngala na kor na tupar dir ma ra umana vat, ma diat a doko dir ma ra umana pakat na vinarubu; diat a doko ra umana natu i dir, a umana tutana ma ra umana vavina, ma diat a tun vue kadir umana palpal ma ra iap. ⁴⁸ Damana ina vapanie vue ra bilak na mangamangana ta ra gunan, upi ra vaden par diat a vartovo pi koko diat a mur kamumur bilak na mangamangana. ⁴⁹ Ma diat a bali kamumur bilak na mangamangana ta mumur, ma amur a puak ra varpam kai kamumur lavur tabataba; ma amur a nunure ba iau iat ra Luluai God.

24

A tinata valavalar ure ra tava i buabuai ta ra

kabala

¹ Ta ra kilala lavuvat, ta ra gai a vinun, ta ra bung a vinun, a tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una tumu vake ra iang i go ra bung iat; ta go ra bung iat ra king Babilon i ga vartakalat bat Ierusalem. ³ Una tata ma ra tinata valavalar ure go ra tarai na varpiam, ma una biti ta diat: A Luluai God i biti dari: Una vaninare ra kabala, una vung ia ta ra iap, ma una lolonge tar ra tava tana; ⁴ una vung ra umana pakapakana tana, ra umana bo na pakana, a umana kelakelegi ma ra umana ul a vara; una vabuka ia ma ra umana kalami na ur. ⁵ Ma una pilak pa nina i boina ta ra kikil na sip; una vamentalapang ia pi na manga buabuai, ma una kabalane ra umana ur tana.

⁶ Io, ra Luluai God i biti dari: Na kaina pire ra gunan na gap, ra kabala nina ba ra umana pakana kubur tana, dia ki boko ta ra balana! Tak vue ra umana pakapakana tana, una tak vakuku vue diat. ⁷ Tago ra gapuna i ki livuan tana; i ga lingire taun ra vat i kulkul; pa i ga lingire ta ra pia pi ra tobon na tuba. ⁸ I ga pait ia upi na karangap kaugu kankan upi ra balbali; damana iau ga vapetep ra gapuna ta ra vat, upi koko da tuba.

⁹ Damana ra Luluai God i biti dari: Na kaina pire ra gunan na gap! Iau iat ina vangala ra boboroi. ¹⁰ Da vung ra ngala na davai ta ra iap upi na malamalapang ma upi da kabalane tuna ra viono; da vamek ra polo ma da tun ra umana ur. ¹¹ Namur da vung ra pobono kabala ta ra lakit na iap upi na lapap ma na kulameme, upi na tun

vue ra duruna tana ma upi na en vue ra kubur tana.

¹² I ga rabu ra pakana ma ra niongor vakuku; ma ra ngala na kubur i ki boko tana, pa i panie ta ra iap. ¹³ Nam ra kubur kaum bilak na mangamangana, ma tago pa u ga mainge ba una gomgom tagu, pa una gomgom muka tuk tar ina lolonge kaugu karangap na kankan taun u. ¹⁴ Iau ra Luluai iau tar tatike, ma ina pait ot pa ia; pa ina ngo, ma pa.ina nunure ra varmari, ma pa ina nukpuku; da kure bali u da kaum lavur mangamangana ma kaum lavur papalum, ra Luluai God i biti.

A taulai kai Esekiel i mat

¹⁵ Ma go ra tinata bula kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹⁶ Natu i ra tutana, ina tak vue kan u nina ra matam i manane; koko una korkor ma koko una tangi, ma koko na lur ra matam. ¹⁷ Una riri, ma koko da valongore; koko una tabun ure nina i mat; una pulu ra ulum ma kaum mal na ip, ma una ule tar ra pal a kau ta ra ura pal a kaum; koko una tuba ra ura bul na ngiem, ma koko una en ra nian vartaun. ¹⁸ Iau ga tata pa ra tarai ta ra malana, ma ta ra ravian kaugu taulai i ga mat; ma ta ra malana ta ra kubakene iau ga pait nam di ga ve iau tana. ¹⁹ Ma ra tarai dia ga biti tagu: Dave, pa una vaarike laka pire vevet ra kukurai go kaum mangamangana ure avet, ma ra vuna ba u pait ra dari? ²⁰ Ma iau ga biti ta diat: Ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ²¹ Uria tata pire ra tarai Israel ba, Ra Luluai God i biti dari: Ea, ina vakaina kaugu pal i gomgom, nina ava nurnur tana ma ra kiau na mata i vavat

i manane, ma nina ra bala i vavat i mari ia; ma ra umana natu i vavat, a umana tutana ma ra umana vavina, nina ava ga vana kan diat, diat a virua ma ra pakat na vinarubu. ²² Ma avat a pait nam nina iau ga pait ia; pa avat a tuba ra bul na ngie i vavat, ma pa avat a en ra nian vartaun. ²³ A umana mal na ip diat a ki ta ra ulu i vavat, ma ra umana pal a kau diat a ki ta ra pal a kau i vavat; pa avat a korkor ma pa avat a tangi; avat a tagura vanavana ta kavava lavur varpiam, ma avat a ririri vargil ure avat. ²⁴ Damana Esekiel na da ra vakilang pire vavat; nam parika i ga pait ia, avat bula avat a pait ia; ma ba go na pot, avat a nunure ba iau ra Luluai God.

²⁵ Ma u, natu i ra tutana, ta ra bung ba ina tak vue kan diat ra magit dia nurnur tana ma dia gugu ure, ra magit ra kiau na mata i diat i manane, ma ra bala i diat i ki petep tana, ma ba iau tak vue bula ra umana natu i diat, a umana tutana ma ra umana vavina, ²⁶ ta nam iat ra bung nina i lop na pot piram ma ra varvai ure. ²⁷ Ta nam iat ra bung una papa ra ngiem pire nina i ga lop, ma una tata, ma pa una bombom mulai; damana una tur a vakilang pire diat, ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

25

A tinata na varvabilak ure ra tarai Amon

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una lingan upi ra tarai Amon, ma una varvai na propet ure diat; ³ ma una biti ta ra tarai Amon: Avat a valongore ra tinata kai ra Luluai God; ra Luluai God i biti dari:

Tago u ga biti, Ioi! ure kaugu pal i gomgom ba di ga vakaina, ma ure ra gunan Israel ba di ga valingling ia, ma ure ra tarai Iuda ba di ga ben vavilavilau diat, ⁴ damana ina tul tar u pire ra tarai maro ra matana taur, ma diat a kale pa u, ma diat a bang ta kaum gunan; diat a en ra vuai kaum lavur davai, ma diat a mome kaum polo na u. ⁵ Ma ina tibe Raba upi ra umana kamel diat a iaian tana, ma ra gunan Amon upi ra umana kikil na sip diat a molamolo tana; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

⁶ Ma ra Luluai God i biti dari: Tago u ga par ra limam, ma u ga inabut ma ra ura pal a kaum, ma u ga gugu ba u ga vul vatagiliman ra gunan Israel, ⁷ damana iau tar tulue ra limagu taun u, ma ina tul tar u pire ra umana vuna tarai pi diat a kale vakuku pa u; ma ina vamutue u kan ra tarai ta ra rakarakan a gunagunan, ma ina nila vue u kan ra umana gunagunan, ma ina vapanie vue u; ma una nunure ba iau ra Luluai.

A tinata na varvabilak ure Moab

⁸ Ra Luluai God i biti dari: Tago Moab i biti, A tarai Iuda dia da ka ra umana Tematana, ⁹ damana ina rede ra langun Moab ta ra paparina nina ba kana utul a bo na pia na pal, Bet-Iesimot ma Baal-Meon ma Kiriataim, dital tur tana, ¹⁰ ma ina tul tar Moab ma ra tarai Amon pire ra tarai maro ra matana taur upi kadiat, upi koko da nuk pa mule ra tarai Amon varurung ma diat ra umana vuna tarai; ¹¹ ma ina kure Moab, ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

A tinata na varvabilak ure Edom

¹² A Luluai God i biti dari: Tago Edom i ga bali vakaina ra tarai Iuda, ma i ga pait ra kaina ba i tut na balbali ure diat, ¹³ damana ra Luluai God i biti: Ina kure Edom, ma ina vamutue ra tarai ma ra umana vavaguai tana; ma ina valingling ra gunan; papa aro Teman ma na tuk tar aro Dedan diat a virua ma ra pakat na vinarubu. ¹⁴ Ma ina pait kaugu varobo taun Edom ma ra lima i kaugu tarai Israel; ma diat a pait ia aro Edom varogop ma kaugu kulot ma da kaugu karangap na kankan; ma diat a nunure kaugu varobo, ra Luluai God i biti.

A tinata na varvabilak ure ra tarai Pilistia

¹⁵ A Luluai God i biti dari: Tago ra tarai Pilistia dia ga pait ra varobo, ma dia ga bali vakaina ra tarai Israel tago dia ga milikuane vakakit ia, ¹⁶ damana ra Luluai God i biti: Ea, ina tulue ra limagu taun ra tarai Pilistia, ma ina vamutue ra tarai Keret, ma ra ibaiba i ki aro ra valian. ¹⁷ Ma ina pait ra ngala na varobo taun diat ma ra karangap na varpit; ma diat a nunure ba iau ra Luluai, ba iau vung kaugu varobo taun diat.

26

A tinata na varvabilak ure Tiro

¹ Ta ra kilala a vinun ma tikai, ta ra luaina bung ta ra gai, go ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau: ² Natu i ra tutana, tago Tiro i ga biti ure Ierusalem, Ioi, ra mataniolo kai ra tarai i tarip, ra gunan i ti tapapa, ma tago i ki lingling ina uviana tana, ³ damana ra Luluai God i biti dari: Ea, Tiro, iau tut ure u, ma ina kure mangoro na vuna tarai upi diat a tut ure u, da ra ta i vatut ra umana bobol.

⁴Ma diat a re vue ra umana liplip na vat kai Tiro, ma diat a rip vue kana umana pal na minakila; ma ina ka vue ra tobon kan ia, ma na da ra vat i kulkul. ⁵A ta na tur kikil ia, ma na da ra pakana nina ba di vuare ra umana ubene tana; tago iau tar tatike, ra Luluai God i biti; ma ra umana vuna tarai diat a ra pa ia. ⁶Ma ra umana natuna, a umana vavina, nina dia ki ta ra ngala na gunan, diat a virua ma ra pakat na vinarubu; ma diat a nunure ba iau ra Luluai. ⁷Tago ra Luluai God i biti dari: Ea, ina vatut pa Nebukadnesar, ra king Babilon, ra king kai ra lavur king, ure Tiro, ma na tut ta ra papar a labur ma ra umana os, ma ra umana kiki na vinavana, ma ra tarai na vinarubu dia ki ra os, ma ra ngala na kor bula. ⁸Na doko ra umana natum ma ra pakat na vinarubu, a umana vavina nina dia ki ta ra ngala na gunan; na pait ra umana pal na minakila ure u, ma na pait ra bobokon na pia ure u, ma na peal kana umana ramravit. ⁹Na tumak kaum umana liplip na vat ma kana umana tututumak, ma na pakat rada vue kaum umana pal na minakila ma kana umana pem. ¹⁰A tobon nina ba kana mangoro na os dia kalkal ia na bura taun u; kaum lavur liplip na vat diat a kanunur ta ra niurung ai ra umana tena ki os, ma ra umana kiki na vinavana ai ra tabarikik, ma ra umana kiki na vinavana ai ra vinarubu, ba i olo ta kaum umana mataniolo da ra tarai dia olo tai ta pia na pal ba di rada ra liplip tana. ¹¹Na rua kaum lavur nga ma ra pal a kau i kana umana os; na doko kaum tarai par ma ra pakat na vinarubu, ma kaum umana dekdek na pagapaga diat a bura uro ra pia. ¹²Diat a mulue

kaum tabarikik, ma diat a ra pa kaum lavur magit na niivura; diat a re vue kaum lavur liplip na vat, ma diat a kamare vue kaum umana bo na pal; ma diat a vue kaum lavur vat uro na ta, ma kaum lavur davai, ma kaum tobon. ¹³ Ina tak vue kaum lavur kakailai kan u, ma pa da valongore mule ra nilai kaum lavur pagol. ¹⁴ Ina vaki u pi una da ra vat i kulkul, a pakana di vuare ra umana ubene tana; ma pa da vatut mule u; tago iau ra Luluai iau ga tatike, ra Luluai God i biti.

¹⁵ Ra Luluai God i biti dari tai Tiro: Dave, ra umana lolo pa diat a dadadar vang ba di valongore kaum bunura, ba ra umana kinkin dia ririri, ba di dokodoko ra tarai livuan tam? ¹⁶ Ma ta nam ra bung a umana luluai maro na ta diat a irop kan kadia umana kiki na luluai, ma diat a vung vue kadia umana olovoi, ma diat a tak vue kadia umana mal nina di ga mar ia, ma diat a mong ika ma ra bunurut; diat a ki ara ra pia, ma diat a dadadar milamilat, ma diat a kaian ure u. ¹⁷ Diat a kakailai na niligur ure u, ma diat a biti tam: Ea, di tar kamare vue u, a gunan nina ba ra umana tena ta dia ga bang tana, a rangrang na gunan nina i ga tur aro na ta, diat ma kana tarai dia ga vaburut diat dia vana ta ra ul a ta! ¹⁸ Ma go ra umana lolo dia dadadar ta kaum bunura; maia, ra umana lolo na ta diat a kaian ba u panie.

¹⁹ Tago ra Luluai God i biti dari: Ba ina vakaina u pi una da ra umana pia na pal dia lingling; ba iau kure.ra ta pi na roro taun u, ma ra ta na vadudu u; ²⁰ ta nam ra bung ina vung vaba u varurung ma diat dia kuba ta ra tung, tadav ra tarai dia ga laun amanamana iat, ma ina

kure ba una bang ta ra ruarua na rakarakan a gunagunan, ta ra umana pakana nina dia ga lingling papa amanamana iat, ma avat a lingling ma diat abara; ma pa una tur mulai ta ra gunan na nilaun. ²¹ Ina kamare vakakit vue u, ma una panie; ma gala dia tikitikan up u, pa diat a tikan tadav u, ra luluai God i biti.

27

A tinata na niligur ure Tiro

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Ma u, natu i ra tutana, una vatang go ra kakailai na niligur ure Tiro, ³ ma una biti tai Tiro: Ea, u nina u ki ta ra olaolo na ta, a tena niivura ure ra lavur vuna tarai pire ra umana lolalolo na ta, i dari ra tinata kai ra Luluai God: Ea, Tiro, u ga nuk ia ba u manga mariringian kakit. ⁴ Kaum umana langun dia tur ta ra bala na ta, ma kaum umana tena madaka dia ga tar mar vakakit u. ⁵ Dia ga mal kaum umana pal a davai ma ra iara maro Senir; dia ga kap ra tagatagal maro Lebanon upi da mal kaum toro me. ⁶ Di ga poko ra iban maro Basan upi kaum umana vo; ma di ga kap ra umana bukubuk maro ra umana lolo Kitim ure kaum ruarua, ma di ga vapetep tar ia ma ra loko na elefant. ⁷ Di ga mal kaum umana sel, nina ba kaum vakilang bula, ma ra mal kumau maro Aigipto, ma kaum mal na turturup ma ra mal i blu marut ma i meme marut maro ra umana lolo Elisa. ⁸ Ra tarai maro Sidon ma Arvad diat kaum umana tena vinalu, ma kaum umana tena kabinana iat, Tiro, kaum umana tena ta. ⁹ Ra umana patuana ma ra umana

tena kabinana maro Gebal dia ga vung ra tita tam; ra umana parau na ta ma kadia umana tena ta dia ga pot piram pi diat a kapkap kaum tabarikik na niivura.

¹⁰ Diat maro Persia ma Lud ma Put dia ki ta kaum loko na tarai na vinarubu, upi kaum umana tena vinarubu; kadia umana ramravit ma kadia umana kere na vinarubu nina dia mong me dia maravut ra minamarim. ¹¹ Ra tarai Arvad ma Kelek dia ga balaure kaum umana liplip na vat, ma ra tarai Gamad dia ga ki ta kaum umana pal na minakila, ma kadia umana ramravit nina dia ga vakaite ta kaum umana liplip na vat dia ga vaot pa ra minamarim. ¹² A tarai Tarsis dia ga kap tar ra umana magit di ga pait diat ma ra silva ma ra palariam ma ra kapa ma ra bol piram, upi una ivure diat. ¹³ Diat maro Iavan ma Tubal ma Mesek dia ga kap tar ra umana vilavilau ma ra umana la na palariam gobol piram. ¹⁴ A tarai Togarma dia ga kap tar ra umana os, ma ra umana os na vinarubu, ma ra umana as piram. ¹⁵ A tarai maro Roda ma diat ta ra umana gunan ra valian dia ga kap tar ta umana loko na elephant ma ra korong na davai piram ba dia ga pot piram upi ra bung. ¹⁶ Diat maro Edom dia ga vauviana u ma ra umana emeraled, ma ra mal i meme marut, ma ra mal tututumu, ma ra mal kumau, ma ra raga, ma ra vat agat. ¹⁷ Iuda ma ra gunan Israel dir ga kap ra vit maro Minit, a bulit na livur, a polo na livur, a dangi ma ra bira ure ra kinkin, ba dia ga pot piram upi ra bung. ¹⁸ Damasko i ga vauviana u ma ra polo na vain maro Kelbon ma ra ivuna sip i pua. ¹⁹ Diat maro Usal dia ga kap ra palariam i

bagabagele, ma ra kasia ma ra kalamus. ²⁰ Dedan i ga kap tar ra umana ngatngat na mal piram ure ra umana kiki na os. ²¹ Arabia ma ra umana luluai maro Kedar dia ga kap tar ra umana nat na sip, ma ra umana tomotoina sip, ma ra umana me piram. ²² Seba ma Rama dia ga kap tar ra lavur magit dia ang na katkat, ma ra umana ngatngat na vat ma ra goled piram. ²³ Karan ma Kane ma Eden, a tarai Asiria ma Kilmad, dia ga pot piram upi ra bung. ²⁴ Dia ga kap tar ra umana pupulu na ngatngat na mal i blu, ma ra umana mal tututumumu, ta ra umana vuvuvung di ga pait ia ma ra tagatagal ma di ga vi bat ia.

²⁵ Ra umana parau maro Tarsis dia ga kap kaum lavur magit na niivura ta ra ul a ta, ma u ga uviana ma u ga mamar me. ²⁶ Kaum umana tena vinalu dia ga kap u uro ta ra ngala na ta; ma ra vuvu na taur i ga vakaina u aro ta ra lamanana. ²⁷ Ra lavur magit u ga uviana tana, kaum tabarikik, kaum lavur magit na niivura, kaum lavur tena vinalu, kaum lavur tena ta, diat dia ga vung ra tita tam, diat dia ga balaure kaum lavur magit na niivura, kaum lavur tarai na vinarubu, ma ra kor na tarai nina dia ki tam, diat a virua ta ra bala na ta ta ra bung una kaina tana.

²⁸ Ba kaum umana tena ta dia kukukula, ra umana gunan ra valvalian diat a dadadar; ²⁹ ma ra umana tena vinalu, ma ra umana tena ta, diat a irop kan kadia umana parau ma diat a tur ra valian, ³⁰ ma diat a tangtangie u; diat a tangi mat, ma diat a kavur ra ulu i diat ma ra tobon, ma diat a bububuluai ta ra kabu na iap; ³¹ diat a ka

ra pepe na ulu i diat ure u, ma diat a vung ra mal na tabun, ma na ngarao ra bala i diat ma ra ngala na tinangi ma ra mamat na niligur. ³² Ma ba dia tangi, diat a kaile go ra kakailai na niligur, Ia dir varogop ma Tiro, ia dir vardada ma nina di ga vadudu vue ura ra bala na ta? ³³ Mangoro na gunan dia ga buka ma ra lavur magit u ga ivure pire diat; ma u ga vauviana ra umana king ta ra rakarakan a gunagunan ma ra lavur magit u ga uviana me ma kaum tabarikik. ³⁴ Ma go u tar virua ta ra bala na ta, kaum lavur magit na niivura ma kaum kor na tarai dia ga dudu. ³⁵ Diat par dia ki ta ra umana lolo dia kaian ure u, ma ra umana king dia burut ma i matana nginarao ra mata i diat. ³⁶ Ra umana tena kunukul livuan ta ra tarai dia dakdak ure u; una tur upi ra vakilang na bunurut, ma una panie kakit.

28

A tinata na varvabilak ure ra king Tiro

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una biti tai ra luluai Tiro: Ra Luluai God i biti dari: Tago i kolakolo ra nuknukim, ma u ga biti, Iau a god, ma iau ki ta ra kiki kai God ta ra bala na ta, ma a dovotina u a tutana ka, ma vakir a god, da u nuk ia; ³ u kabinana ta mumur ma Daniel; pa ta magit i pidik tam; ⁴ ta kaum kabinana ma kaum minatoto u ga uviana, ma u ga vung ra ngala na goled ma ra silva; ⁵ ta kaum kabinana ma kaum niivura u ga vangala kaum tabarikik, ma i kolakolo ra nuknukim ure kaum kini na uviana; ⁶ damana ra Luluai God i biti: Tago u ga nuk ia ba u a god, ⁷ ina

tulue ra umana vaira tadav u, nina dia karvuvu ta ra lavur vuna tarai; ma diat a pakat kutu ra minamar i kaum kabinana, ma diat a vamavur ra lavur magit i mariringian tam. ⁸ Diat a vue tar u ta ra tung na minat, ma una virua da diat dia virua ta ra bala na ta. ⁹ Dave, una biti laka ta nina i doko u, Iau a god? U a tutana ka, ma vakir a god ta ra lima i nina i vakinkin u. ¹⁰ Una virua ta ra lima i ra umana vaira da ra umana Tematana dia virua; tago iau ga tatike, ra Luluai God i biti.

A tinata na niligur ure ra king Tiro

¹¹ Ma go ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹² Natu i ra tutana, una vatang ra kakailai na niligur ure ra king Tiro, ma una biti tana: Ra Luluai God i biti dari: U ra ul a pa ta ra kabinana ma ra magit i mariringian kakit. ¹³ U ga ki aro Eden ta ra uma kai God, ma di ga vamong u ma ra lavur mangana vat dia ngatngat, a sardia, a topas, a kristal, a beril, a onik, a iasper, a sapir, a emerald, a karbukel, ma ra goled i ga vake diat. Ta ra bung di ga vaki u, ¹⁴ iau ga tul tar u pi una ki varurung ma ra umana angelo ta ra luana i gomgom kai God, ma u ga vanavana livuan ta ra umana lapap na vat nina dia ga raro. ¹⁵ Papa nam ra bung di ga vaki u tana u ga ti boina kakit, ma i ga damana tuk tar di ga na tadav ra varpam piram. ¹⁶ Ta kaum lavur kunukul u ga buka ma ra lavur bilak na mangamangana, ma u ga pait ra kaina; damana iau ga tar okole vue u kan ra luana kai God, tago u kaina; ma ra angelo i ga korot vue u kan aina livuan ta ra umana lapap na vat dia raro. ¹⁷ Tago u ga mariringian i ga kolakolo ra nuknukim, ma kaum kabinana i ga kaina ta kaum

minamar; iau ga vue u ura ra pia, ma iau ga nur vue u pi ra umana king diat a bobé u. ¹⁸ Tago i ga peal kaum lavur varpíam, ma kaum lavur kunukul dia ga kaina, u ga vabilak kaum umana pal na vartabar; damana ra íap i ga arikai livuan tam, ma i ga en vue u, ma u a kabu na íap uka ta ra luaina mata i diat par dia gire u. ¹⁹ Diat par dia nunure u ta ra lavur vuna tarai diat a kaian ure u; ma una tur a vakílang na bunurut, ma una panie kakit.

A tinata na varvabilak ure Sidon

²⁰ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ²¹ Natu i ra tutana, una língan uro Sidon, ma una tata na propet ure, ²² ma una biti: I dari ra tinata kai ra Luluai God: Iau tut ure u, Sidon; ma ina mamar livuan tam; ba iau kure ma ra dekdek na varkurai, ma ba di gire kaugu lia na kini livuan tana, diat a nunure ba iau ra Luluai. ²³ Ma ina tulue ra kaina minait tadav ía, ma ra gap na ki ta kana lavur nga; ma ra umana kinkin diat a bura livuan tana, ma ra pakat na vinarubu na ki taun ía; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

²⁴ Ma diat par dia ki kikil ra gunan Israel, nina dia ga milikuane diat, pa ta tikai ta diat na da ra il na kait i varara ba da ra il na loboto i varvakadik; ma diat a nunure ba iau ra Luluai God.

²⁵ Ra Luluai God i biti dari: Ba ina ga kap varurue ra tarai Israel kan nam ra umana vuna tarai nina ba di ga imire vue diat i tana, ma da ga gire kaugu lia na kini ta ra luaina mata i ra umana Tematana, diat a ki ta kadia gunan nina ba iau ga tul tar ía píre kaugu tultul Iakob. ²⁶ Ma diat a ki bulu tana; maia, diat a pait ra umana pal, ma diat

a vaume ra umauma na vain; diat a ki bulu ba iau ga tar pait ot pa kaugu umana varkurai ure diat dia ki kikel diat ma dia vakaina diat; ma diat a nunure ba iau ra Luluai kadia God.

29

A tinata na Varvabilak ure Aigipto

¹ Ta ra kilala a vinun, ma ta ra gai a vinun, ta ra vavinun ma a ura bung ta ra gai, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una lingan uro tadav Parao ra king Aigipto, ma una tata na propet ure, ma ure Aigipto par; ³ una tata, ma una biti: Ra Luluai God i biti dari: Ea, Parao, ra king Aigipto, iau tut ure u, ra ngala na pukpuk u vava ta kaum umana tava alir, ma u nuk ia ba kaum iat ra tava alir Nil, ma u iat u ga vaki ia. ⁴ Ina vung ra umana il ta ra ngiem, ma ra umana en diat a ki petep ta ra vulegim; ina al vairop vue u ma ra umana en bula nina dia ki petep ta ra vulegim kan ra bala i kaum umana tava alir. ⁵ Ma ina vue u ma ra umana en nina dia ki ta kaum umana tava, uro ta ra bil, ma una ki abara; una bura ta ra taman, ma pa ta na na puak pa u; ina tul tar u pi a kirip ai ra umana leing ra pupui, ma ra umana beo liuliu. ⁶ Ma ra tarai Aigipto diat a nunure ba iau ra Luluai, tago dia ga da ra buka na vuvur pire ra tarai Israel. ⁷ Ba dia ga vatur u ma ra lima i diat, u ga tabubur, ma u ga vakarunga ra ul a vara i diat par; ba dia ga nurnur tam u ga tabubur, ma ra livua i diat i ga dadadar.

⁸ Damana ra Luluai God i biti: ina kap ra pakat na vinarubu ure u, ma ina kamare vue ra tarai ma

ra umana vavaguai nina dia ki livuan tam. ⁹ Ma ra gunan Aigipto na ki na lingling ma na uliran; ma diat a nunure ba iau ra Luluai; tago i ga biti, Kaugu iat ra tava alir Nil, ma iau ga vaki ia. ¹⁰ Kari iau ga tut ure u, ma ure kaum umana tava alir, ma ina vakapakapana ra gunan Aigipto, ma na ki na lingling papa Migdol ma na tuk tar uro Siene, maia, na tuk tar ta ra langun Etiopia iat. ¹¹ Pa ta tutana ma pa ta vavaguai na alalu tana, ma na uliran ure ra ivat na vinun na kilala. ¹² Ma ra gunan Aigipto na kapakapana livuan ta ra umana gunan dia uliran, ma kana umana pia na pal diat a lingling ure ra ivat na vinun na kilala livuan ta ra umana pia na pal di ga kamare vue diat; ina imire vue ra tarai Aigipto pire ra lavur vuna tarai, ma ina korot varbaiane diat tar ta ra gunagunan. ¹³ Tago ra Luluai God i biti: Ba na par ra ivat na vinun na kilala ina varurue ra tarai Aigipto kan nam ra umana vuna tarai mamaina ba di ga imire tar diat ie; ¹⁴ ma ina agur vatalil Aigipto, ma diat a talil tadav ra gunan Patros, tadav ra gunan di ga kava diat i tana; ma pa diat a rangrang mulai. ¹⁵ Kadia gunan na bilua ta ra lavur vuna tarai par, ma pa na ngala mulai pi bea na kure ra lavur vuna tarai; ina vaikilik pa diat upi koko diat a ngala mulai livuan ta ra lavur vuna tarai. ¹⁶ Ma Israel pa na nurnur mulai tai Aigipto, upi ina nuk pa mule kadia varpam; ma diat a nunure ba iau ra Luluai God.

¹⁷ Ta ra kilala a ura vinun ma lavurua ta ra luaina gai, ma ta ra luaina bung ta ra gai, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹⁸ Natu i ra tutana, Nebukadnesar ra king Babilon i ga

tut ure Tiro ma ra ngala na niongor; ma i ga peaka ra ulu i diat ra umana tena vinarubu, ma ra ul a vara i diat i ga manua; ma diat ma kana tarai na vinarubu pa dia ga kap ta vapuak maro Tiro ure kadia ngala na niongor; ¹⁹ damana ra Luluai God i biti: Ina tul tar ra gunan Aigipto pire Nebukadnesar ra king Babilon, ma na ben vavilavilau kana kor na tarai, ma na ra pa ia, ma na kale pa kana tabarikik; ma na kul kana tarai na vinarubu me. ²⁰ Iau tar tul tar ra gunan Aigipto pirana, a balbali ure kana papalum piragu, ra Luluai God i biti.

²¹ Ta nam ra bung ina vatavua vaarike ra dekdek i ra tarai Israel, ma ina papa ra ngiem livuan ta diat; damana diat a nunure ba iau ra Luluai.

30

Da li vue Aigipto

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una tata na propet ma una biti: Ra Luluai God i biti dari: Avat a tangi, Na kaina nam ra bung! ³ Tago ra bung i maravai, a bung kai ra Luluai i maravai ka; a bung na gobol a bakut, a bung na balbali pire ra umana Tematana.

⁴ A pakat na vinarubu na tadav Aigipto, ma Etiopia na ngarao ba ra umana virua dia bura aro Aigipto, ba di ben vavilavilau kana kor na tarai, ma di kamare vue kana pia na pal. ⁵ Etiopia ma Put ma Lud ma ra tarai Arabia ma ra tarai Libia ma ra tarai ta ra gunan na kunubu diat varurung, diat a virua ma ra pakat na vinarubu.

⁶ Ma ra Luluai i biti dari: Diat bula dia maravut Aigipto diat a bura, ma ra dekdekina nina i ga nurnur tana na bilua; papa Migdol ma tuk tar aro Siene diat a virua ma ra pakat na vinarubu, ra Luluai God i biti. ⁷ Ma diat a kapakapana ka livuan ta ra umana gunan dia uliran, ma kana umana pia na pal diat a ki livuan ta ra umana pia na pal di ga kamare vue diat. ⁸ Ma diat a nunure ba iau ra Luluai, ba iau tar tun vue Aigipto ma ra iap, ma di tar kamare vue kana umana tena maramaravut.

⁹ Ta nam ra bung ra umana tultul diat a lua tagu ta ra umana parau ma diat a vaburut ra tarai Etiopia nina dia tamtavun; ma ra ngingarao na tadav diat da ta ra bung kai Aigipto; tago na vut boko.

¹⁰ Ra Luluai God i biti dari: Ina kamare vue ra kor na tarai Aigipto ma ra lima i Nebukadnesar ra king Babilon. ¹¹ Da ben pa diat ma kana tarai, nina dia manga karvuvu ta ra lavur vuna tarai par, upi diat a vakapakapana ra gunan; ma diat a ele pa kadia umana pakat na vinarubu ure Aigipto, ma ra gunan na buka ma ra umana virua.

¹² Ma ina vage ra umana tava alir, ma ina ivure kadia gunan pire ra kaina tarai; ma ina kamare vue ra gunan ma ra lavur magit par nina dia ki tana ma ra lima i ra umana vaira; iau ra Luluai iau ga tatike.

¹³ Ra Luluai God i biti dari: Ina re vue ra umana tabataba, ma ina vapanie vue ra umana magit vakuku aro Mempis; ma pa ta luluai na ki aro Aigipto; ma ina vaki ra bunurut ta ra gunan Aigipto. ¹⁴ Ina vakapakapana Patros, ma ina tun Soan ma ra iap, ma ina kure Tebes; ¹⁵ ina

lolonge kaugu kankan taun Pelusium, ra dekdek na bakbakit kai Aigipto, ma ina kamare vue ra tarai Tebes. ¹⁶ Ina tun vue Aigipto ma ra iap, ma Pelusium na ngarao tana; da rede vue Tebes, ma Mempis na purpuruan tana. ¹⁷ Ra umana barmana maro On ma Pi-Beset diat a virua ma ra pakat na vinarubu; ma da ben vavilavilau kadir tarai. ¹⁸ Na marum pire Tekapnekes, ba iau bubur ra kini na nilua kai Aigipto, ma ra dekdekina i panie; a bakut na ki taun ia, ma ra umana natuna, a umana vavina, diat a vana ta ra gunan na vilavilau. ¹⁹ Damana ina kure Aigipto, ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

²⁰ Ta ra bung lavurua, ta ra gai tikai, ta ra kilala a vinun ma tikai, a tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ²¹ Natu i ra tutana, iau tar bubur ra lima i Parao ra king Aigipto; ma pa di ga vi vor mule ba di ga pulu ia, upi bea na ongor upi na vatur mule ra pakat na vinarubu. ²² Damana ra Luluai God i biti: Ea, iau tut ure Parao ra king Aigipto, ma ina bubur ra ura limana, nina i ga ongor ma nam bula i ga tabubur, ma ina vabura vue ra pakat na vinarubu kan ra limana. ²³ Ma ina imire vue ra tarai Aigipto livuan ta ra lavur vuna tarai, ma ina korot varbaiane vue diat ta ra umana gunagunan. ²⁴ Ina vaongor ra lima i ra king Babilon, ma ina vung tar kaugu pakat ta ra limana; ma ina bubur ra ura lima i Parao, ma na riri ta ra luaina matana da ra kinkin i riri ba i papait na mat. ²⁵ Ma ina vaongor ra lima i ra king Babilon, ma ra lima i Parao na bilua; ma diat a nunure ba iau ra Luluai, ba iau vung tar kaugu pakat na vinarubu ta ra lima i ra king Babilon,

ma i tulue taun ra gunan Aigipto. ²⁶ Ma ina imire vue ra tarai Aigipto livuan ta ra lavur vuna tarai, ma ina korot varbaiane vue diat ta ra gunagunan; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

31

Parao ma kana kor na tarai diat a virua

¹ Ta ra bung tikai, ta ra gai a utul, ta ra kilala a vinun ma tikai, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una biti tai Parao ra king Aigipto, ma pire kana ngala na kor na tarai: To ia bar i ngala varogop ma u? ³ U ga da ra tagatagal aro Lebanon, ma ra umana bo na ingarina tana dia lubalubang, ma i manga lolovina, ra turuna i ga tuk ta ra bakut. ⁴ A tava i ga vatavua pa ia, ma i ga lubalubang ta ra lulur na tava; ra umana tava alir dia ga alir ta ra pakana i tur tana ma dia ga tadav ra umana davai tana. ⁵ Damana i ga lolovina ta ra umana davai na pui; ra umana ingarina dia ga mangoro ma dia ga lubalubang ta ra ngala na tava. ⁶ Ra umana beo liuliu dia ga pait kadia umana po ta ra umana ingarina, ma ra umana vavaguai dia ga kava ra umana natu i diat ta ra vavaina, ma ra umana ngala na vuna tarai dia ga ki ta ra maluruna. ⁷ I ga boina ta ra dekdekina, ma ra umana ingarina dia ga lolovina tago ra okorina i ga ki marave ra ngala na tava. ⁸ Pa i ga tale ra umana tagatagal ta ra uma kai God pi diat a vabakite; ra umana iara pa dia ga varogop ma ra umana ngala na ingarina, ma ra umana ola pa dia ga varogop ma ra umana ingarina; pa ta davai ta ra uma kai God i ga vardada ma ra mariringianina. ⁹ Iau ga mar

ia ma ra mangoro na ingaingarina; kari ra umana davai aro Eden ta ra uma kai God dia ga pin ia.

¹⁰ Damana ra Luluai God i biti: Tago i ga manga lolovina ma ra turuna i ga tadav ra gobol a bakut, ma i ga kolakolo ra balana tago i ga lolovina, ¹¹ damana iau nur tar ia pire nina i manga rangrang livuan ta ra lavur vuna tarai, ma ia iat na kure; tago iau tar korot vue ure kana bilak na mangamangana. ¹² A umana vaira, nina dia manga karvuvu ta ra umana vuna tarai par, dia ga kamare vue, ma dia ga vana kan ia; ra umana mapmapina dia ga bura taun ra umana lualuana ma tar ta ra umana male, ma ra umana ingarina dia ga tabubur marave ra umana tava alir ta ra gunan; ma ra tarai par ta ra umana gunagunan dia ga vana kan ra maluruna, ma i ki na lingling. ¹³ Ra umana beo liuliu diat a rakan ta ra taripuna, ma ra umana vavaguai diat a ki ta ra umana ingarina.

¹⁴ Di ga pait go pi koko ra umana davai ta ra papar a tava alir diat a vangala pa diat iat i tana, ma upi koko diat a tulue ra turu i diat urama tar ta ra gobol a bakut, ma upi koko diat dia tavua marave ra tava diat a valolovina diat; di ga tul tar diat tadav ra minat ma tadav ra umana male pi diat a ki varurung ma ra tarai vakuku, varurung ma diat dia vana ta ra tung na minat.

¹⁵ Ra Luluai God i biti dari: Ta ra bung ba i ga vana ba ta ra ruarua na tulungen, iau ga kure ra tava i lulur mat ba na tabun, iau ga tigel bat ra umana tava alir, ma ra umana ngala na tava dia ga tur; Lebanon i ga tabun ure, ma ra umana davai na pui dia ga makuk. ¹⁶ Ra umana vuna

tarai dia ga dadadar ta ra niurung i kana bunura, ba iau ga vue vaba ia ta ra ruarua na tulungen varurung ma diat dia vana ur ta ra tung na minat; ma ra umana davai Eden, diat dia manga boina ta diat aro Lebanon, dia tavua marave ra tava, dia ga ki na varmaram tana. ¹⁷ Ma diat nina dia ga ki ta ra maluruna livuan ta ra umana vuna tarai diat a vana bula ta ra ruarua na tulungen varurung me, upi diat a ki guvai ma diat dia ga virua ta ra pakat na vinarubu.

¹⁸ Nuve ra davai Eden ba i ngala tam? Ma a dovotina una bura varurung ma ra umana davai Eden ta ra male; ma una va varurung ma diat dia ga virua ta ra pakat na vinarubu. Na damana bula ure Parao ma kana kor na tarai, ra Luluai God i biti.

32

A tinata na niligur ure Parao

¹ Ta ra bung tikai, ta ra gai a vinun ma a urua, ta ra kilala a vinun ma tikai, a tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una vatang ra kakailai na niligur ure Parao ra king Aigipto, ma una biti tana: Di ga nuk ia ba u ga varogop ma ra nat na leon kai ra lavur vuna tarai, ma u da ka ra pukpuk ta ra bala na ta; u mo rikai ta kaum umana tava alir, ma u ubuubu lup ta ra umana tava ma ra umana kaum, ma u vabilak ra umana tava alir.

³ Ra Luluai God i biti dari: Ina vue kaugu ubene taun u ta ra lima i ra kor na tarai, ma diat a al u ma kaugu ubene. ⁴ Ina rapue u ura ra pia, ma ina vue u ta ra taman, ma ra umana beo liuliu

diat a ki tam, ma ra umana leing ta ra gunagunan par diat a maur tam. ⁵ Ina vue ra viom tar ta ra lualuana, ma ra umana male diat a buka ma ra minatim. ⁶ Ina puk ra gunagunan nina u vana tana ma ra gapum, ma na tuk urama ra lualuana, ma ra umana nga na tava diat a buka ma u. ⁷ Ari ina kamare vue u, ina ti tuba bat ra bala na bakut, ma ina vabobotoi ra umana tagul; ina turup bat ra matana keake ma ra gobol a bakut, ma ra gai pa na pupua. ⁸ Ina vabobotoi ra umana kapa dia raro mat ta ra bakut, ma ra bobotoi na ki taun ra gunagunan, ra Luluai God i biti.

⁹ Ina vapurpuruan ra bala i mangoro na tarai, ba iau kap vanavana ra varvai ure kaum bunura pire ra lavur vuna tarai, ta nam ra umana gunagunan nina ba u ga tuptup ure. ¹⁰ Maia, mangoro na vuna tarai diat a kaian ure u, ma kadia umana king diat a burut na kaia ure u, ba dia gire iau ba iau loe kaugu pakat na vinarubu ta ra mata i diat; diat a tingtingiran vatikai, tikatikai na burut ure kana nilaun, ta ra bung u bura tana. ¹¹ Tago ra Luluai God i biti dari: Ra pakat na vinarubu kai ra king Babilon na tadav u. ¹² Ma kaum peal tarai diat a virua ta ra umana pakat na vinarubu kai ra umana rangrangina, nina dia karvuvu ta ra lavur vuna tarai par; diat a li vue ra kolakolo na nuknuk i ra tarai Aigipto, ma da kamare vue kana tarai par. ¹³ Ina kamare vue bula ra umana vavaguai nina dia ki ta ra paparai ra umana tava, ma ra pal a kau i ra tarai ma ra umana vavaguai pa diat a vakaina mule ra umana tava. ¹⁴ Ma ina vagongom kadia umana tava, ma kadia umana tava alir diat a lir da ra dangi, ra Luluai God i biti.

¹⁵ Ba ina kamare vue ra gunan Aigipto ma na kapakapana, ma ina vapanie vue ra magit par i ga ki tana, ba ina ubu diat par dia ki tana, diat a nunure ba iau ra Luluai. ¹⁶ Go iat ra kakailai na niligur nina ba ra vaden kai ra umana vuna tarai diat a kaile ure Aigipto ma kana kor na tarai, ra Luluai God i biti.

¹⁷ Ta ra bung a vinun ma a ilima, ta ra luaina gai, ta ra kilala a vinun ma a urua, ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹⁸ Natu i ra tutana, una tangie ra kor na tarai Aigipto, ma una vue vaba diat, diat ma ra vaden kai ra umana rangrang na vuna tarai, tadav ra gunan na bobotoi, varurung ma diat dia vana ur ta ra tung na minat. ¹⁹ U manga vakak vang tai to ia? Una vana ur, ma una ki varurung ma ra umana Tematana.

²⁰ Diat a bura varurung ma diat dia virua ta ra pakat na vinarubu; da nur tar ia tadav ra pakat na vinarubu; da al vue ma kana kor na tarai. ²¹ Ra umana rangrang na luluai ta ra ruarua na tulungen diat a tata pirana ma pire diat dia ga tur maravut ia, ma diat a biti: Dia tar vana ur, dia vava mut, a umana Tematana nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu.

²² Asiria i ki abara, ma kana kor na tarai; kadia umana tung na minat dia va vurkikilane; diat par dia ga virua ta ra pakat na vinarubu; ²³ diat par di ga punang diat ta ra tung na minat aro iat, ma kana kor na tarai dia va vurkikilane kana tung na minat; go diat nina dia ga vaburut ra umana gunagunan ba dia ga laun boko, dia ga virua ta ra pakat na vinarubu.

²⁴ Elam i ki abara ma kana kor dia va vurkikilane kana tung na minat; diat par dia ga virua ta ra pakat na vinarubu; diat par dia ga vana ta ra gunan i bobotoi; go diat nina dia ga vaburut ra umana gunagunan ba dia ga laun boko dia ga vatur vake ra vavirvir varurung ma diat dia vana ur ta ra tung na minat. ²⁵ I va varurung ma kana kor na tarai livuan ta diat dia ga virua; ra umana tung na minat dia va vurkikilane; diat par ra umana Tematana nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu; nina dia ga vaburut ra umana gunagunan na launa, dia vatur vake ra vavirvir varurung ma diat dia vana ur ta ra tung na minat; ma ia iat i ki livuan ta diat dia ga virua.

²⁶ Mesek ma Tubal ma kadir ngala na kor na tarai dia ki abara; kadia umana tung na minat dia va vurkikilane dir; diat par a umana Tematana, nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu; tago dia ga vaburut ra umana gunagunan na launa. ²⁷ Pa diat a va varurung ma ra umana rangrang na luluai na Tematana, nina dia ga vana ur ta ra ruarua na tulungen ma kadia umana vargal, ra umana pakat na vinarubu dia va ra vavai ra ulu i diat, ma kadia umana bakbakit dia va taun ra uru i diat; tago a dovotina dia ga vaburut ra umana rangrangina ta ra gunan na launa. ²⁸ Ma da varuva u livuan ta ra umana Tematana, ma una va varurung ma diat dia virua ta ra pakat na vinarubu.

²⁹ Edom i ki abara varurung ma kana umana king ma kana umana luluai; dia ga rangrang, ma go dia ki varurung ma ra umana Tematana nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu ma dia vana

ta ra tung na minat.

³⁰ Ra umana luluai maro ra matana labur dia ki abara, diat par varurung ma diat maro Sidon, nina dia ga vana ur ma ra umana virua; dia ga rangrang, ma go dia vavirvir, ma dia va varurung ma ra umana Tematana nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu; dia puak kadia vavirvir varurung ma diat dia vana ur ta ra tung na minat.

³¹ Ba Parao na gire go diat, na ki na varmaram bar ure kana loko na tarai na vinarubu nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu, ra Luluai God i biti. ³² I ga vaburut diat ta ra gunan na launa; damana na va livuan ta ra umana Tematana nina dia ga virua ta ra pakat na vinarubu, go muka Parao ma kana kor na tarai, ra Luluai God i biti.

33

A tiniba kai ra monamono (Esek 3:16-21)

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una tata pire kaum vuna tarai, ma una biti ta diat: Ba iau tut ure ta gunan ma ra pakat na vinarubu, ma ra tarai dia pilak pa ta tikai ta diat upi na monamono; ³ ma i vu ra tavor ba i gire ra pakat na vinarubu i tadav ra gunan upi na vaale ra tarai; ⁴ gala ta tikai i valongore ra tavor, ma pa i kapupi ra varvalai, ona ra pakat na vinarubu i vut ma i virua tana, a gapuna na ki ta ra uluna iat. ⁵ I ga valongore ra nilai ra tavor, ma pa i ga kapupi ra varvalai; a gapuna na ki taun ia, tago gala i ga kapupi ra varvalai, gala na ga laun.

⁶ Ma gala ra monamono i gire ra pakat na vinarubu ba i vut, ma pa i vu ra tavor pi na vaale ra tarai, ma ra pakat na vinarubu i vut ma ta tikai i virua, nam i virua livuan ta kana varpam, ia kaka ina takun ra monamono ure ra gapuna.

⁷ Ma u, natu i ra tutana, iau tar vaki u a monamono ure ra kuba i Israel; damana una valongore ra tinata na ngiegu, ma una vaale value diat ure iau. ⁸ Ba iau biti tai ra tena varpam, Ea, u a kaina tutana, a dovotina una mat, ma gala pa u vaale value ra tena varpam ure kana mangamangana, nam ra kaina tutana na mat ta kana varpam, ia kaka ina takun u ure ra gapuna. ⁹ Ia kaka, gala una vaale ra tena varpam ure kana mangamangana pi na vana kan ia, ma pa i nukpuku; na mat ta kana varpam, ma u iat u tar valaun ra tulungeam.

*A nga kai God i takodo
(Esek 18:21-32)*

¹⁰ Ma u, natu i ra tutana, una biti ta ra kuba i Israel: Ava tata dari ma ava biti, Kaveve umana varpam, ma kaveve umana kaina mangamangana dia ki taun avet, ma ave tagura vanavana; avet a laun dave? ¹¹ Una biti ta diat: Da iau lalaun, ra Luluai God i biti, pa iau mainge ba ra umana tena varpam diat a virua; iau mainge ke ba ra tena varpam na nukpuku ma na laun; avat a nukpuku, ma avat a talil kan kavava kaina mangamangana; ta ra ava avat a virua, avat ta ra kuba i Israel?

¹² Ma u, natu i ra tutana, una biti ta kaum vuna tarai: Ra mangamangana takodo kai ra tena takodo pa na valaun pa ia ta kana bung na

varpian; ma ure ra varpian kai ra tena varpian, pa na virua tana ta nam ra bung ba i talil kan kana varpian; ma nina bula i takodo pa na laun ta ra bung i varpian tana. ¹³ Ba iau biti ure ra tena takodo, A dovotina na laun; gala i nurnur ta kana takodo na mangamangana ma i pait ra kaina, pa da nuk pa ta bo na papalum i ga pait ia; ta kana varpian nina i ga pait ia, nam iat na virua ure. ¹⁴ Ma go bula, ba iau biti tai ra tena varpian, A dovotina una mat; gala i vana kan kana varpian, ma i pait nam i takodo ma i dovot; ¹⁵ ma i valilikun ra vuvung varirap, ma i tul valilikun tar nam i ga long ia, ma i mur ra umana vartuluai upi ra nilaun, ma pa i pait ra magit i bilak; a dovotina na laun, pa na virua. ¹⁶ Pa ta tikai ta ra umana nirara nina i ga pait ia da nuk pa ia upi da takun ia ure; i tar pait nam i takodo ma i dovot; a dovotina na laun. ¹⁷ Ma kaum vuna tarai dia biti, Ra mangamangana kai ra Luluai pa i takodo; ma ure diat, vakir laka kadia mangamangana nam ba pa i takodo? ¹⁸ Ba ra tena takodo i vana kan kana takodo na mangamangana, ma i pait ra kaina mangamangana, ia iat na virua tana. ¹⁹ Ma ba ra tena varpian i vana kan kana varpian; ma i pait nam i takodo ma i dovot, na laun tana. ²⁰ Ma ava biti, Ra mangamangana kai ra Luluai pa i takodo. Ea, Israel, ina kure avat tikatikai da kana mangamangana iat.

A varvai kapa ba Ierusalem i bura

²¹ Ta ra bung a ilima, ta ra gai a vinun, ta ra kilala a vinun ma a urua, nina ave ga ki na vilavilau tana, ta tikai nina i ga lop maro

Ierusalem i ga pot piragu ma i ga biti: Di ga ubu ra pia na pal. ²² Ma ta ra ravian ta ra bung lua ta nam nina ra tutana i ga lop i ga tadav iau tana, ra lima i ra Luluai i ga ki taun iau, ma i ga papa ra ngiegu, ma pa iau ga bombom mulai ba i ga tadav iau ta ra malana.

²³ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau ma i biti: ²⁴ Natu i ra tutana, diat dia ki ta ra umana gunan dia kaina aro Israel dia tata ma dia biti: Abaraam a kopono tutana ka, ma i ga kale pa ra gunan, ma avet, ave mangoro, ma a dovotina avet a kale pa ra gunan upi kavevet.

²⁵ Damana una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Avat ba ava en ra viono ma ra gap tana, ava lotu tadav ra umana tabataba, ma ava lingire ra gap, avat a kale pa laka ra gunan? ²⁶ Avat nina ba ava, vatur ra pakat na vinarubu, nina ava pait ra magit i bilak, nina ava vakaina ra vavina kai talai vavat, avat a kale pa vang ra gunan? ²⁷ Una biti dari pire diat: Ra Luluai God i biti dari: Da iau lalaun, diat dia ki ta ra umana gunan dia kaina diat a virua ta ra pakat na vinarubu, ma nina ba i ki aro ta ra uma ra umana leing diat a en ia, ma diat nina dia ki ta ra umana dekdek na pal na bakbakit ma ta ra umana babang diat a mat ta ra kaina minait. ²⁸ Ma ina vakapakapana ra gunan, ma na tur a magit na kinaian, ma ra dekdekina nina i ga kolakolo me na panie; ma ra umana lualuana Israel diat a lingling, ma pa ta na mulai na alalu ie. ²⁹ Ta nam ra bung ba ina ga vakapakapana ra gunagunan ure kadia bilak na mangamangana nina dia ga pait ia, ma i tur a magit na kinaian, diat a nunure ba iau ra Luluai.

³⁰ Ma ure u, natu i ra tutana, kaum vuna tarai dia tata ure u ta ra umana nga ma ta ra umana mata kilalat i ra umana kubakuba i diat, ma dia biti: Ea, dat a vana, ma dat a valongore ra tinata ba ra Luluai na tatike. ³¹ Ma dia pot piram da kadia mangamangana, ma dia ki ta ra luaina matam da kaugu tarai, ma dia valongore kaum lavur tinata, ma pa dia torom ta diat; dia varmari ma ra ngia ka, ma ra bala i diat i anan upi ra adia magit iat. ³² Dia valongore u da ta tikai i ki pi na valongore ta bo na kakailai, ba nina i melem ta ra ubuubu pagol; tago dia valongore kaum lavur tinata, ma pa dia mur diat. ³³ Ma ba go ra bung na vut, (a dovotina na vut,) diat a nunure ba ta tika na propet i ga ki livuan ta diat.

34

A tinata na varvabilak ure ra umana tena balabalaure sip Israel

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una tata na propet ure ra umana tena varbalaurai Israel, una tata na propet dari pire ra umana tena varbalaurai: Ra Luluai God i biti dari: Na kaina pire ra umana tena varbalaurai Israel nina dia tibuna tabar vamaur pa ka diat! Vakir vang a tiniba kai ra tena varbalaurai pi na tabar ra umana Sip? ³ Ava en ra bira, ma ava mal ma ra ivuna sip, ava doko ra umana monoina; ma pa ava tabar ra umana Sip. ⁴ Pa ava ga vadekdek diat dia bilua, pa ava ga valaun diat dia mait, pa ava ga vi vor nina i ga tabubur, pa ava ga ben vatalil nam di ga korot vue, pa ava ga tikan upi nam i ga rara; ava ga

kure vadekdek diat ma pa ta varmari. ⁵ Ma dia ga ki vurvurbit tago pa ta tena varbalaurai, ma ra umana leing ta ra pupui dia ga en diat. ⁶ Kaugu umana sip dia ga vana vurvurbit ta ra umana lualuana ma ta ra umana ilil dia tuluai; maia, di ga korot varbaiane kaugu umana sip ta ra mata i ra rakarakan a gunagunan, ma pa ta na i ga vana pi na tikan upi diat.

⁷ Damana avat ra umana tena varbalaurai avat a valongore ra tinata kai ra Luluai; ⁸ Da iau lalaun, ra Luluai God i biti, tago kaugu umana sip dia ga da ra magit na vurbil, ma ra umana leing ta ra pupui dia ga en diat, tago pa ta tena varbalaurai ure diat, ma tago kaugu umana tena varbalaurai pa dia ga tikan upi kaugu umana sip, ma tago ra umana tena varbalaurai dia ga tibuna tabar vamaur pa ka diat, ma vakir kaugu umana sip; ⁹ damana avat a umana tena varbalaurai avat a valongore ra tinata kai ra Luluai; ¹⁰ ra Luluai God i biti dari: Iau tar tut ure ra umana tena varbalaurai, ma ina tir diat ure kaugu umana sip, ma ina tigel diat upi.koko diat a tabar mule ra umana sip; ma ra umana tena varbalaurai pa diat a tibuna tabar vamaur pa mule diat; ma ina valaun pa kaugu umana sip kan ra ngie i diat, upi koko diat a en diat.

¹¹ Tago ra Luluai God i biti dari: Iau iat ina tikan upi kaugu umana sip, ma ina tikan tadav diat. ¹² Da ra tena varbalaurai i tikan upi kana kikil na sip ta ra bung dia ga vila varbabaiai, damana ina tikan tadav kaugu umana sip; ma ina valaun pa diat ta nam ra umana gunagunan nina dia ga vila varbabaiai tana ta ra bung i ga

barbarup ma i ga bobotoi. ¹³ Ina kap varurue diat kan ra umana vuna tarai, ma ina agure diat kan ra umana gunagunan, ma ina ben diat ta kadia gunan iat; ina tabar diat ta ra lualuana Israel, ma maravai ta ra umana tava alir, ma ta ra umana gunan a tarai dia ki tana. ¹⁴ Ina tabar diat ma ra bo na vura, ma diat a ian vanavana ta ra umana buana Israel; diat a va ta ra bo na pakana, ma diat a ian ta ra vura i lubalubang ta ra lualuana Israel. ¹⁵ Iau iat ina tabar kaugu umana sip, ma ina vadiop diat, ra Luluai God i biti. ¹⁶ Ina tikan upi nina i ga rara, ma ina ben vatalil nina di ga korot vue, ma ina vi vor nam i ga tabubur, ma ina vadekdek nina i ga bilua; ina mono bat nina i tubu ma nina i ongor; ma ina tabar bulu diat.

¹⁷ Ma ure avat, kaugu kikil na sip. ra Luluai God i biti dari: Ina kure varbaiane ra umana kikil na sip, ma ra umana sip ma ra umana me, a umana tomotoina. ¹⁸ Dave, a magit i ikilik vang pire vavat ba ava ga en ra vura i lubalubang, ma avat a rua bula ra ibaiba ma ra kau i vavat? Ava ga mome ra gomgom na tava, ma avat a rua vakabu vang nam ava ga mome valili ia? ¹⁹ Dave, kaugu umana sip diat a en laka nam ava ga rua ia ma ra kau i vavat, ma diat a mome vang nam ava ga rua vakabu ia?

²⁰ A Luluai God i biti dari: Ea, iau iat ina ki na varkurai ure ra umana sip dia tubu ma ra umana sip dia palaur. ²¹ Tago ava vartumatamak, ma ava korot vue diat dia bilua ma ra ramu i vavat, ²² damana ina valaun kaugu kikil na sip, ma pa diat a da mule ra magit na vurbil; ma ina ki na varkurai ure ra umana sip.

²³ Ma ina tibe tikai ka ra tena varbalaaurai pi na tabar diat, nina ba kaugu tultul David; na tabar diat, ma ia iat kadia tena varbalaaurai. ²⁴ Ma iau ra Luluai, iau kadia God boko, ma kaugu tultul David na luluai livuan ta diat; iau ra Luluai iau tar tatike. ²⁵ Ma ina pait ra kunubu na malmal ma diat, ma ina korot vue ra umana leing kan ra gunan; ma kaugu tarai diat a ki bulu ta ra pupui, ma diat a va aro ta ra lokor. ²⁶ Ma ina vadoane diat ma ra umana gunan nina dia tur kikil kaugu luana; ina tulue ra bata ta kana e; ma ra bata na varvadoan na burabura taun diat. ²⁷ Ma ra davai ta ra pui na vuai ra vuaina, ma ra pia na tul tar ra vuaina, ma diat a ki bulu ta kadia gunan; ba ina ga bubur kadir kip, ma ina ga valaun pa diat kan ra lima i diat dia ga kure diat, diat a nunure ba iau ra Luluai. ²⁸ Ma pa diat a da mule ra magit na vurbil pire ra umana Tematana, ma ra umana leing na pui pa diat a en bula diat; diat a ki bulu ma pa ta na na vaburut diat. ²⁹ Ma ina tul tar ta vana lia na uma ta diat, ma ra mulmulum pa na vakaina mule diat ta ra gunan, ma pa diat a vavirvir mulai ta ra mata i ra umana Tematana. ³⁰ Ma diat a nunure ba iau ra Luluai kadia God iau maravut diat, ma diat ra kuba i Israel kaugu tarai, ra Luluai God i biti. ³¹ Ma avat kaugu umana sip, ra umana sip ta kaugu pia na vura, ma iau kavava God, ra Luluai God i biti.

35

A tinata na varvabilak ure ra luana Seir

¹ Ma go bula ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una lingan uro

ra luana Seir, ma una tata na propet ure, ³ ma una biti tana: Ra Luluai God i biti dari: Ea, iau tut ure u, ra luana Seir, ma ina tulue ra limagu ure u, ma ina kamare vue u ma una kapakapana ka. ⁴ Ina li vue kaum umana pia na pal, ma una ki na lingling; ma una nunure ba iau ra Luluai. ⁵ Tago u ga ki na ebar vatikai, ma u ga tul tar ra tarai Israel tar ta ra dektek i ra pakat na vinarubu ba dia ga ki na malari, ta ra mutuaina balbali pire diat; ⁶ damana, da iau lalaun, ra Luluai God i biti, ina vaninare u upi ra vardodoko, ma ra gap na korot mur u; tago u ga vardodoko, a gap na korot mur u. ⁷ Ina kamare vue ra luana Seir ma na kapakapana; ma ina nila vue nina i alalu tana ma nina bula i talil. ⁸ Ma ina vabuka kaum lualuana ma ra umana virua; ma diat a virua ma ra pakat na vinarubu ta kaum umana luana, ma ta kaum umana male, ma ta kaum umana tava alir. ⁹ Ma una ki na lingling vatikai, ma ra tarai pa diat a ki mulai ta kaum umana pia na pal; ma avat a nunure ba iau ra Luluai.

¹⁰ Tago u ga biti: Go ra ura vuna tarai ma go ra ura gunan kaugu, ma avet a kale pa ia; (ma a dovotina ra Luluai i ga bang tana,) ¹¹ damana da iau lalaun, ra Luluai God i biti, ina bali u ure kaum kankan ma kaum varpin, nina i ga vuna tago u ga milikuane diat; ma una kapa ure iau, ba ina kure u. ¹² Ma una nunure ba iau ra Luluai iau ga valongore kaum lavur varvul nina u ga tatike ure ra umana luana Israel, ba u ga biti: Di tar kamare vue diat, ma di tul tar diat pire vevet upi avet a en diat. ¹³ Tago ava ga vangala avat ta ra luaina matagu ma ra peal tinata nina iau ga valongore, ¹⁴ damana ra Luluai God i biti: Ina

kamare vue u ta ra bung ba ra gunagunan par i ki na gugu. ¹⁵ Da u ga gugu ure ra magit i ga tadav Israel, ba di ga kamare vue, damana ina pait ia tam; da kamare vue u, a luana Seir, ma ra gunan Edom par; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

36

Da vatut mule Israel

¹ Ma u, natu i ra tutana, una tata na propet ure ra umana luana Israel, ma una biti: Avat a umana luana Israel, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai. ² Ra Luluai God i biti dari: Tago ra ebar i ga biti ure u, Ioi! ma dia ga vatang ra umana maulana gunan ta ra lualuana ba kadiat, ³ damana una tata na propet ma una biti: Ra Luluai God i biti dari: Tago di ga kamare vue avat, ma di ga vartakalat bat avat ta ra lavur papar, upi ra umana Tematana vakuku diat a kale avat, ma ra umana gete dia tar tatata ure u, ma ra tarai dia uraure vatagiliman u; ⁴ damana, avat a umana luana Israel, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai God; ra Luluai God i biti dari tai ra umana lualuana, ma ra umana buana, ma ra umana tava alir, ma ra umana male, ma ra umana gunan dia kapakapana, ma ra umana pia na pal nina dia lingling, nina dia tur a magit na vurbil ma ra magit na varkulumai pire ra umana Tematana vakuku nina dia ki kikil avat: ⁵ damana ra Luluai God i biti: A dovotina ta ra karangap i kaugu niongor iau tar tata ure ra umana Tematana vakuku, ma ure Edom par, nina dia ga kale pa kaugu gunan upi kadiat iat ma ra ngala na gugu ta

ra bala i diat iat, ma ra varkulumai ta ra nuknuk i diat tago kaugu gunan i da ra magit na vurbil.

⁶ Damana una tata na propet ure ra gunan Israel, ma una biti tai ra umana lualuana, ma ra umana buana, ma ra umana tava alir, ma ra umana male: Ra Luluai God i biti dari: Ea, iau tar tata ta kaugu niongor ma ta kaugu kankan, tago ava ga ki na vavirvir ta ra luaina mata i ra umana Tematana; ⁷ damana ra Luluai God i biti: Iau tar vavalima ba, A dovotina ra umana Tematana, nina dia ki kikil avat, da kulume boko diat.

⁸ Ma avat, a umana lualuana Israel, kaum umana davai diat a vung ra umana ingaingarina, ma diat a vuai ra vuaina ure kaugu tarai Israel; tago pa na vavuan ma diat a talil. ⁹ Ea, iau tar maravut avat, ma ina balaure avat, ma da ipipuk avat, ma da vavauma. ¹⁰ Ina vapealane ra tarai ta vavat, a tarai Israel iat; ma ra umana pia na pal diat a kor ma ra tarai, ma da vatut mule ra umana gunan dia ga kapakapana. ¹¹ Ma ina vapealane ra tarai ma ra vavaguai ta vavat, ma diat a peal ma diat a kakava mulamulai; ma ra tarai ma ra umana vavaguai diat a ki ta vavat da dia ga ki lua, ma ina pait nina ra magit i boina ta nam ava ga vatur vake lua; ma avat a nunure ba iau ra Luluai. ¹² Maia, ina tul tar ra tarai pi diat a ruarua mule avat ma ra kau diat, nina ba kaugu tarai Israel; ma diat a kale pa u ba kadia tiniba, ma pa una ra vue mule ra umana natu i diat.

¹³ A Luluai God i biti dari: Tago dia biti tam, U konom vue ra tarai, ma u vuna ta ra niligur kai kaum tarai; ¹⁴ damana pa una konom vue mule ra tarai, ma pa una valigur mule ra gunan, ra Luluai

God i biti; ¹⁵ pa una valongore mule ra tinata na varkulumai kai ra umana Tematana, ma pa una puak pa ra varvul kai ra umana vuna tarai, ma pa una vapurpuruan mule kaum tarai, ra Luluai God i biti.

¹⁶ Ma go bula ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ¹⁷ Natu i ra tutana, ba ra tarai Israel dia ga ki ta kadia gunan, dia ga vakaina ma kadia mangamangana ma kadia lavur papalum; kadia mangamangana ta ra luaina matagu i ga da ra dur i ra vavina ba i kap ra gai. ¹⁸ Damana iau ga lolonge kaugu kankan taun diat ure ra gap nina dia ga tar lolonge taun ra gunan, ma tago dia ga vakaina ma kadia lavur tabataba. ¹⁹ Iau ga imire vue diat livuan ta ra umana Tematana, ma di ga korot vue diat ta ra umana gunagunan; ma iau ga kure diat vardada ma kadia mangamangana ma kadia lavur papalum. ²⁰ la kaka dia ga vabilak ra gomgom na iangigu ba dia ga ki vurvurbit ta ra umana gunan na Tematana; tago ra tarai dia ga biti ure diat: Go iat ra tarai kai ra Luluai, ma di ga korot vue diat kan kana gunan. ²¹ Ma iau ga ngarao ure ra gomgom na iangigu, nina ra tarai Israel dia ga vabilak ia ba dia ga ki livuan ta ra umana Tematana. ²² Damana una biti tai ra tarai Israel: Ra Luluai God i biti dari: Pa iau pait go ra magit ure avat, a tarai Israel, iau pait ia ka ure ra gomgom na iangigu nina ava ga vabilak ia ba di ga korot vue avat ta ra umana gunagunan na Tematana. ²³ Ina vagomgom ra ko na iangigu nina ava ga vabilak ia livuan ta ra umana Tematana, ba ava ga ki varurung ma diat; ma ra umana Tematana diat a nunure ba iau ra

Luluai, ba ina vaarike kaugu lia na kini ta vavat ta ra luaina mata i diat, ra Luluai God i biti. ²⁴ Tago ina tak vue avat kan ra umana Tematana, ma ina kap varurue avat kan ra umana gunagunan, ma ina agure tar avat ta kavava gunan. ²⁵ Ma ina pikire tar ra gomgom na tava taun avat, ma avat a gomgom; ma ina dalu vue ra lavur magit nina dia vadur avat ma kavava lavur tabataba kan avat. ²⁶ Ma ina vakalamane ra bala i vavat, ma ina varuk ra kalamana ninunuk ta vavat; ma ina kia vue ra leo na bala i vavat ma ra madu na bala. ²⁷ Ma ina varuk ra Tulungeagu ta vavat, ma avat a mur kaugu lavur vartuluai, ma avat a torom ta kaugu lavur varkurai, ma avat a pait ot pa diat. ²⁸ Ma avat a ki ta ra gunan nina iau ga tabar ra umana tama i vavat me; ma avat kaugu tarai boko, ma iau boko kavava God. ²⁹ Ma ina valaun avat kan kavava lavur dur na mangamangana; ma ina vartuluai upi ra kon, ma ina vapealane, ma pa ina nur tar ra mulmulum ba na monong ra gunan. ³⁰ Ina vapealane ra vuai ra davai ma ra vuai ra uma, ma ra umana Tematana pa diat a pidimuane mule avat ure ra mulmulum. ³¹ Ma ta nam ra e avat a nuk pa kavava kaina mangamangana ma ra lavur kaina magit ava ga pait ia, ma avat a tibuna milikuane mule avat ure kavava lavur varpam ma kavava bilak na mangamangana. ³² Ma avat a nunure ba pa iau pait ra dari ure avat, ra Luluai God i biti; avat a vavirvir, Israel, ma avat a ruva ure kavava lavur mangamangana.

³³ Ra Luluai God i biti dari: Ta nam ra bung ina vagomgom avat kan kavava lavur varpam, ma

ra umana pia na pal diat a kor ma ra tarai, ma da vatut mule ra umana gunan dia ga kapakapana. ³⁴ Ma ra gunan nina ba i ga tamtavul ta ra luaina mata i diat dia ga alalu ie, da ipuk ia. ³⁵ Ma diat a biti: Go ra gunan nina i ga tamtavul go i varogop ma ra uma Eden; di ga liplip bat ra umana pia na pal nina dia ga kaina ma dia ga kapakapana, ma dia kor ma ra tarai. ³⁶ Ma ra umana Tematana, nina dia ki kikil boko avat, diat a nunure ba iau ra Luluai iau tar vatut ra umana gunan nina di ga nila vue, ma iau tar vaume nina i ga tamtavul; iau ra Luluai iau tar tatike, ma ina pait ia.

³⁷ Ra Luluai God i biti dari: Ina mulaot upi ra tarai Israel diat a lul iau ure ra dari, ma ina pait ia, ba ina vapealane diat ma ra tarai da di vapealane ra kikil na Sip. ³⁸ Da ra umana ngala na kikil na sip ure ra tinabar, da ra umana kikil na sip ure ra lukara arama Ierusalem, damana ra umana pia na pal nina dia ga lingling diat a kor ma ra umana kikil na tarai; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

37

A male i buka ma ra umana ur

¹ Ma ra lima i ra Luluai i ga ki taun iau, ma ra Tulungea i ra Luluai i ga puak pa iau, ma i ga vaki iau ta ra bala na male, ma ra male i ga buka ma ra umana ur. ² Ma i ga ben iau livuan ta diat; ma ea, dia ga peal mat ta ra bala na male, ma dia ga dala kakit. ³ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, dave, na tale laka go ra umana ur pi diat a laun mulai? Ma iau ga biti: Ea, Luluai God, u iat u nunure. ⁴ Ma i ga biti mulai tagu: Una tata na propet ure go ra umana ur, ma una biti ta diat,

Ea, avat ra umana dala na ur, avat a valongore ra tinata kai ra Luluai. ⁵ Ra Luluai God i biti dari ta go ra umana ur: Ea, ina kure Va ubar na nilaun pi na ruk mulai ta vavat, ma avat a laun. ⁶ Ina vi guve avat ma ra umana lolo, ma ina vapetep tar ra viono ta vavat, ma ina pulu avat ma ra palina, ma ina vu tar ra ubar na nilaun ta vavat, ma avat a laun; ma avat a nunure ba iau ra Luluai. ⁷ Ma iau ga tata na propet da di ga ve iau; ma ba iau ga tata, iau ga valongore ra kanunur ma ra nirerek, ma ra umana ur dia ga kakari guvai, ma dia ga varpakane diat, tikitika na ur tar ta kana pakana iat. ⁸ Ma iau ga bobabobo, ma ia, ra umana lolo, ma ra viono ma ra palina dia ga ki ta diat; ia kaka pa ta ubar na nilaun ta diat. ⁹ Ma i ga biti tagu: Una tata na propet tadav ra vuvu, una tata na propet, natu i ra tutana, ma una biti ta ra vuvu, Ra Luluai God i biti dari: U ra vuvu una vut kan ra ivat na matana vuvu, ma una vu taun go ra umana virua upi diat a laun. ¹⁰ Ma iau ga tata na propet da i ga ve iau, ma ra ubar na nilaun i ga ruk ta diat, ma dia ga laun, ma dia ga tur ma ra kau i diat, a ngala na kor na tarai na vinarubu.

¹¹ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, go ra umana ur diat ra tarai Israel par; dia biti, Ra umana uru i vevet dia dala, ma kaveve ninunuk ung i panie; di vamutue vakakit avet. ¹² Damana una tata na propet, ma una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Ea, ina papa kavava umana babang na minat, ma ina vatut avat kaugu tarai kan kavava umana babang na minat; ma ina agure tar avat tadav ra gunan Israel. ¹³ Ma ba ina ga papa kavava umana babang na minat, ma ba

ina ga vatut avat kaugu tarai kan kavava umana babang na minat, avat a nunure ba iau ra Luluai. ¹⁴ Ma ina varuk ra Tulungeagu ta vavat, ma avat a laun, ma ina vaki avat ta kavava gunan iat, ma avat a nunure ba iau ra Luluai iau tar tatike, ma iau tar pait ia, ra Luluai i biti.

A tinata na propet ba Iuda ma Israel dir a ki guvai mulai

¹⁵ A tinata kai ra Luluai i ga tadav mule iau, ma i biti: ¹⁶ Ma u, natu i ra tutana, una tak pa ta ik a pal a davai, ma una tutumu tana, Ure Iuda ma ure ra umana talaina ta ra tarai Israel; ma una tak pa bula ta ik a pal a davai, ma una tutumu tana, Ure Iosep, nina ra buka kai Epraim, ma ure ra umana talaina ta ra tarai Israel; ¹⁷ ma una vatur varpakane dir, upi dir a kopono ko ta ra limam. ¹⁸ Ma ba kaum tarai dia tir u dari, Dave, pa una vateten avet ure ra kukurai go dir? ¹⁹ Una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Ea, ina tak pa ra davai kai Iosep, nina i ki ta ra lima i Epraim, ma ra umana vuna tarai Israel nina dia talaina me; ma ina vung varurungane ma ra davai kai Iuda, upi dir a varpetep, ma dir a tikai ka ta ra limagu.

²⁰ Una vatur nam ra ura davai nina ba u ga tutumu ta dir ta ra luaina mata i diat, ²¹ ma una biti ta diat: Ra Luluai God i biti dari: Ea, ina tak pa ra tarai Israel kan ra umana Tematana, nina ba di ga korot vue diat tar tana, ma ina kap varurue diat kan ra umana matana vuvu, ma ina agure tar diat ta kadia gunan iat; ²² ma ina vi guve diat upi a kopono tarai ta ra gunan, ma ta ra lualuana Israel; ma tikai ka ra king na kure diat; pa diat

a ura vuna tarai mulai, ma pa da tibe varbaiane mule diat upi ta ura vuna gunan. ²³ Pa diat a vabilak mule diat iat ma kadia lavur tabataba, ma kadia lavur magit na milmilikan, ma kadia lavur varpian; ina valaun diat kan kadia lavur varpian nina dia ga rara tana, ma ina vagomgom diat; ma diat kaugu tarai, ma iau kadia God. ²⁴ Ma kaugu tultul David na king pire diat; ma kadia ta kopono tena varbalaurai ka; diat a mur kaugu umana varkurai, ma diat a torom ta kaugu lavur vartuluai, ma diat a pait diat. ²⁵ Ma diat a ki ta ra gunan nina iau ga tabar kaugu tultul Iakob me, a gunan nina ba ra umana tama i vavat dia ga ki tana; diat a ki vatikai tana, diat ma ra umana natu i diat, ma ra umana tubu i diat; ma kaugu tultul David na luluai pire diat pa na mutu. ²⁶ Tika na magit bula, ina pait ra kunubu na malmal ma diat, nina ba na tur tukum; ina vaki diat ta ra gunan, ma ina vapealane diat, ma ina page kaugu pal i gomgom livuan ta diat, ma na tur tukum. ²⁷ Ina bang pire diat; ma iau kadia God boko, ma diat boko kaugu tarai. ²⁸ Ma ra umana Tematana diat a nunure ba iau ra Luluai nina i pilak vaire Israel, ba kaugu pal i gomgom na tur livuan ta diat pa na mutu.

38

A tinata na varvabilak ure Gog

¹ Ma ra tinata kai ra Luluai i ga tadav iau, ma i biti: ² Natu i ra tutana, una lingan tadav Gog, maro ra gunan Magog, ra luluai Ros, Mesek ma Tubal, ma una tata na propet ure, ³ ma una biti:

Ra Luluai God i biti dari: Iau tar tut ure u. Gog., ra luluai Ros, Mesek ma Tubal; ⁴ma ina pukue u, ma ina vung ra kono ta ra kabem, ma ina al vairop vue u, ma kaum tarai na vinarubu par, ra umana os, ma ra tarai dia ki ra os, nina dia mamar ma kadia umana vargal par, a ngala na kor, ma tikatikai na kap ra ongaongoi ma ra ramravit ma ra pakat na vinarubu; ⁵diat maro Persia, Kus ma Put dia ki varurung; diat par dia kap ra ramravit ma ra kere na vinarubu; ⁶Gomer ma kana ngala na kor; a tarai Togarma ta ra matana labur aro iat, a ngala na kor; mangoro na vuna tarai dia varait ma u. ⁷Una vaninara, maia, una ki na vaninara, avat ma kaum lavur loko na tarai nina ava ki varurung, ma una mono bat diat.

⁸Ba na par mangoro na bung, da oro pa u; ta ra umana kilala namur boko una tut ure ra gunan nina di ga kamare vue ma di ga tar vatut mule, a tarai nina di ga kap varurue diat kan ra umana vuna tarai, ma dia ki ta ra gunan na lualuana Israel, nina i ga kapakapana; ma go a tarai nina di ga kap varurue diat papa mamaina limlivuan ta ra umana vuna tarai dia ki bulu tana. ⁹Una vana, ma una pot da ra ngala na bata, ma una tuba ra gunagunan ma kaum ngala na kor, ma ra umana vuna tarai nina ava varagur ma diat, da ra bakut na bata.

¹⁰Ra Luluai God i biti dari: A nuknuk na arikai ta ra nuknukim ta nam ra bung, ma una mal vaninare ra kaina nga nina ba una mur ia; ¹¹ma una biti: Ina tut ure ra gunan nina ba pa dia ga liplip bat kadia lavur pia na pal; ina vana tadav diat dia ki na malmal, ma dia ki bulu, diat par

nina dia ki ta ra umana pia na pal nina ba pa ta liplip i ki kikil diat, ma pa ta banbanu ta ra umana mataniolo; ¹² ma ina tak pa ra tabarikik ma ra magit na vurbil, ma ina tut ure ra gunan i ga kapakapana, ma nina i kor mulai ma ra tarai, ma ure bula ra tarai nina di ga kap varurue diat kan ra umana gunan na Tematana, ma go dia ki ta ra livua i ra gunan ma kadia umana vavaguai ma kadia tabarikik. ¹³ Seba ma Dedan, ma ra umana tena kunukul maro Tarsis ma kana umana gunan, diat a tir u: Dave, u tar pot vang upi ra magit na ra varpa? U tar varurue laka go kaum tarai upi una kap pa ra magit na vurbil? Pi una kap vue ra silva ma ra goled, ra umana vavaguai ma ra tabarikik, pi una kap ra ngala na magit na ra varpa?

¹⁴ Damana, natu i ra tutana, una tata na propet, ma una biti tai Gog: Ra Luluai God i biti dari: Ta ra bung ba kaugu tarai Israel dia ki bulu, dave, pa una kapa tana? ¹⁵ Ma una vana kan kaum gunan aro iat ta ra matana labur, avat ma mangoro na vuna tarai, avat a ki ta ra umana os, a ngala na kor, a vana rurung na loko na tarai na vinarubu; ¹⁶ ma una tadav kaugu tarai Israel da ra gobol a bakut i turup ra gunagunan; ma ta ra e namur, ina vatut u ure kaugu gunan upi ra umana Tematana diat a nunure iau, ba ina vaarike kaugu lia na kini tam, Gog, ta ra luaina mata i diat.

¹⁷ Ra Luluai God i biti dari: U laka nina ba iau ga varvai lua ure tai kaugu umana tultul, ra umana propet Israel, nina dia ga varvai na propet ure mangoro na kilala, ba ina vatut u ure diat? ¹⁸ Ma ta nam ra bung ba God na tut ure ra gunan Israel,

ra Luluai God i biti, kaugu kankan na karangap.
¹⁹ Maia, ta kaugu niongor ma ra malamalapang i kaugu kankan iau biti: A dovotina a ngala na guria na tadav ra gunan Israel ta nam ra bung;
²⁰ ma ra umana en ara na ta, ma ra umana beo liuliu, ma ra umana leing ta ra pui, ma ra lavur mangana dia kakakao ta ra pia, ma ra tarai par ta ra rakarakan a gunagunan, diat a dadadar ure kaugu pinot, ma da vue pukue ra umana luana, ma ra umana ar diat a takopo, ma ra umana liplip na vat par diat a bura uro ra pia. ²¹ Ma ina vartuluai upi ra pakat na vinarubu ure, ta kaugu lavur luana, ra Luluai God i biti; ma diat a pakat vargilgiliane diat ma kadia umana pakat na vinarubu. ²² Ma ina bali ia ma ra kaina minait ma ra vardodoko; ma ina taun diat ma kana ngala na kor, ma ra umana vuna tarai dia varagur me, ma ra ngala na lovon, ma ra umana ngala na bata na vatvat, a iap ma ra pakar. ²³ Ma ina vaarike ra dekdekigu ma kaugu lia na kini ta ra luaina mata i ra umana Tematana; ma diat a nunure ba iau ra Luluai.

39

¹ Ma u, natu i ra tutana, una tata na propet ure Gog, ma una biti: Ra Luluai God i biti dari: Ea, iau tar tut ure u, Gog, ra luluai Ros, Mesek ma Tubal; ² ma ina pukue u, ma ina rap lue u, ma una vana kan ra pakana aro iat ta ra matana labur, ma ina ben pa u tar ta ra umana lualuana Israel; ³ ma ina kita vue kaum panak kan ra mairam, ma ina vabura vue ra umana pu kan ra limam tuna. ⁴ Una virua ta ra umana lualuana Israel, avat ma

kaum ngala na kor, ma ra umana vuna tarai nina dia varagur ma u; ma ina tul tar u pire ra lavur mangana beo, a umana lup virua, ma ra umana leing maro ra pui pi diat a en u. ⁵ Una virua ta ra bala na vura, tago iau ga biti damana, ra Luluai God i biti. ⁶ Ma ina tulue ra iap taun Magog, ma taun diat dia ki bulu ta ra umana gunan ra valian; ma diat a nunure ba iau ra Luluai. ⁷ Ma ra lia na iangigu na rararang livuan ta kaugu tarai Israel; ma pa ina nur tar diat upi diat a vabilak mule ra gomgom na iangigu; ma ra umana Tematana diat a nunure ba iau ra Luluai, ra Lia Kakit tai Israel.

⁸ Ea, na vut boko, ma da pait ot pa ia, ra Luluai God i biti; go iat ra bung nina iau ga varvai lua ure.

⁹ Ma diat nina dia ki ta ra umana pia na pal Israel diat a irop ma diat a vaulung ra iap ma kadia umana vargal, ra umana ramravit ma ra umana ongaongoi, ra umana panak ma ra umana pu, ma ra umana ram, ma ra umana rumu, ma diat a vaulung ra iap ma diat ta lavurua na kilala; ¹⁰ pa diat a kap ra davai maro ra pui, ma pa diat a mut ta na aro ra lokor, tago diat a vaulung ra iap ma ra lavur vargal; ma diat a rara pa ta nam diat nina dia ga rara pa pire diat, ma diat a long diat dia ga long pire diat, ra Luluai God i biti.

¹¹ Ma ta nam ra bung ina tul tar ra pia na pupunang pire Gog aro Israel, nina ba ra male Abarim ta ra papar a taur ta ra Ta Mat; ma pa ta na na vana alalu tana; ma diat a punang Gog ma kana ngala na kor abara, ma diat a vaiang ia ba, Ra male kai ra kor Gog. ¹² Ma ra tarai Israel diat a varvakai ma ra punang kadia umana virua

a lavurua na gai, upi diat a vagomgom ra gunan. ¹³ Ma ra tarai par ta ra gunan diat a punang diat; ma na da ra vakilang pire diat ta nam ra bung ba ina vaarike kaugu minamar tana, ra Luluai God i biti. ¹⁴ Ma diat a tibe ta umana tutana, ma diat a vana alalu vatikai ta ra gunan, ma diat a tikan upi ra uru i diat dia virua, upi da vagomgom ra gunan; diat a tur pa go ra tinikan ba i par ra lavurua na gai. ¹⁵ Ma ba dia vana alalu ra gunan ma dia na tadav ta ur i ta tutana diat a vakilang ia, ma ra umana tena pupunang diat a punang ia ta ra male kai ra kor Gog. ¹⁶ (A pia na pal Amona i ki bula abara.) Damana diat a vagomgom ra gunan.

¹⁷ Ma u, natu i ra tutana, ra Luluai God i biti dari: Una tata pire ra lavur mangana beo, ma pire ra lavur mangana leing aro ra pupui, ma una biti ta diat: Avat par, avat a mai, avat a pot maro ra umana matana vuvu tadav kaugu tinabar nina iau vaninare ure avat, a ngala na tinabar arama ta ra umana luana Israel, ma avat a en ra kirip ma avat a mome ra gap. ¹⁸ Avat a en ra vio i ra umana rangrang, ma avat a mome ra gapu i ra umana luluai mamati ra pia, ra umana sip, ra umana nat na sip, ma ra umana me, ma ra umana bulumakau, diat par ra umana tubu na vavaguai maro Basan. ¹⁹ Avat a en ra bira, ma avat a mome ra gap, ta kaugu tinabar nina iau ga vaninare ure avat, tuk tar avat a maur. ²⁰ Ma avat a ki ta kaugu vatar, ma avat a maur ma ra umana os ma diat dia ki ta diat, ma ra umana rangrang na tutana, ma ra tarai na vinarubu par, ra Luluai God i biti.

²¹ Ma ina vaki kaugu minamar livuan ta ra umana Tematana, ma ra lavur Tematana diat a

gire kaugu varkurai nina iau ga pait ia, ba iau ga vung ra dekdek na limagu taun diat. ²² Ma papa ta nam ra bung ra tarai Israel diat a nunure ba iau ra Luluai kadia God. ²³ Ma ra umana Tematana diat a nunure ba ra tarai Israel dia ga vana ta ra gunan na vilavilau ure kadia varpam, ma iau ga ive ra matagu kan diat ure kadia varpam piragu; ma iau ga nur tar diat ta ra lima i kadia umana ebar upi diat a virua ta ra pakat na vinarubu. ²⁴ Iau ga ive ra matagu kan diat, ma iau ga kure bali diat ure kadia dur na mangamangana ma kadia umana varpam.

²⁵ Ma ra Luluai God i biti dari: Go ina vatalil Iakob kan ra kini na vilavilau, ma ina mari ra tarai Israel par, tago iau ngarao ure ra lia na iangigu. ²⁶ Ma diat a kap kadia vavirvir, ma kadia umana varpam nina dia ga pait ia piragu, ba diat a ki bulu ta kadia gunan, ma pa ta na na vaburut diat, ²⁷ ba ina ga ben vatalil mule diat kan ra umana vuna tarai, ma ina ga kap varurue diat kan ra umana gunagunan kai kadia umana ebar, ma ina vaarike kaugu lia na kini ta diat ta ra luaina mata i mangoro na Tematana. ²⁸ Ma diat a nunure ba iau ra Luluai kadia God, tago iau iat iau ga tulue diat ta ra gunan na vilavilau, ma iau iat iau ga kap varurue diat tar ta kadia gunan iat; ma pa ina vana balakane mule diat; ²⁹ ma pa ina ive mule ra matagu kan diat; tago iau tar lolonge ra Tulungeagu taun ra tarai Israel, ra Luluai God i biti.

40

A ninana kai ra propet ure ra pal na vartabar

¹ Ba ave ga ki ta ra gunan na vilavilau a ura vinun ma a ilima na kilala, ma i ga a vinun ma a ivat na kilala papa di ga kamare vue ra pia na pal, ta ra bung a vinun ta ra turpai ra kilala, a lima i ra Luluai i ga ki taun iau ta nam ra bung iat, ma i ga ben iau ubara, ² ma ta ra ninana kai God i ga agure tar iau ta ra gunan Israel, ma i ga vung kapi iau tar ta ra luana i manga tuluai urama, nina ba ta pal da ra pia na pal i tur tana ta ra luaina matagu. ³ Ma ba i ga vung kapi iau abara, iau ga gire ra tutana i ga tur ta ra mataniolo, ma ra pal a pakana i da ra palariam gobol, ma i ga vatur vake tika na kuara ma tika na davai na valavalar ta ra limana. ⁴ Ma ra tutana i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una bobo ma ra kiau na matam, ma una valongor ma ra talingam. ma una kodop vake ta ra balam nam parika ba ina vagire u boko me; tago di ga agure u uti pi una gire ra dari, ma namur una ve ra tarai Israel ure.

⁵ Ma iau ga gire tika na liplip na vat i tur kikil ra pal, ma ra tutana i ga valar ia ma nam ra davai na valavalar nina ba i ga ki ta ra limana, ma i ga tika na pokono ma a papar ra lolovina tana; a tababana tana i ga da tika na davai na valavalar, ma ra tuluaina i ga da tika na davai na valavalar.

⁶ Ma i ga vana papa tar ta ra mataniolo, nina i tur aro ta ra matana taur, ma i ga tututua ta ra kakao tana, ma i ga valar ra kalakalat i ra mataniolo, ma i ga tika na davai na valavalar. ⁷ Ma ra umana pal ure ra monamono a lolovina i diat i ga tika na davai na valavalar, ma ra tababa i diat i ga tika na davai na valavalar tikatikai; ma ra maup livuan ta ra umana pal ure ra monamono

i ga tika na pokono ma a malmalikun; ma ra kalakalat ai ra bala na malamalar i ga tika na davai na valavalar. ⁸ I ga valar bula ra pal na rukruk nina i vatale uina pire ra pal, ma i ga a ura pokono; ⁹ ma ra umana tukal tana dia ga da ra ura malmalikun; ma ra pal na rukruk i ga vatale uro ta ra pal. ¹⁰ Ma go ra mataniolo, nina i tur aro ta ra matana taur, a laptikai na pal ure ra monamono tana, a utul tai tika na papar, ma ta ra utul tai ta ra papar, ma diat par dia varvarogop; ma ra umana tukal ta go ra papar ma ta nam ta ra papar dia varvarogop bula. ¹¹ Ma i ga valar ra tababa i ra mataniolo, ma i ga a ura pokono ma a papar; ma ra tababa i ra ura pagapaga ta ra mataniolo i ga a utul a pokono ma a malmalikun; ¹² di ga pait ta ik a bakbak ta ra mata i ra umana pal ure ra monamono, i da tika na malmalikun ta ra ura papar par; ma ra umana pal ure ra monamono, kadia lolovina ma kadia tababa dia ga varvarogop, dia ga tika na pokono ma a papar tikitikai. ¹³ Ma i ga valar ra pal na mataniolo papa ra paparai tika na pal na monamono tai tika na papar tar ta ra paparai tika na pal na monamono tai ta ra tika na papar, ma ra tababana i ga laptikai na pokono ma a malmalikun; ¹⁴ ma ra pal na rukruk i ga a ilima na pokono a tababana tana; ma ra pal na rukruk i ga tur tale ra bala na malamalar. ¹⁵ Ma ra pal na mataniolo, kana lolovina parika, papa ra turpai ra kalakalat i ra mataniolo tar ta ra irairop uro ta ra bala na malamalar, i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar. ¹⁶ Ra umana mata na

kalangar nina di ga liplip bat diat dia ga ki ta ra umana pal na monamono, ma ta ra umana maup livuan ta diat, ma ta ra pal na rukruk bula; ma di ga mar ra umana tukal ma ra umana mapina gelep.

¹⁷ Ma i ga ben iau tar ta ra bala na gunan, ma iau ga gire ra umana bagialar ma tika na nga ure ra paparai ra bala na gunan; a utul a vinun na bagialar dia ga tur varmur ta ra papar a nga. ¹⁸ Ma ra nga i ga vanavana tar ta ra umana mataniolo, ma ra tababana tana i ga tadav ra paparai ra pal na mataniolo, nina i tur ruk ta ra bala na gunan. ¹⁹ Ma i ga valar ra tababana ta ra bala na gunan, papa ra irairop tar ta ra bala na gunan tar ta ra mataniolo ai ra bala na gunan aro iat; i ga a ura vinun ma a ilima na pokono ba di ga valar ia ta ra papar a taur ma ra papar a labur.

²⁰ I ga valar bula ra lolovina ma ra tababana ta ra pal na mataniolo ta ra papar a labur. ²¹ A utul a pal ure ra monamono dital ga ki tai tika na paparaina, ma ta ra utul tai ta ra paparaina; ra umana tukal ma ra pal na rukruk dia ga varogop uka ma diat ta ra luaina pal na mataniolo, ma i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar kana lolovina, ma i ga laptikai na pokono ma a malmalikun ra tababana. ²² Ra umana mata na kalangar, ma ra pal na rukruk, ma ra umana mapina gelep tana, dia ga varogop uka ma diat ta ra luaina pal na mataniolo ta ra matana taur; ma di tutua tana ta ra kakao nina ba lavurua na tak keke tana, ma ta ra pal na rukruk di gigira uro ta ra bala na gunan. ²³ Ma tika na pal na mataniolo tar ta ra bala na gunan aro iat i vatale

ra pal na mataniolo tar ta ra bala na gunan, ta ra matana labur, ma ta ra matana taur bula; ma i ga valar ra maup ta ra bala na gunan papa tai tika na mataniolo uro tar tai ta ra tikai, ma i ga a ura vinun ma a ilima na pokono.

²⁴ Namur i ga ben iau tar ta ra matana taubar, ma iau ga gire tika na pal na mataniolo i tur ta ra matana taubar; ma i ga valar ra umana tukal ma ra pal na rukruk tana; ²⁵ ma ra umana mata na kalangar dia ga ki tana ma ta ra pal na rukruk tana, dia ga varogop ma ra umana mata na kalangar ta ra ura enana mataniolo; ma i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar ra lolovinana, ma i ga laptikai na pokono ma a malmalikun ra tababana. ²⁶ Ma di tutua tana ta ra kakao nina ba lavarua na tak keke tana, ma ta ra pal na rukruk di gigira uro ta ra bala na gunan; ma ra umana mapina gelep dia ga mar ra umana tukal ta ra ura paparaina. ²⁷ Ma tika na pal na mataniolo tar ta ra bala na gunan aro iat i ga vatale uro ta ra matana taubar; ma i ga valar ra maup ta ra bala na gunan papa tai tika na mataniolo uro tar tai ta ra tikai ta ra matana taubar, ma i ga a ura vinun ma a ilima na pokono.

²⁸ Ma i ga ben iau tar ta ra bala na gunan aro iat, amir ga olo ta ra mataniolo ta ra matana taubar; ma i ga valar ra pal na mataniolo ta ra matana taubar; ²⁹ ma ra umana pal ure ra monamono tana, ma ra umana tukal tana, ma ra pal na rukruk tana, dia ga da nam diat tai ta ra tika na pal na mataniolo; ma ra umana mata na kalangar dia ga ki tana ma ta ra pal na rukruk bula, ma i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar

kana lolovina, ma i ga laptikai na pokono ma a malmalikun ra tababana. ³⁰ A mata palpal tana, i ga laptikai na pokono ma a malmalikun kana lolovina, ma i ga tika na pokono ma a malmalikun ra tababana; ³¹ ma ra pal na rukruk i ga vatale ta ra bala na gunan; ma ra umana mapina gelep di ga mar ra umana tukul me; ma di tutua tana ta ra kakao nina ba lavutul na tak keke tana.

³² Ma i ga ben iau tar ta ra bala na gunan aro iat ta ra papar a taur, ma i ga valar ra pal na mataniolo; ³³ i ga valar ra umana pal ure ra monamono, ma ra umana tukul, ma ra pal na rukruk tana, dia ga da nam diat tai ta ra tika na pal na mataniolo; ma ra umana mata na kalangar dia ga ki tana ma ta ra pal na rukruk tana; ma i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar kana lolovina, ma i ga laptikai na pokono ma a malmalikun ra tababana. ³⁴ Ma ra pal na rukruk i ga vatale ta ra bala na gunan; ma ra umana mapina gelep di ga mar ra umana tukul me, ta go ra papar ma ta nam ta ra papar; ma di tutua tana ta ra kakao nina ba lavutul na tak keke tana.

³⁵ Ma i ga ben iau tar ta ra pal na mataniolo i ki ta ra papar a labur, ma i ga valar ia; ³⁶ ma i ga valar ra umana pal ure ra monamono, ma ra umana tukul, ma ra pal na rukruk tana, ma dia ga da nam diat tai ta ra tika na pal na mataniolo; ma ra umana mata na kalangar dia ga ki tana; ma i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar kana lolovina, ma i ga laptikai na pokono ma a malmalikun ra tababana. ³⁷ Ma ra pal na rukruk i ga vatale ta ra bala na gunan; ma ra umana mapina gelep di ga mar ra umana tukul me, ta

go ra papar ma ta nam ta ra papar; ma di tutua tana ta ra kakao nina ba lavutul na tak keke tana.

³⁸ Ma tika na bagialar i ga tur pire ra umana tukal ta ra mataniolo; ma di ga vagomgom ra tinabar di tuntun tar ia tana. ³⁹ Ma ra ura vatar dir ga tur ta ra ura paparai ra pal na rukruk ta ra mataniolo, upi da doko ra tinabar di tuntun tar ia ma ra tinabar na varporong ma ra tinabar na nirara ta diat. ⁴⁰ Ma ta ra mataniolo ta ra papar a labur; ta ra pakana di koko rikai tana, ra ura vatar dir ga ki; ma ta ra urua bula dir ga ki tai ta ra paparai ra mataniolo. ⁴¹ A ivat na vatar dia ga ki tai tika na paparai ra mataniolo, ma ta ra ivat tai ta ra tika na paparaina; lavutul na vatar parika nina di doko ra umana tinabar tana. ⁴² Ma a ivat na vatar na vat ure ra tinabar di tun tar ia dia ga ki, tika na malmalikun ma a ngungu kadia lolovina tikatikai, ma tika na malmalikun ma a ngungu kadia tababa, ma kadia butubut i ga da tika na malmalikun; ma dia ga vung ra lavur magit tana nina dia ga doko ra umana tinabar di tun tar diat ma ra umana enana tinabar me. ⁴³ A bokabokon kikil ra vatar i ki, ma ra viono ure ra tinabar i ki ta ra umana vatar.

⁴⁴ Ma ta ra bala na gunan aro iat, maravai ta ra mataniolo, ra ura bagialar dir ga tur, tikai i ki pire ra mataniolo ta ra matana labur; ta ra papar i vatale ra matana taubar, ma ta ra tikai i ki pire ra mataniolo ta ra matana taubar, ta ra papar i vatale ra matana labur. ⁴⁵ Ma i ga biti tagu: Go ra bagialar ta ra papar a taubar di vaki ia ure ra umana tena tinabar nina dia balaure ra pal; ⁴⁶ ra bagialar ta ra papar a labur di ga vaki ia ure ra umana tena tinabar nina dia balaure ra uguugu

na vartabar; nina ba ra umana natu i Sadok, nina ba di ga.pilak pa diat kan ra vuna tarai Levi pi diat a kakari marave ra Luluai pi diat a kudakudar pirana.

⁴⁷ Ma i ga valar ra bala na gunan aro iat, ma i ga a ura vinun ma a ilima na pokono kana lolovina, ma i ga a ura.vinun ma a ilima na pokono ra tababana tana; ma ra uguugu na vartabar i ga tur na lua ta ra pal.

⁴⁸ Ma i ga ben pa iau tar ta ra mata na pal i gomgom, ma i ga valar ra lavur tukul par tana ta ra ura paparaina, ma i ga da tika na pokono ma a malmalikun ta go ra papar, ma tika na pokono ma a malmalikun ta nam ta ra papar; ra tababa i ra matakilalat i ga da ra utul a pokono ma a papar, ma ra paparai ra matakilalat i ga a utul a malmalikun. ⁴⁹ Ra tababa i ra mata na pal i ga a utul a pokono, ma kana lolovina i ga a ilima na pokono; di tutua tana ta ra kakao nina ba a vinun na tak keke tana; ma ta ura pagapaga dir ga tur pire ra ura tukul ai ra matakilalat ta ra ura paparaina.

41

¹ Ma i ga ben varuk iau ta ra pal i gomgom, ma i ga valar ra tukul ta ra ura papar; kadir butubut i ga tika na pokono ma a papar tikatikai.

² Ra tababa i ra matakilalat i ga a ura pokono ma a papar; ma ra paparai ra matakilalat i ga da tika na pokono ma a malmalikun; i ga valar ra pal i gomgom ma kana lolovina i ga a vinun na pokono, ma ra tababana i ga a ilima na pokono.

³ Ma i ga olo, ma i ga valar ra ura tuka ta ra matakilalat, ma kadir butubut i ga da ra papar tikatikai; ma ra tababa i ra matakilalat i ga tika na pokono ma a papar, ma ra paparai ra matakilalat i ga da tika na pokono ma a utul a malmalikun ta ra ura papar tikatikai. ⁴ Ma i ga valar ra pakana aro iat, ma ra lolovinana i ga da ra ilima na pokono, ma ra tababana i ga da ra ilima na pokono; ma i ga biti tagu: Go iat ra pal i gomgom kakit.

⁵ I ga valar ra papar a pal, ma kana butubut i ga tika na pokono ma a papar; ma ra umana bagialar nina dia ga tur varmur ta ra papar a pal, ra tababa i diat i ga tika na pokono tikatikai.

⁶ Ma ra utul a pal vartaun dital ga ki, ma ra utul a vinun na bagialar dia ga ki ta dital tikatikai; ma dia ga tur bokon tar ta ra papar a pal, ma pa dia ga ruk ta ra papar a pal. ⁷ Ma i ga ngala vanavana ra tababa i ra utul a pal vartaun ba dital ga tuluai vanavana; ba ta tikai i kao tar ta ra pal arama liu iat, i kao lua tar boko ta nina ra pal i ki livuan. ⁸ Ma iau ga gire bula tika na ruarua i ga vana kikil ra pal i gomgom, ma i ga ki arama kan ra pia tika na pokono ma a papar, ma ra luaina utul a vinun na bagialar dia ga ki tana. ⁹ Ma ra papar a pal ta ra umana bagialar nina i vatale ra bala na gunan aro iat, kana butubut i ga da tika na pokono ma a malmalikun; ma ra pakana ruarua nina i ga lul ak i ga da tika na pokono ma a malmalikun; ¹⁰ ma ra pakana ta ra bala na gunan aro iat nina i vatale uina tar ta ra ruarua i lul ak, i ga a ilima na pokono. ¹¹ Ma ra ura banbanu ai ra umana bagialar di lupa tar dir uina tar ta ra pakana ruarua i lul ak, ta tika na banbanu di lupa

tar ia uro ta ra matana labur, ma ta ra tikai uro ta ra matana taubar, ma ra pakana ruarua i ga lul ak i ga da tika na pokono ma a malmalikun.

¹² Ma ra pal nina i ga tur aina ra matana taoai ta ra pal i gomgom a tababana i ga a vinun ma lavurua na pokono ma a papar, ma ra lolovinana i ga a ura vinun ma a ura pokono ma a papar, ma ra butubut i ra papar a pal tana i ga tika na pokono ma a malmalikun. ¹³ I ga valar ra pal i gomgom, ma ra lolovinana i ga a ura vinun ma a ilima na pokono; ma ta bala na gunan aro iat ma ra pal nina i ga tur ta ra matana taoai, ma ra ura papar a pal tana, a lolovinana i ga a ura vinun ma a ilima na pokono; ¹⁴ ma ra bala na gunan aro iat, nina i ga tur aina ra matana taur ta ra pal i gomgom, i ga a ura vinun ma a ilima na pokono.

¹⁵ Ma i ga valar ra pal nina i ga tur aina ra matana taoai ta ra pal i gomgom, ma ra maup livuan tana ma ra pal i gomgom, ma ra papar a pal, ma i ga a ura vinun ma a ilima na pokono. Di ga vung ra pal a bakut ta ra pal i gomgom, ma ra pakana i gomgom kakit, ma ta ra mata na pal, ¹⁶ ma di ga taba ra umana mata na kalangar ta dital. Ma di ga vapedep tar ra umana pal a davai ta ra bala na pal i gomgom; di ga vapedep tar ia papa ra ruarua, ma i ga tuk tar ta ra umana mata na kalangar, ¹⁷ ma arama liu ta ra umana banbanu; ma i ga tuk tar ta ra pakana i gomgom kakit. Ma ta ra lavur papar a pal par ta ra bala na pal i gomgom, ma ta ra pakana i gomgom kakit, ¹⁸ di ga taba ra malalar i ra umana angelo ma ra umana gelep, tika na gelep i ga tur livuan ta ra ura angelo, ma tikatika na angelo a ura pal a

matana tana, ¹⁹ a pal a mata i ra tutana i lingan tar tai tika na gelep, ma ra pal a mata i ra leon i lingan tar tai ta ra tika na gelep, ma di ga pait vanavana go kikil ra bala na pal parika. ²⁰ Ma di ga taba ra umana angelo ma ra umana gelep papa ta ra ruarua, ma i ga tuk tar aina liu ta ra ul a banbanu. ²¹ Ra ura tukul i ra matakilalat ai ra pal i gomgom di ga ka mal dir ma ra umana paparai dir dia ga varvarogop; aina na lua ta ra pakana i gomgom kakit tika na magit i ga ki ²² nina i ga papait na vardada ma ra uguugu na vartabar di ga pait ia ma ra davai, ma ra tuluaina i ga a utul a malmalikun, ma ra lolovinana i ga tika na papar; ma ra umana nguna tana, ma ra bitina, ma ra umana paparaina di ga pait ia ma ra davai; ma i ga biti tagu: Go ra vatar di ga vagomgom ia ure ra Luluai.

²³ Ma a uraura banbanu ure ra pal i gomgom, ma ure bula ra pakana i gomgom kakit. ²⁴ Tikatika na banbanu di ga pait ia ma ra ura pal a davai, ma tikatika na pal a davai i ga tavurvuru; ²⁵ ma ta ra banbanu ai ra pal i gomgom di ga taba ra umana angelo ma ra umana gelep da nam di ga taba ta ra umana papar a pal; ma di ga pait ra bakbak i lul ak ma ra davai bat ra matakilalat i ra mata na pal; ²⁶ ma di ga taba ra umana mata na kalangar ma ra umana gelep ta ra ura paparai ra mata na pal.

42

¹ Ma i ga ben iau uro ta ra balana gunan ta ra mataniolo ta ra matana labur tar ta ra umana bagialar nina dia ga tur varnga ta ra olaolo, nina

i vatale tar ta ra paparai ra pal uro ta ra matana labor. ² Kadia lolovina i ga a ura vinun ma a ilima na pokono, ma ra tababa i diat i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar. ³ Dia ga ki livuan ta ra bala na gunan aro iat ma ra ruarua ai ra bala na gunan, ma a ura olaolo dir ga ki ta ra vautuluna pal vartaun, ma dir ga tur vartalai; ⁴ ma tika na olaolo nina di ga olo tana ta ra bala na gunan aro iat, i ga bolo aina na lua ta ra umana bagialar, ma i ga a ura pokono ma a papar ra tababana, ma i ga a ura vinun ma a ilima na pokono ra lolovinana, ma di ga lupa tar ra umana banbanu ai ra umana bagialar nina dia ga tur ta ra matana labor ta nam ra olaolo. ⁵ Ra umana bagialar ta ra vautuluna pal vartaun dia ga ikilik ta diat ta nam ra luaina ma ra vauruana pal vartaun, tago ra olaolo i ga vaikilik diat. ⁶ Tago di ga pait diat ta ra utul a pal vartaun, ia kaka pa ta tukal ure diat da ra umana bagialar ta ra bala na gunan; di ga vaikilik ra vautuluna pal vartaun ma pa i ga vardada ma ra luaina ma ra vauruana pal vartaun. ⁷ Ra papar a pal ai ra umana bagialar nina i vatale ra bala na gunan i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar ra lolovinana. ⁸ Tago ra lolovina i ra umana bagialar nina dia ga vatale ra bala na gunan i ga a vinun ma a ura pokono ma a papar ika, ma dia tur vartalai ma ra umana bagialar nina dia ga a ura vinun ma a ilima na pokono kadia lolovna, ma nina dia ga vatale ra bala na gunan aro iat. ⁹ Ma ra pia ta go ra umana bagialar, ra mataniolo i ga ki, nina i vatale ra matana taur, ma nina di ga olo tar ta ra umana bagialar tana kan ra bala na gunan.

¹⁰ Ma ta ra matana taubar, ta ra papar i vatale ra bala na gunan aro iat ma ra pal i gomgom, ra umana bagialar dia ga ki, ¹¹ ma ta olaolo i ga bolo na lua ta diat. Dia ga vardada ma ra umana bagialar nina dia vatale ra matana labur; kadia lolovina ma ra tababa i diat, ra umana mataniolo ma ra minamal ta diat, ma ra umana banbanu dia ga varogop me, ¹² ia kaka dia ga vatale ra matana taubar. Ta ra ngu na olado di ga pait ra matakilalat, ma i ga vatale ra matana taur, ta ra papar di ga olo maro ra bala na gunan tana. ¹³ Ma i ga biti tagu: Ra umana bagialar ta ra matana labur ma ra matana taubar, nina dia tur vartalai ma ra pal i gomgom, ra umana gomgom na pal diat ure ra umana tena tinabar kai ra Luluai, pi diat a en ra nian i gomgom ta diat; diat a vung ra umana gomgom na tiniba ta diat, a tinabar na vuai ra uma, a tinabar na varporong, ma ra tinabar na nirara; nam ra pakana i gomgom. ¹⁴ Ba ra umana tena tinabar dia olo tar ta ra bala na gunan aro iat, i tabu ba diat a irop tar ta ra bala na gunan gala pa dia vung value kadia umana gomgom na mal, nina dia kudakudar me pire ra Luluai, abara; diat a kia vue diat ma ra umana enana mal, ma namur na topa ia pi diat a barat ra tarai ta ra bala na gunan.

¹⁵ Ba i ga tar valar ot pa ra bala na pal i gomgom, i ga agure vairop iau ta ra mataniolo uro ta ra matana taur, ma i ga valar ra umana paparai ra pia i gomgom parika ma kana valavalar. ¹⁶ Ra paparaina ta ra matana taur i ga tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ta ra davai na valavalar; ¹⁷ ra paparaina ta ra matana labur i ga

tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ta ra davai na valavalar; ¹⁸ ra paparaina ta ra matana taubar i ga tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ta ra davai na valavalar; ¹⁹ i ga valar bula ra paparaina ta ra matana taoai, ma i ga tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ta ra davai na valavalar; ²⁰ i ga valar ra ivat na paparaina parika. A lolovinana i ga tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono, ma ra tababana i ga tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono, ma di ga liplip kikil ia pi da tibe varbaiane ra magit i gomgom kan ra magit vakuku.

43

A pal i buka ma ra minamar i ra Luluai

¹ Ma namur i ga ben pa iau uro ta ra mataniolo ta ra matana taur ² ma ea, ra minamar i ra God kai Israel i ga arikai kan ra matana taur; ma ra nilaina i ga da ra rurunga i ra mangoro na tava alir, ma ra gunan i ga raro ma kana minamar. ³ Ma nam iau ga gire i ga da ra ninana nina iau ga tar gire ba i ga pot upi na kamare vue ra pia na pal, ba da nam nina iau ga gire marave ra tava alir Kebar; ma iau ga bura palar.

⁴ Ma ra minamar i ra Luluai i ga ruk ta ra pal i gomgom ta ra mataniolo i tur ta ra matana taur.

⁵ Ma ra Tulungen i ga puak iau tar ta ra bala na gunan aro iat, ma ea, ra minamar i ra Luluai i ga kor ta ra pal i gomgom. ⁶ Ma ba amir ga tur ma nam ra tutana, iau ga valongore ta tikai i ga tata piragu kan ra bala na pal i gomgom; ⁷ ma i

ga biti tagu: Natu i ra tutana, kaugu kiki i ki ta go ra pakana, ma ra ura pal a kaugu dir ngo ati, ma ina bang tukum ati pire ra tarai Israel; ma ra tarai Israel pa diat a vabilak mule ra gomgom na iangigu, ma kadia umana king bula pata, ma kadia lotu tadav ra umana tabataba ma ra minat i kadia umana king, ⁸ ba kadia kalakalat i ga ki pire kaugu kalakalat, ma kadia umana tukal dia ga tur pire kaugu umana tukal, ma ra papar a pal ika i tur livuan ta ra kubagu ma ra kuba i diat; dia ga vabilak ra gomgom na iangigu ma kadia dur na mangamangana nina dia ga pait ia; damana iau ga kamare vue diat ta kaugu kankan. ⁹ Boina ba diat a vung vaire vue kadia lotu tadav ra umana tabataba, ma ra minat i kadia umana king, kan iau, ma ina ki tukum livuan ta diat.

A umana vartuluai ure ra pal ma ra uguugu na vartabar

¹⁰ Natu i ra tutana, una vateten ra tarai Israel ure ra pal i gomgom da di ga valar ia, upi diat a vavirvir ure kadia mangamangana i ga gegagege; ¹¹ ma gala diat a vavirvir ure ra lavur magit par nina dia ga pait ia, una vateten bulu diat ure ra malalar i ra pal i gomgom, a umana rukruk ma ra umana irairop tana, ma ra umana tinata na varkurai ma ra umana tinata na vartuluai ure; ma una tumu vake diat ta ra luaina mata i diat, pi diat a mur ot pa ra umana vartuluai, ma diat a pait diat. ¹² Go iat ra varkurai ure ra pal i gomgom; a pakana pia parika ta ra ul a luana, a pia i gomgom nam. Go ia ra varkurai ure ra pal i gomgom.

¹³ Go diat ra umana valavalar ure ra uguugu na vartabar, ra nga na gap ta ra paparai ra uguugu na vartabar na da tika na malmalikun ra tababana ma na vana ba da tika na malmalikun, ma ra bokabokon ta ra paparaina na da ra ngungu malmalikun; go iat ra bit a uguugu na vartabar.

¹⁴ Da pait vanavana ra uguugu na vartabar dari: tika na papar papa ra bitina, tika na pakana i lul ak da tika na malmalikun na ki; ma tika na pokono kan go ra pakana i lul ak, ta enana pakana i lul ak da tika na malmalikun na ki. ¹⁵ Ma ra vat nina i ki arama liu iat na tuluai da tika na pokono papa nam ra vauruana pakana i lul ak; ma ra ivat na ramuna diat a ki taun ia, ma kadia lolovina na da tika na malmalikun tikatikai. ¹⁶ Ra tavul a iap ta ra uguugu na vartabar na utul a pokono ra lolovinana ma na utul a pokono ra tababana; ¹⁷ ra vat nina ba go na tur tana na utul a pokono ma a papar ra lolovinana ma na utul a pokono ma a papar ra tababana; ma ra bokabokon kikil ia na ki, ma na da ra ngungu malmalikun; ma ra pakana i lul ak ta ra bitina na da tika na malmalikun ra tababana. Ma ra kakao na vatale ra matana taur.

¹⁸ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, ra Luluai God i biti dari: Go diat ra umana vartuluai ure ra uguugu na vartabar ta nam ra bung ba diat a pait ia, upi diat a tun ra umana tinabar tana, ma diat a apur ia ma ra gap. ¹⁹ Una tul tar ta nat na bulumakau ure ra varporong pire ra umana tena tinabar ta ra vuna tarai Levi, ta ra kuba i Sadok nina dia tur maravai piragu pi diat a kudakudar piragu, ra Luluai God i biti. ²⁰ Una tak pa ta gap tana, ma una kolo ra ivat na ramuna,

ma ra ivat na nguna i lul ak, ma ra bokabokon kikil ia, upi una vagomgom ia ma una pait ra varporong ure. ²¹ Ma una tak pa ra bulumakau ure ra varporong, ma da tun ia ta ra pakana di ga tibe ure, ta ra bala na gunan aro iat. ²² Ma ta ra vauruana bung una tak pa ta me, a tomotoina ma i ko kakit, ure ra tinabar na varporong; ma una vagomgom ra uguugu na vartabar, da u ga pait ia ma ra bulumakau. ²³ Ba na par ra varvagomgom tana, una tul tar ra nat na bulumakau i ko kakit, ma ra sip, a tomotoina ma i ko kakit. ²⁴ Una tul tar dir a tinabar ta ra luaina mata i ra Luluai, ma ra umana tena tinabar diat a lingire ra solt ta dir, ma diat a tul tar dir a tinabar di tun tar ia pire ra Luluai. ²⁵ Ma una pait ra dari ure lavurua na bung; tikatika na bung una tak pa ta me ure ra tinabar na varporong; ma da tak pa bula ta bulumakau ma ta sip, a tomotoina, nina dir ko kakit. ²⁶ Lavurua na bung diat a pait ra varporong ure ra uguugu na vartabar ma diat a vagomgom ia; damana diat a tibe vaire. ²⁷ Ba na par go ra umana bung, tur pa ia ta ra valavutuluna bung, ra umana tena tinabar diat a tul tar kavava umana tinabar di tuntun tar ia, ma kavava umana tinabar na varmaram, ta ra uguugu na vartabar; ma dat a ki na varmaram, ra Luluai God i biti.

44

Diat nina diat a kudakudar ta ra pal na vartabar

¹ Ma i ga ben vatalil iau tar ta ra mataniolo ure ra pal i gomgom, nina di olaolo tana ta ra matana

taur; ma di ga banu bat ia. ² Ma ra Luluai i ga biti tagu: Go ra matakilalat da banu ia, ma pa da papa ia, ma pa ta tutana na olo tana, tago ra Luluai ra God kai Israel i tar olo tana; dumana da banu bat ia. ³ Nina i luluai, ia kaka na ki ta ra bala na pal na mataniolo upi na ian ta ra luaina mata i ra Luluai; na ruk ta ra matakilalat ai ra pal na rukruk, ma na irop bula tana.

⁴ Namur i ga ben iau tar ta ra mataniolo uro ta ra matana labur; ma iau ga gire, ma ea, ra minamar i ra Luluai i ga kor ta ra kuba i ra Luluai; ma iau ga bura palar. ⁵ Ma ra Luluai i ga biti tagu: Natu i ra tutana, una kodop vake nam parika una gire ma ra kiau na matam, ma una valongore ma ra talingam ra lavur tinata ina ve u tana ure ra lavur vartuluai ure ra pal i gomgom kai ra Luluai, ma kana lavur varkurai; ma una nuk vake ra umana rukruk ma ra umana irairop ta ra pal i gomgom. ⁶ Ma una biti ta ra umana tena varpiam ta ra kuba i Israel: Ra Luluai God i biti dari: Avat a tarai Israel, avat a vung vakakit vue kavava bilak na mangamangana; ⁷ ava ga ben ra umana vaira nina pa dia ga mur ra pokakikil ta ra bala i diat ma ta ra paka i diat bula, ta kaugu pal i gomgom, ba ava ga vartabar ma ra agu nian, a bira ma ra gap, upi diat a vabilak kaugu pal i gomgom. Ava ga vakaina kaugu kunubu ma go kavava bilak na mangamangana. ⁸ Pa ava ga pait kavava tiniba ure kaugu umana gomgom na magit, ava ga tibe ra umana vaira pi diat a pait kavava tiniba ta kaugu pal i gomgom. ⁹ Ra Luluai God i biti dari: Pa ta vaira, nina pa i nunure ra pokakikil ta ra balana ma ra pal a pakana, ta ra umana vaira

nina dia ki livuan pire Israel, na ruk ta kaugu pal i gomgom.

¹⁰ Diat ta ra vuna tarai Levi, nina dia ga vana vailik kan iau ba Israel i ga vana irai ma ra lotu tadav ra umana tabataba, diat a puak ra balbali ure kadia varpam. ¹¹ Diat a tultul uka ta kaugu pal i gomgom, diat a balaure ra umana mataniolo ai ra pal, ma diat a toratorom ta ra pal i gomgom; diat a doko ra umana vavaguai ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ure ra tinabar ure ra tarai, ma diat a toratorom pire ra tarai tana. ¹² Tago dia ga torom pire ra tarai ta ra mata i kadia umana tabataba, ma dia ga da ra magit na tutukai ure ra varpam tadav ra tarai Israel, damana iau ga vavalima, ra Luluai God i biti, ba diat a puak ra balbali ure kadia varpam. ¹³ I tabu ba diat a kakari maravai piragu, pi diat a pait ra tiniba kai ra tena tinabar, ba pi diat a tadav kaugu umana gomgom na magit, ba tadav kaugu umana magit dia gomgom kakit; diat a puak ra vavirvir ure kadia lavur bilak na magit nina dia ga pait ia. ¹⁴ Ina tibe diat upi diat a balaure ra pal i gomgom, ma diat a pait ra lavur papalum tana.

¹⁵ Ma ra umana natu i Sadok ta ra vuna tarai Levi diat a pait ra tiniba na tena tinabar, tago dia ga balaure kaugu pal i gomgom ba ra tarai Israel dia ga vana irai kan iau, diat a kakari maravai piragu pi diat a kudakudar piragu; diat a tur ta ra luaina matagu pi diat a tul tar ra bira ma ra gap tagu, ra Luluai God i biti; ¹⁶ diat a ruk ta kaugu pal i gomgom, ma diat a kakari maravai tadav kaugu vatar, upi diat a kudakudar piragu, ma diat a varvakai piragu. ¹⁷ Ma ba dia olo ta ra umana

mataniolo ai ra bala na gunan aro iat, diat a mal ma ra mal kumau; i tabu ba diat a mal ma ra mal di ga pait ia ma ra ivuna sip, ba dia pait kadia tiniba ta ra umana pal na mataniolo ai ra bala na gunan aro iat, ma ta ra bala na kubagu. ¹⁸ Diat a vung ra umana mal na rarau, nina di ga pait ia ma ra mal kumau, ta ra ulu i diat, ma diat a ule ra mal na tutana, nina di ga pait ia ma ra mal kumau, ta ra livua i diat; i tabu ba diat a mong ma ta mal nina ba na vuna ta ra mangamangon. ¹⁹ Ba diat a irop tar ta ra bala na gunan, nina ba ra gunan kai ra tarai, diat a tak vue kadia umana mal nina ba dia kudakudar me, ma diat a vung diat ta kadia umana gomgom na pal; ma diat a kia vue diat ma ra umana enana mal, upi koko diat a vagomgom ra tarai ma kadia umana mal. ²⁰ I tabu ba diat a ka vue ra pepe na ulu i diat, ma i tabu bula ba ra pepe na ulu i diat na manga lolovina, diat a kut mal ia ka. ²¹ Pa ta tika na tena tinabar na mome ra polo na vuai na vain ba i ruk ta ra bala na gunan aro iat. ²² Pa diat a taule ta ua na vavina, ba nina di ga vue; diat a taule ke ta vavina nina pa i ga taulai boko, ba ta ua na vavina nina i ga taulai ma ta tena tinabar. ²³ Ma diat a vateten kaugu tarai ure ra magit i gomgom ba dir enana varbaii dave ma ra magit vakuku, upi diat a nunure ilam ra magit i dur ma ra magit i gomgom. ²⁴ Ma ta ra vartoto diat a tur na varkurai, ma diat a mur kaugu umana tinata na varkurai ba dia varkurai; ma diat a mur kaugu umana varkurai ma kaugu umana vartuluai ure kaugu lavur lukara; ma diat a vangatngat kaugu umana Bung Sabat. ²⁵ Koko diat a bili ta minat upi diat a vadur diat iat i tana;

ia kaka na topa ia ba diat a bili ra minat i tama i diat, ba na i diat, ba natu i diat, a tutana ba ra vavina, ba tura i diat, ba tai diat nina ba pa i ga taulai, nina pa dia gomgom tana; ²⁶ ona ta tena tinabar pa i gomgom damana, na ki pa lavurua na bung, ²⁷ ma ba i ruk nagam ta ra bala na gunan aro iat upi na pait kana tiniba, na tul tar kana tinabar na varporong, ra Luluai God i biti. ²⁸ Pa diat a vatur vake ta pakana pia; iau iat ra magit dia kale pa ia; ma koko avat a tul tar ta tiniba pire diat ta ra gunan Israel, tago iau iat kadia tiniba. ²⁹ Diat a ian ta ra tinabar na vuai ra uma, ma ra tinabar na varporong, ma ra tinabar na nirara; ma diat a vatur vake ra lavur magit ba ra tarai Israel dia vagongom diat. ³⁰ Nam nina i boina ta ra luaina vuai ra uma ma ra lavur magit par, ma ra lavur vartabar nina ava vartabar me, ra umana tena tinabar diat a vatur vake diat; ma avat a tul tar bula ra gem i boina ta nam ava pait ia pire ra umana tena tinabar, upi ra varvadoan na ki taun ra kuba i vavat. ³¹ I tabu ba ta tena tinabar na en ta magit nina i ga mat vakuku, ba di ga ubu kadakadal ia, a beo ba ta vavaguai.

45

A nga ba di tibe ra gunan tana; ma ra takodo na valavalar

¹ Ma ba ava tibe ra gunan, avat a tibe vaire ta pakana pi na gomgom ure ra Luluai, na laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra lolovinana, ma na ilima na arip na marmar na pokono ra tababana; go parika na gomgom. ² Da tibe ta pakana pia ta go ure ra

pal i gomgom, na tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ra lolovinana, ma na tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono ra tababana, ma ra maup kikil ia na a vinun ma a urua na pokono ma a papar ra tababana. ³ Ta go ra pakana i gomgom una valar ta pakana upi ra pal i gomgom nina i gomgom kakit na tur tana; na laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra lolovinana, ma na ura arip ma a ilima na mar na pokono ra tababana. ⁴ Go na da ra pia i gomgom kai ra gunan; ra umana tena tinabar, nina dia kudakudar ta ra pal i gomgom, ma nina dia kakari maravai pire ra Luluai upi diat a toratorom tana, diat a ki tana; a kubakuba i diat na tur tana, ma ra pia i gomgom ure ra pal i gomgom na ki tana. ⁵ Ma ra ngungu i tur valili, nina ra lolovinana i laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma ra tababana a ura arip ma a ilima na mar na pokono, da tibe ure ra tarai Levi, nina dia pait kadia tiniba ta ra pal na vartabar; diat a vatur vake ure kadia gunan, ma diat a pait ra kubakuba i diat tana. ⁶ Ma da tibe ta pakana pia ure ra pia na pal, ma na varlangunai ma ra pia i gomgom; na laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra lolovinana, ma na tika na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra tababana; go kai ra tarai Israel parika.

⁷ Nina i luluai na vatur vake ra pia parika nina i varlangunai ta ra matana taur ma ra matana taoai ta ra pia i gomgom ma ta ra gunan kai ra pia na pal; kana lolovina na varogop ma ra lolovina kai ra tiniba kai tika na vuna tarai, papa aro tai

tika na langun ma tuk tar uro tai ta ra langun. ⁸ Na vatur vake go upi kana ta ra gunan Israel. Pa ta luluai na ki taun kaugu tarai ta ra umana kilala namur; diat a tibe ra gunan pire ra tarai Israel da ra umana vuna tarai.

⁹ A Luluai God i biti dari: Avat a umana luluai Israel, avat a ngo; na par ra vavarana ma ra nilong, ma avat a pait ra umana takodo na varkurai, ma koko avat a okole vue kaugu tarai, ra Luluai God i biti. ¹⁰ Avat a vung ra umana takodo na valavalar, a takodo na epa* ma ra takodo na valavalar na polo. ¹¹ A epa ma ra valavalar na polo dir a varogop ure kadir valavalar; a vinun na valavalar na polo na da tika na omer;† ma ra vinun na epa na da tika na omer; ra omer iat ia nam ra valavalar diat a valar ra umana valavalar me. ¹² Tika na valavalar na mamat na varogop ma ra vinun ma laptikai na gram (a ngungu auns); ma ra utul a valavalar dital a ki ta ra ngala na mamat: a vinun na mamat, a ura vinun ma a ilima na mamat, ma ra vinun ma a ilima na mamat; upi a ilima na vinun na mamat parika.

*A umana tinabar ma ra umana lukara
(Niir 12:1-20; Levi 23:33-43)*

¹³ Go ra totokom avat a tul tar ia; tika na valaptikaina pakana ta ra epa kan tikatika na omer na vit, ma tika na valaptikaina pakana ta ra epa kan tikatika na omer na barli; ¹⁴ ma ra

* **45:10:** A epa ia ra valavalar di mal ia ure ra mangana nian. Dir papait na varogop ma tika na beg na rais pua, 25 kilogram ba 56 lbs. † **45:11:** A omer ia ra valavalar ure ra mangana nian, varogop ma ra utul ma ngungu na beg na lama.

totokom ure ra dangi na dari, tika na vavinun na pakana ta ra valavalar na dangi kan tikatika na omer (a omer i varogop ma ra vinun na valavalar na dangi); ¹⁵ ma ure a ura mar na sip ta ra kikil na sip kai ra tarai Israel, da totokom ma tika na nat na sip; go diat ure ra tinabar na vuai na uma, a tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar na varmaram, upi da pait ra varporong ure diat, ra Luluai God i biti. ¹⁶ A tarai par ta ra gunan diat a tul tar go ra totokom pire ra luluai kai Israel. ¹⁷ Ma ra luluai iat na tul tar ra tinabar di tuntun tar ia, ma ra tinabar na vuai na uma, ma ra tinabar na nimomo, ta ra umana lukara kai Israel, ra lukara na kalamana gai ma ra lukara na Bung Sabat; ia iat na tul tar ra tinabar na varporong, ma ra tinabar na vuai na uma, ma ra tinabar di tuntun tar ia. ma ra tinabar na varmaram, upi da pait ra varporong ure ra tarai Israel.

¹⁸ Ra Luluai God i biti dari: Ta ra luaina bung ta ra luaina gai una tak pa tika na nat na bulumakau, a tomotoina ma i ko kakit, ma una vagomgom ra pal i gomgom. ¹⁹ Ra tena tinabar na tak pa ra gapu i ra tinabar na varporong, ma na kolo ra ura tukal ai ra matakilalat i ra pal i gomgom me, ma ra ivat na nguna ta ra pakana i lul ak ta ra uguugu na vartabar, ma ra umana tukal ta ra mataniolo ta ra bala na gunan aro iat. ²⁰ Una pait mule go ta ra valavuruana bung ta ra gai, ure diat dia ga pait ra nirara ma ra tuptup; damana avat a pait ra varporong ure ra pal i gomgom. ²¹ Ta ra bung a vinun ma a ivat ta ra luaina gai avat a pait ra bolo lake, ma avat a lukara tana lavurua na bung; avat

a en ra gem nina ba pa i leven. ²² Ta nam ra bung ra luluai na vaninare ta bulumakau ure ra tinabar na varporong ure ia iat ma ure ra tarai par. ²³ Ta ra bungbung parika ta nam ra lavurua na bung dia lukara tana, na vaninare lavurua na bulumakau, ma lavurua na sip, ra umana tomotoina ma dia ko kakit par, ure ra tinabar di tuntun tar ia pire ra Luluai, ma tika na me, a tomotoina, ure ra tinabar na varporong. ²⁴ Na tul tar bula ra tinabar na vuai na uma, tika na epa ure tikatika na bulumakau, ma tika na epa ure tikatika na sip, ma tika na valaptikaina pakana valavalara na dangi ure tikatika na epa.

²⁵ Ma ta ra bung a vinun ma a ilima ta ra gai lavurua na pait ia damana bula; na pait ia da nam ure ra tinabar na varporong, ma ure ra tinabar di tuntun tar ia, ma ure ra tinabar na vuai na uma, ma ure ra dangi, ta ra lavurua na bung dia lukara tana.

46

¹ Ra Luluai God i biti dari: Da banu ra banbanu ta ra mataniolo aro ta ra matana taur, nina ba dia olo tana ta ra bala na gunan aro iat, ure laptikai na bung nina di papalum tana; ma da papa ia ta ra Bung Sabat, ma ta ra bung ba ra kalamana gai i vana rikai tana. ² Ma ra luluai na olo ta ra pal na rukruk ai ra pal na mataniolo, ma na tur uka marave ra tukal ta ra mataniolo; ma ra tena tinabar na vaninare kana tinabar di tuntun tar ia ma kana tinabar na varmaram, ma ra luluai na lotu ta ra kalakalat ai ra pal na mataniolo; namur na irop; ia kaka pa da banu bat ra mataniolo tuk tar i talvivi. ³ Ma ra tarai na gunan diat a lotu

ta ra matakilalat i nam ra pal na mataniolo ta ra luaina mata i ra Luluai ta ra umana Bung Sabat ma ra umana bung nina ba ra kalamana gai i vana rikai tana. ⁴ Ra tinabar di tuntun tar ia, nina ba ra luluai na tul tar ia tai ra Luluai ta ra Bung Sabat, na laptikai na nat na sip ma tika na sip, a tomotoina, diat par dia ko kakit; ⁵ ma ra tinabar na vuai na uma na tika na epa ure ra sip, ma ra tinabar na vuai na uma ure ra umana nat na sip na da i pait valar pa ia, ma na tul tar bula tika na valaptikaina pakana valavalar na dangi ure tikatika na epa. ⁶ Ma ta ra bung ra kalamana gai i vana rikai tana na tul tar tika na nat na bulumakau i ko kakit, laptikai na nat na sip ma tika na sip, a tomotoina, diat par dia ko kakit; ⁷ na tul tar bula ra tinabar na vuai na uma, tika na epa ure ra bulumakau, ma tika na epa ure ra sip, ma ure ra umana nat na sip na da i pait valar pa ia, ma tika na valaptikaina pakana valavalar na dangi ure tikatika na epa.

⁸ Ma ba ra luluai na ruk, na vana vurbolo ta ra pal na rukruk ai ra mataniolo, ma na irop ta nam ra nga bula. ⁹ Ma ra tarai na gunan ba dia vana ta ra luaina mata i ra Luluai ta ra umana lukara nina di ga kubu diat, nina i ruk ta ra mataniolo ta ra matana labur na irop ta ra mataniolo ta ra matana taubar, ma nina i ruk ta ra mataniolo ta ra matana taubar na irop ta ra mataniolo ta ra matana labur; i tabu ba ta tikai na irop ta ra mataniolo nina ba i ruk tana, na bolo vurakit ika. ¹⁰ Ra luluai na ruk varurung ma ra tarai, ma na irop varurung ma diat. ¹¹ Ta ra umana lukara nina di ga kubu diat, ma ta ra umana bung na

lukara, da tul tar tika na epa na vuai ra uma ure tika na bulumakau, ma tika na epa ure ra sip, ma ure ra umana nat na sip na da i pait valar pa ia; ma na tul tar bula tika na valaptikaina pakana valavalar na dangi ure tika na epa. ¹² Ba ra luluai i tul tar ra tamarigat na vartabar, ma i pait ia ma ra tinabar di tuntun tar ia, ba ma ra tinabar na varmaram tadav ra Luluai, da papa ra mataniolo ta ra matana taur ure, ma na pait kana tinabar di tuntun tar ia ma kana tinabar na varmaram da di pait ia ta ra Bung Sabat, ma ba i tar irop da banu bat mule ra mataniolo. ¹³ Ta ra bungbung parika na tul tar ra sip, a kubuluna i ko kakit, ure ra tinabar di tuntun tar ia; ra umana bungbung na malana par na pait ia pire ra Luluai. ¹⁴ Ma na tul tar ra tinabar na vuai na uma varurung me ta ra lavur bungbung na malana, tika na valaptikaina pakana epa, ma tika na vaura vinun na pakana valavalar na dangi pi da vabilim ra bo na plaua me; da pait vatikene go ra tinabar pire ra Luluai. ¹⁵ Ta ra lavur bungbung na malana na tul tar ta nat na sip, ma ra vuai na uma, ma ra dangi, ure ra tinabar di tuntun tar ia.

¹⁶ Ra Luluai God i biti dari: Ona ra luluai i tabar tika na natuna ma ta tabarikik, na kale pa ia; da luk tar ia ba kana iat. ¹⁷ Ba gala i tabar tikai ta kana umana tultul ma ta ngungu ta kana tabarikik, na vatur vake tuk tar ta ra kilala na kini langalanga, ma ra luluai na vatur vake mule; ma nina ra umana natuna dia vatur vake diat a kale pa ia muka. ¹⁸ Ra luluai pa na ra pa ra pia kai ra tarai, pi na korot vue diat kan kadia pia; na tul tar ta pia ba ta tabarikik pire ra umana natuna ta

nina ba kana iat, upi koko da korot vue ta tikai ta kaugu tarai kan kana pia.

¹⁹ Ma i ga ben vaolo iau ta ra matakilalat nina i ki ta ra paparai ra pal na mataniolo, tar ta ra umana gomgom na bagialar kai ra umana tena tinabar, dia ki aro ta ra matana labur, ma ea, iau ga gire ta pal abara ta ra matana taoai. ²⁰ Ma i ga biti tagu: Go ra pal nina ba ra umana tena tinabar diat a kabalane ra viono ta ra tinabar na nirara ma ra tinabar na varporong tana, ma nina ba diat a tun ra tinabar na vuai na uma tana, upi koko diat a kap diat ta ra bala na gunan, upi diat a vagomgom ra tarai ma diat. ²¹ Ma i ga ben iau uro ta ra bala na gunan, ma iau ga bolo ra ivat na nguna tana; ma ta nam ra ivat na nguna ta ra bala na gunan iau ga gire ra ivat na pakana gunan, nina di ga liplip bat diat; ²² go ra ivat na pakana gunan dia ga varogop; dia ga vinun na pokono kadia lolovina, ma ra lavurua na pokono ma a papar ra tababa i diat. ²³ Ma ta ra bala i diat tikitikai di ga pait ta ik a liplip na vat, ma ra umana tavul a iap ta ra vavaina. ²⁴ Ma i ga biti tagu: Go diat, a umana pal na tunutun ba diat nina dia papalum ta ra pal i gomgom diat a kabalane ra viono ta ra tinabar kai ra tarai.

47

A tava alir papa aina ra pal i gomgom, i topa ra valavalagar

¹ Ma i ga ben vatalil iau uro tar ta ra matakilalat i ra pal i gomgom; ma ea, a tava i ga irop kan ra vavai na kalakalat ai ra pal i gomgom, ma i ga alir uro ta ra matana taur (ra pal i gomgom i ga

vatale ra matana taur); ra tava i ga alir papa ta ra matana taubar ta ra pal i gomgom, ma i bolo ta ra papar a taubar ta ra uguugu na vartabar. ² Ma i ga ben vairop iau ta ra mataniolo aro ta ra matana labur, ma i ga ben valilikun iau ura ra pia tar ta ra luaina mataniolo aro ta ra matana taur; ma ea, a tava i ga alir irop ta ra matana taubar. ³ Ma ra tutana i ga vana uro ta ra matana taur, ma ra vinau na valavalar i ga ki ta ra limana; ma i ga valar ra nga na tava alir, da ra ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma amir ga bolo ma ra tava i ga tuk ati ra patkoai na kaugu. ⁴ Ma i ga valar mule ra tava alir, da ra ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma amir ga bolo, ma ra tava i ga tuk ati ra buk na kakigu. Ma i ga valar mule, da ra ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma ra tava i ga tuk ati ra livuagu. ⁵ Ma i ga valar mule, da ra ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma pa i ga tale iau ra binolo tana; i topa ka ra nialir, tago ra tava alir i ga lubu. ⁶ Ma i ga biti tagu: Natu i ra tutana, u gire laka go? Ma i ga ben valilikun mule iau ta ra papar a tava alir. ⁷ Ma ba iau ga lilikun iau ga gire mangoro na davai dia ga tavua ta ra ura papar a tava alir. ⁸ Ma i ga biti tagu: Go ra tava i alir uro ta ra gunan aina ra matana taur, ma i vana ur tadav ra male Araba; ma ba i ruk ta ra Ta Mat na vakalami ra tava i mapak tana. ⁹ Ma ra lavur mangana dia laun diat a kor ta ra pakana ra tava alir i alir tar tana, ma na peal ra umana gogor na en; tago go ra tava i ga alir uro upi na vakalami ra ta, ma ra lavur mangana diat a laun ta ra pakana ra tava i alir tar tana. ¹⁰ Ma ra umana tena vinoara diat a tur ta ra papar a Ta

Mat papa En-Gedi ma na tuk tar uro En-Eglaim, ma diat a vue kadia umana ubene ura na ta; a lavur mangana en diat a ki tana, ma diat a peal da ta ra Ngala na Ta. ¹¹ Ia kaka ra pakana i polamut ma ra pia i pikapikai pa na kalami, na damana ka upi da kapkap ra solt tana. ¹² Ma ra lavur mangana davai par dia vuavuai diat a tavua ta ra ura paparai ra tava alir, ma ra umana mapmap i diat pa diat a makuk, ma pa na eae kadia vunuai; ta ra gaigai par diat a vuavuai ra kalamana vuai diat, ma go na vuna ta ra tava alir nina i alir papa aina ta ra pal i gomgom; ma ra vuai diat na topa ra nian, ma ra mapmap i diat na boina ure ra valavalagar.

A umana langun ta ra gunan ma ra umana tiniba tana

¹³ Ra Luluai God i biti dari: Go iat ra langun ure ra gunan nina ba avat a tibe avat me ure ra vinun ma ivu vuna tarai Israel. Iosep na vatur vake ta ura tiniba. ¹⁴ Avat a tibe vardadane; iau ga vavalima ba ina tul tar ia pire ra umana tama i vavat, ma avat a kale pa ia. ¹⁵ Go iat ra langun ta ra gunan: ta ra matana labur na tur pa ia ta ra Ngala na Ta, ma na vana alalu Ketlon tadav ra langun Kamat, ma na tuk tar aro Sedad; ¹⁶ namur na vana tuk tar aro Berota ma Sibraim, nina i ki ta ra langun livuan Damasko ma Kamat, ma Kaser-Atikon nina i tur ta ra langun kai Kauran. ¹⁷ Damana ra langun ta ra matana labur na tur pa ia ta ra Ngala na Ta, ma na tuk tar aro Kasar-Enon ta ra langun ta ra pia Damasko, ma ra langun Kamat na langun bat ia ta ra matana labur. ¹⁸ Ra

langun ta ra matana taur na tur pa ia livuan Kauran ma Damasko, ma na mur ra tava Iordan nina i langun vue Gilead kan Israel; na vana papa ra langun ta ra matana labur ma na tuk tar aro ta ra Ta Mat, ta ra matana taur ta ra papar maro, ma na tuk tar aro Tamar. Go iat ra langun ta ra matana taur. ¹⁹ Ra langun ta ra matana taubar na tur pa ia aro Tamar ma na tuk tar aro ra tava Meribot-Kades, ma na tuk tar ta ra Tava Alir Aigipto ma tuk uro ta ra Ngala na Ta. Go iat ra langun ta ra matana taubar. ²⁰ Ma ta ra Ngala na Ta ia ra langun ta ra matana taoai; na tur pa ia ta ra langun ta ra matana taubar, ma na tuk ta ra pakana i vatale ra langun Kamat. Go iat ra langun ta ra matana taoai. ²¹ Ma avat a tibe go ra gunan varogop ma ra umana vuna tarai Israel. ²² Ma avat iat avat a tibe ure avat ma ra umana vaira nina dia vangala ra umana bul livuan ta vavat; da luk diat ba a tarai na gunan Israel, ma da tibe ta pia ure diat livuan ta ra umana vuna tarai Israel. ²³ Da tibe ra vaira ma ra pia ta ra langun kai ra vuna tarai nina i ki tana, ra Luluai God i biti.

48

¹ Go ra iang i diat ra umana vuna tarai tikatikai: ta ra langun ta ra matana labur, nina i tur pa ia ta ra ta ma i vana alalu Ketlon, uro ta ra langun Kamat, ma i tuk tar aro Kasar-Enan, nina i ki ta ra langun Damasko, ta ra papar a labur pire Kamat; da tibe ta pakana papa ra matana taur ma na tuk ta ra matana taoai pire Dan. ² Ma namur tai Dan. papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Aser. ³ Ma namur

tai Aser, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Naptali. ⁴ Ma namur tai Naptali, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Manase. ⁵ Ma namur tai Manase, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Epraim. ⁶ Ma namur tai Epraim, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Ruben. ⁷ Ma namur tai Ruben, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, a langun kai Iuda.

⁸ Namur tai Iuda, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, avat a tibe ta pakana pi na langalanga, a tababana na laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma ra lolovinana na da ra lolovina i ra pia kai tika na vuna tarai, papa ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai; a pal i gomgom na ki ta go ra pakana. ⁹ Ra pakana tana nina ba avat a vakilang vaire vue ure ra Luluai na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono kana lolovina ma na da ra a ilima na arip na marmar na pokono ra tababana. ¹⁰ Ma da tibe ta pakana ta go ra pia i gomgom ure ra umana tena tinabar; ra lolovinana na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, ma ra tababana na da ra ura arip ma a ilima na mar na pokono, papa aro ra matana labur ma tuk ta ra matana taubar; ma ra pal i gomgom kai ra Luluai na ki livuan tana. ¹¹ Ma ra umana natu i Sadok, nina di ga vakilang vaire diat upi ra umana tena tinabar tago dia ga toratorom piragu, ma pa dia ga vana irai da ra tarai Levi ba ra tarai

Israel dia ga vana rara, ¹² diat a vatur vake da ra pakana pia i gomgom kakit kan ra pia i gomgom, ma na varlangunai ma ra pia kai ra tarai Levi. ¹³ Ma ra tarai Levi diat a vatur vake ta pakana pia, na varlangunai ka ma ra pia kai ra umana tena tinabar; na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono kana lolovina ma na da ra a ura arip ma a ilima na mar na pokono ra tababana. Ra kidoloina pakana pia na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra lolovinana ma ra ilima na arip na marmar na pokono ra tababana. ¹⁴ I tabu ba da ivure ta ik ika ta go ra bo na pia, ma i tabu bula ba da varkiane ba da kutu vue ta ngungu tana; tago i gomgom ure ra Luluai. ¹⁵ Ra ngungu i ki valili ta ra pia i langalanga, nina ba ra tababana i da tika na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ma ra lolovinana i da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono, pa na gomgom, na tur ure ra pia na pal, ma ra umana pal, ma ra umana gunagunan kikil ra pia na pal; ma ra pia na pal iat na tur livuan ta ra umana gunagunan. ¹⁶ Ra lolovina ta ra pia na pal na tika na arip ma tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono, ma ra tababana na damana bula. ¹⁷ Ra tababa i ra umana gunagunan kikil ra pia na pal, ta ra ivat na paparaina parika, na da ra laptikai na vinun ma a ura pokono ma a papar. ¹⁸ Ma ra ura ngungu dir ki valili ta go ra pakana, a ura arip ma a ilima na mar na pokono ta ra papar a taur ma ra ura arip ma a ilima na mar na pokono ta ra papar a taoai, nina dir varlangunai ma ra pakana pia i gomgom muka, na topa diat

dia papalum ta ra pia na pal. ¹⁹ Diat par ra tarai Israel nina dia papalum ta ra pia na pal, diat a palum go ra pakana pia. ²⁰ Go ra pakana pia nina di ga tibe vaire ta ra pia i langalanga, ma da luk guve tar bula ra pakana ra pia na pal i tur tana, na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra lolovinana ma ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono ra tababana.

²¹ Ra pakana i ki valili kakit ta ra pia i langalanga da tibe pire ra luluai, ia iat na kale pa ra pia i varlangunai ta ra ura paparai ra pia i gomgom ma ra pia ure ra pia na pal, ra tababana na da ra laptikai na arip ma a ura mar ma a ilima na vinun na pokono, ma ra lolovinana na varlangunai ma ra pia kai ra umana vuna tarai. Ra pia i gomgom, nina ba ra pal i gomgom i ki tana, ²² ma ra pakana kai ra tarai Levi, ma ra pakana ure ra pia na pal, na tur livuan ta go ra ura pakana kai ra luluai, ma na varlangunai ma ra pakana kai Iuda, ma ra pakana kai Benjamin.

²³ Ma ure diat ra umana vuna tarai dia tur valili boko: ra langun kai Benjamin, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai; ²⁴ namur tai Benjamin, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, ra langun kai Simeon. ²⁵ Namur tai Simeon, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, ra langun kai Isakar. ²⁶ Namur tai Isakar, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, ra langun kai Sebulun. ²⁷ Namur tai Sebulun, papa aro ra matana taur ma tuk ta ra matana taoai, ra langun kai Gad. ²⁸ Namur tai Gad, ta ra papar a taubar, ra langun na tur pa ia

aro Tamar, ma na tuk tar aro Meribot-Kades, ma na tuk tar ta ra Tava Alir Aigipto, ma na tuk uro ta ra Ngala na Ta. ²⁹ Nam iat ra gunan nina ba avat a tibe pire ra umana vuna tarai Israel upi kadiat, ma diat a kale pa kadia pakana tikatikai, ra Luluai God i biti.

A mataniolo ma ra iang Ira pia na pal

³⁰ Go diat ra umana mataniolo ai ra pia na pal: ta ra papar a labur, nina ba na tika na arip ma tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono kana lolovina, ³¹ a utul a mataniolo, ra mataniolo kai Ruben, ra mataniolo kai Iuda, ma ra mataniolo kai Levi; ra umana mataniolo ai ra pia na pal diat a kap iang ta ra umana vuna tarai Israel; ³² ta ra papar a taur, nina ba na tika na arip ma tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono kana lolovina, a utul a mataniolo, ra mataniolo kai Iosep, ra mataniolo kai Benjamin, ma ra mataniolo kai Dan; ³³ ta ra papar a taubar, nina ba na tika na arip ma tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono kana lolovina, a utul a mataniolo, ra mataniolo kai Simeon, ra mataniolo kai Isakar, ma ra mataniolo kai Sebulun; ³⁴ ta ra papar a taoai, nina ba na tika na arip ma tika na mar ma a ura vinun ma a ilima na pokono kana lolovina, a utul a mataniolo, ra mataniolo kai Gad, ra mataniolo kai Aser, ma ra mataniolo kai Naptali. ³⁵ Ra vinavana kikil ia na da ra ivat na arip ma a ilima na mar na pokono; ma papa nam ra bung da vaiang ra pia na pal ba, Ra Luluai i ki abara.

**A BUK TABU A MAULANA KUNUBU ma A
KALAMANA KUNUBU**
**The Holy Bible in the Kuanua language of Papua New
Guinea**
Buk Baibel long tokples Kuanua long Niugini

Copyright © 1882-1983 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Kuanua or Tinata Tuna or Tolai (Kauana)

Translation by: Bible Society of Papua New Guinea

1882 Mark 1883 +Matthew 1885 +Gospels (with revised Mt. Mk) BFBS NSW
Aux, Sydney 1891 +New Testament 1901 +New Testament (revised) BFBS,
London Translated by James Chalmers and W.G. Lawes (LMS)
1935 +New Testament [Repr +1942-1951] BFBS, London Translated by R.
Lister Turner and J.B. Clark (LMS)

1959 +New Testament 1962 +Genesis 1964 +Psalms BFBS, London and
Sydney 1971 1 Peter J. Palmer, Auckland 1973 +Bible (Repr 1974-+1991 BS
in Papua New Guinea, [Port Moresby-Lae] Revised and translated by Percy
Chatterton (LMS), assisted by Taunao Agaru, Reatau Mea, Morea Igo, Egi
Raka, Puka Oala, Mavara Hekure, and Dago Morea

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

bbc5a26d-4db3-53f1-9593-2319b90317db